

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

katedra Českého jazyka a literatury

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

MLUVA OBLASTI NEPOMUKU VE TŘECH GENERACÍCH

Vedoucí práce:

PhDr. Štěpán Balík, Ph.D.

Zpracovala:

Jana Hatáková

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1995 Sb. V platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. Zveřejněny posudky školitele a oponentů práce a záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 3. ledna 2015

.....

podpis

Chtěla bych velmi poděkovat PhDr. Štěpánu Balíkovi, Ph.D., za cenné rady, účinnou pomoc a čas, který mi věnoval při zpracování této bakalářské práce. Dále bych chtěla velmi poděkovat své rodině za veškerou podporu a také svému příteli a jeho rodině, za jejich podporu a za pomoc při realizaci nahrávek.

Anotace

V této bakalářské práci autorka zkoumá nářeční rysy v oblasti Nepomuku, přesněji v mluvě tří generací mluvčích v obci Nezvěstice. Jejím cílem je zjistit, jaké charakteristické rysy se objevují v běžné mluvě místních obyvatel. Rozhovory jsou nahrávány na diktafon. Součástí práce je i popis jihozápadočeské podskupiny obecně. Zvláštní zřetel je také věnován hláskoslovným, tvaroslovným, syntaktickým a lexikálním rysům, jež jsou charakteristické pro západní část této podskupiny.

Annotation

The bachelor thesis deals with the matter of dialectology with the main focus on dialectological features of Nepomuk area, precisely in the spoken language of three generations in Nezvěstice. Its goal is to find out the characteristic features of everyday speech of local inhabitants. The dialogues are recorded. The general description of the south-western Czech subdialect is also the part of the thesis. The special attention is also paid to phonetic, morphological, syntactical, and lexical features which are typical for the western part of this dialectical subgroup.

Obsah

ÚVOD.....	5
1. Etnografická část.....	6
1.1 Nezvěstice.....	6
1.2 O původu jména.....	6
1.4 Počátky výroby v Nezvěsticích.....	7
1.5 Důležité organizace a stavby.....	7
1.6 Druhá světová válka a osvobození.....	8
1.7 Vývoj po 2. světové válce.....	9
1.8 Významné osobnosti.....	9
1.9 Pověst – O pokladu na louce Pod skokem.....	10
2. Teoretická část.....	11
2.1 Geografické rozdělení.....	11
2.1.1 Národní jazyk.....	11
2.1.2 Spisovný jazyk.....	12
2.1.3 Útvary nespisovné češtiny.....	12
2.2 Dialektologie.....	13
2.2.1 Z historie české dialektologie.....	13
2.2.2 Vývoj nářečí.....	15
2.2.3 Dělení nářečí.....	15
2.2.4 Dialekty v rámci jednoho národního jazyka.....	16
2.2.5 Hranice mezi dialekty.....	16
2.3 Česká nářeční skupina, podskupina jihozádočeská.....	16
2.3.1 Obecně české rysy.....	17
2.3.2 Rysy jihozádočeské.....	18
Hláskoslovné změny podle Františka Cuřína.....	18
2.3.3 Rysy archaické jihozádočeské.....	20
2.3.4 Rysy zádočeské.....	20
2.4 Intonace.....	21
3. Metodologie.....	22
3.1 Organizace výzkumné práce.....	22
3.2 Nahrávání.....	23
3.3 Dotazník.....	23
3.4 Přímé pozorování.....	24
4. Praktická část.....	24
4.1 Praktická metodologie.....	24
4.2 Analýza.....	25
4.3. Nejstarší generace mluvčích.....	26
4.3.1 Hláskosloví.....	26
4.3.2 Morfologizované jevy hláskoslovné povahy.....	26
4.3.3 Tvarosloví.....	26
4.3.4 Obecněčeské jevy.....	28
4.3.5 Lexikologický rozbor.....	29
4.3.6 Syntax.....	30
4.3.7 Shrnutí.....	31
4.4 Střední generace.....	32
4.4.1 Hláskosloví.....	33
4.4.2 Morfologizované jevy hláskoslovné povahy.....	33
4.4.3 Tvaroslovný rozbor.....	33
4.4.4 Obecněčeské jevy.....	34

<u>4.4.5 Lexikologický rozbor.....</u>	<u>36</u>
<u>4.4.6 Syntax.....</u>	<u>38</u>
<u>4.4.7 Shrnutí:.....</u>	<u>40</u>
<u>4.5 Nejmladší generace.....</u>	<u>40</u>
<u>4.5.1 Hláskosloví.....</u>	<u>41</u>
<u>4.5.2 Morfologizované jevy hláskoslovné povahy.....</u>	<u>41</u>
<u>4.5.3 Tvaroslovný rozbor.....</u>	<u>41</u>
<u>4.5.4 Obecněčeské jevy.....</u>	<u>42</u>
<u>4.5.5 Lexikologický rozbor.....</u>	<u>44</u>
<u>4.5.6 Syntax.....</u>	<u>45</u>
<u>4.5.7 Shrnutí.....</u>	<u>47</u>
<u>ZÁVĚR.....</u>	<u>49</u>
<u>ZDROJE.....</u>	<u>51</u>
<u>PŘÍLOHY.....</u>	<u>54</u>
<u>TEXTY.....</u>	<u>57</u>

ÚVOD

Tématem bakalářské práce je analýza spontánního mluveného projevu plzeňské mluvy v obci Nezvěstice, která leží v oblasti jižního Plzeňska. Cílem této práce je zjistit, jaké nářeční prvky se zde v běžné komunikaci vyskytují. Případně se zaměříme i na dialektální jevy, které zanikly nebo jejichž frekvence výskytu je dnes nižší ve srovnání s výzkumy z 60. a 70. let 20. století (Lamprecht, 1976). Námi prováděný výzkum byl realizován formou rozhovorů, které byly zaznamenávány na diktafon. Cílovou skupinou byli zástupci tří generací. Nejmladší informátoři byly osoby ve věku 25–30 let, zástupci střední generace byli ve věku jejich rodičů, tedy 50–60 let a nejstarší byli ve věku jejich prarodičů. Tato práce se bude zabývat současnou nářeční mluvou v této oblasti.

Je rozdělena na dvě části: teoretickou a praktickou. Do teoretické části jsme zahrnuli podstané informace z dostupných dialektologických publikací, a to především z *Textové opory ke studiu mluveného českého jazyka a dialektologie* od I. Bogozcové, z *Přehledu nářečí českého jazyka* od J. Běliče, *Vývoje českého jazyka a dialektologie* Fr. Cuřína a *Českých nářečních textů* od A. Lamprechta. Tyto prameny jsou doplněny o internetové zdroje.

V rámci teoretické části práce, která je věnována etnografii jsou informace vztahující se k obci Nezvěstice. Dále se teoretická část zabývá českým jazykem, jeho útvary a především se věnuje dialektologii, její historii, rozdělení a popisu. Zvláštní pozornost je pak věnována české nářeční skupině, především jihozápadočeské nářeční podskupině. Posléze zde najdeme teoretický popis pro nahrávání při pořizování námi získaného materiálu. V přílohách nalezneme dialektologické mapky.

Praktická část se věnuje výzkumu samotnému. Pro získání materiálu jsme si zvolili metodu nahrávání a způsob přímého pozorování. Záznamy rozhovorů, které byly pořízeny se souhlasem všech mluvčích, jsou k dispozici v přílohách na CD. O zaznamenávání byli mluvčí předem informováni, nicméně diktafon byl zapnut až uprostřed rozhovorů, kvůli tomu, aby dotyční neměli ostych, nesnažili se vylepšovat své promluvy a zapomněli na to, že budou nahráváni. Nutno podotknout, že bylo milým překvapením, že mluvčí byli velmi ochotní a vstřícní.

Záznamy jsou přepsány podle pravidel fonetické transkripce, podle kterých přepisoval rozhovory již Arnošt Lamprecht ve své publikaci *České nářeční texty*.

Všechny nahrávky byly analyzovány v rovině hláskoslovné, tvaroslovné, lexikologické a syntaktické. Cílem bylo zjistit, jak velký vliv má obecná čeština na toto nářečí a do jaké míry jsou nářeční prvky zachovány v mluvě tří generací mluvčích.

1. Etnografická část

1.1 Nezvěstice

Nezvěstice se nachází v Plzeňském kraji, přesněji v okrese Plzeň-jih, leží na soutoku řeky Úslavy a potoků Bradavy a Olešenského potoka.

"Nejstarší písemné záznamy o existenci obce nacházíme v pramenech ze 14. století. V té době stála nedaleko Úslavy tvrz, jejíž val a kamenné základy jsou ještě částečně zřetelné. Toto místo se dosud nazývá "Pod Zámečkem". Jedním z jejich pravděpodobně prvních majitelů byl Aleš z Nezvěstic". (Vainfurtovej, 2000, s. 4)

U nezvěstické tvrze vznikla ves Nezvěstice. Roku 1350 ji částečně vlastnili páni z Litic.. „Druhá část spolu s osadou Olešnou patřila roku 1369 pánům z Rožumberka, kteří drželi jako nejsevernější výspu svého panství na Plzeňsku nedaleký hrad Vlčtejn (Wildštejn). O zbytek Nezvěstic se pak dělili další dva majitelé: Blahuta a Zdeněk. Na dílu jednoho z nich stála výše zmíněná tvrz."(Vainfurtovej, 2000, s. 4). V průběhu let se zde vystřídalo mnoho pánů, posledními až do realizace pozemkové reformy (1924) byli Valdštejnové. Pod správou Nezvěstic spadá ještě osada Olešná.

1.2 O původu jména

Nesmíme samozřejmě opomenout vznik názvu obce. O původu tohoto jména vypráví dvě pověsti. Podle té první, se obec jmenovala původně "Nevěstice" podle tří dcer držitelů zdejší rytířské tvrze. Pověst o jejich kráse se roznesla daleko, nápadníci byli vlídně přivítáni a za nevěstami přicházeli častěji. Odtud tedy název Nevěstice, později Nezvěstice. Jak praví kronika, v lidové mluvě lidé často říkali "Nezestice".(Vainfurtovej, 2000, s. 5)

Podle druhé pověsti majitelé tvrze odjeli na návštěvu k některým z okolních sousedů a doma nechali své tři děti, které si mezitím hrály na louce pod tvrzí u řeky Úslavy. Když se majitelé vrátili, nemohli je ani oni, ani nikdo jiný najít, nikdo nevěděl, kde jsou. Mohla je vzít řeka, tehdy v ní bylo hodně vody nebo zlí lidé, nikdy už se ale nenašly, byly nezvěstné, proto jméno "Nezvěstice". (Vainfurtovej, 2000, s. 5)

Podle Antotnína Profouse, který uvádí ve své publikaci Místní jména v Čechách, dostala obec své jméno podle svého zakaladatele Nezvěstovi. (Vainfurtovej, 2000, s. 5)

1.3 Nejstarší památka

Nejstarší památkou v obci je kostel Všech svatých, který zde stojí již od poloviny 14.století. V době husitské zde byli i faráři podobojí. Původně byl gotický a mnoho prvků z této doby se dochovalo i po jeho přestavbě 1606–1607. (Vainfurtová, 2000, s. 6)

O založení kostela a kdo ho dal postavit, nejsou písemné památky. Nacházejí zde dvě fresky z 16. století, jež nechal zhotovit rod Kokořovců, který v té době obec vlastnil a v kostele má svou hrobku. (Vainfurtová, 2000, s. 7)

Pro výbornou akustiku se zde konají i koncerty vážné hudby.

1.4 Počátky výroby v Nezvěsticích

Nezvěstice byly ze začátku především zemědělskou obcí.

V průběhu 18. století se více rozrostla, v této době zde byla drátovna, která byla jedinou odbornou dílnou v celé farnosti spolu s Tylovým mlýnem. (Vainfurtová, 2000, s. 8)

Majitel mlýna Josef Tyl vedl svou rodinnou kroniku, která je zároveň nejstarší kronikou obce. Na místě, kde nyní stojí mlýn, byly původně železářny, kterých v okolí bylo hodně stejně jako hamrů, protože za starých dob se zde dobývala železná ruda. (Vainfurtová, 2000, s. 9)

Bratrancem majitele tohoto mlýna, Josefa Tyla, byl známý český dramatik, spisovatel a divadelník Josef Kajetán Tyl. Jan, další z rodu Tylů, nechal mlýn elektrifikovat známým českým vynálezcem Františkem Křížíkem. Přátelil se s českými spisovateli Karlem Klostermannem, Josefem Sekaninou a Alexandrem Berndorfem, kteří jej ve mlýně často navštěvovali. Jan sám je autorem několika pamětních knih, které mapují poměry v kraji během jeho života, tedy v druhé polovině 19. století. (Vainfurtová, 2000, s. 9)

1.5 Důležité organizace a stavby

Pro rozvoj obce, byla důležitá výstavba komunikací. Odedávna zde vedla silnice z Plzně na Spálené Poříčí, kde byla odbočka na Blovice, která vedla sousední obcí Žákavou. Roku 1872 byl postaven most, který nahradil dřevěnou lávku pro pěší a brod přes Úslavu a potok Bradlavu, která byla nedostatečná, protože řeka se často rozvodňovala a muselo se často několik dní čekat, než se dalo projet. Most byl zároveň spojnicí s dalšími obcemi na Podbrdsku. (Vainfurtová, 2000, s. 13)

V roce 1867 zde byla postavena státní dráha Plzeň – České Budějovice a České obchodní

dráhy tzv. Mirošovky, která byla dostavěna roku 1883. Tohoto roku bylo zde postaveno také nádraží. V dnešní době se místní nádraží využívá zejména pro přepravu obyvatel.

V roce 1930 byl postaven podjezd pod drahou pro automobily a pěší.

V sedmdesátých letech minulého století pak byla vybudována kanalizace, chodníky a byla rozšířena silnice. Dnes se Nezvěstice podobají spíše městečku. (Vainfurtová, 2000, s. 14)

Roku 1886 zde byla otevřena pošta, která byla později přestěhována do budovy Obecního úřadu. 1903 místní postavili obecní školu, předtím chodily děti do školy v Žákavé. Později byla otevřena měšťanská a mateřská škola. (Vainfurtová, 2000, s. 15)

Pro sportovní a kulturní účely byla postavena sokolovna s hřištěm. Dále zde najdeme velký sportovní stadion z roku 1960 a koupaliště, které postavili o třináct let později.

Nejstarší organizací v obci je Sbor dobrovolných hasičů, založený 1884.

Od 19. století se zde hrávalo divadlo, byly zde dva ochotnické spolky – Tylův a Havlíčkův, v současnosti zde účinkuje spolek Lumír. (Vainfurtová, 2000, s. 17)

Od roku 1994 vychází každé dva týdny obecní noviny "Varta Times".

V ZŠ pracuje jako pobočka Základní umělecká škola ZUŠ Starého Plzece, která vychovává mladé hudebníky. (Vainfurtová, 2000, s. 17)

Naproti škole najdeme pomník padlých, který je uctěním památky padlých místních obyvatel z 1. a 2. světové války.

Další památník, který se nalézá v parku před školou je věnovaný Gustavu Habrmanovi, prvnímu ministru školství Československé republiky, který navštívil místní školu roku 1919 a roku 1937 mu byl za jeho přítomnosti památník odhalen. To, že je jeho památník u školy není náhodou, za Habrmanův největší přínos se pokládá totiž formulování zásad československého školství a jejich realizace. Osud tohoto pomníku je spletitý. Za protektorátu roku 1940 byl pomník zapuštěn do země, nápis a reliéf ukryty před hrozbou jeho likvidace nacisty, obnoven byl o pět let později. Ale roku 1951 byl z pomníku opět odstraněn reliéf a nápis, protože Gustav Habrman byl prohlášen za „sluhu buržoasie“ o sedm let později zde byl umístěn reliéf J.A.Komenského. Původní reliéf se zatím bohužel nenašel. (Vainfurtová, 2000, s. 16)

1.6 Druhá světová válka a osvobození

Jak uvádí Alena Vainfurtová v publikaci *Nezvěstice 1350 – 2000: Pohled do historie a současnosti obce* : "Druhou světovou válku a osvobození v roce 1945 prožívaly Nezvěstice podobně jako v jiných obcích naší země. Nacistický útlak, strach z náletů, útoky hloubkařů na nádraží a

okolí, lístkové hospodářství, povolávání na práci do Německa byly průvodními jevy tehdejšího života. V obci pracovala silná odbojová skupina vedená p. Rudolfem Bláhou, jejíž členové však byli v roce 1942 pozatýkáni a odvezeni do koncentračních táborů." (Vainfurtová, 2000, s.18) Významným byl květen 1945, kdy byly Nezvěstice, stejně jako celá republika osvobozeny, ale byly i místem setkání dvou osvobozeneckých armád, americké a sovětské. Řeka Úslava byla demarkační čarou mezi nimi a most přes ni, byl tedy styčným bodem. (Vainfurtová, 2000, s. 18)

1.7 Vývoj po 2. světové válce

Po 2. světové válce dochází k velkému rozvoji v obci. Díky dobrovolným brigádám vznikla požární zbrojnice, byl zrušen hřbitov u kostela, zřízen park, přistavěna škola se školní jídelnou, postavena mateřská škola, čistička vody, vodojem a značná část obce napojena na obecní vodovod. Existuje zde několik politických a společenských organizací (TJ Sokol, Český zahrádkářský svaz, Myslivecké sdružení Úslava, Sdružení zdravotně postižených, aj.)

Pod obecní úřad nyní spadají Nezvěstice, Varta a Olešná, zdejší matrika má působnost pro celé okolí. (Vainfurtová, 2000, s. 19)

1.8 Významné osobnosti

Uvedme zde jen několik jmen významných lidí, kteří se nějak vztahují k Nezvěsticím. Je to například Prof.Dr. Josef Rous, který se zde narodil, pedagog, spisovatel pod pseudonymem J. R. Šťáhlavský, byl také aktivním bojovníkem proti fašismu za 2.světové války. Prof. PaedDr. RNDr. Ludvík Mištera, DrSc., který je pedagogem a vědeckým pracovníkem Pedagogické fakulty v Plzni, František Uher, učitel a první kronikář, který vedl obecní kroniku a materiál pro ni shromažďoval skoro padesát let. (Vainfurtová, 2000, s. 21)

Mezi významné osobnosti, které měli vztah k Nezvěsticím patří zásluhou paní Kamily Stösslové také Leoš Janáček, se kterým ji pojilo vřelé intimní přátelství od roku 1916, kdy se seznámili na léčebném pobytu v Luhačovicích. Následujících dvanáct let se pak často scházeli až do Janáčkovy smrti. Svou osobností ho natolik okouzila, že ho inspirovala ke složení opery Káťa Kabanová a dvou smyčcových kvartetů. Kamila Stösslová byla sestrou Heleny Hřebíkové, která se sem se svým mužem přistěhovala roku 1913. Kamila je často navštěvovala a 10. 9.1927, tedy necelý rok před její smrtí sem přijel spolu s Kamilou také hudební skladatel Leoš Janáček na dvoudenní návštěvu. Kamilině neteři napsal do památníku: „Uchovejte si radost z mladého života – pro všechny případy všeho svého života. Drph. Leoš Janáček“ (Vainfurtová, Nezvěstice 1350 – 2000 Pohled do historie a současnosti obce, s. 27). Rodina má mnoho fotografií a dopisů, které psal

Janáček Kamile nebo po této návštěvě i její sestře s rodinou, poslední je z května 1928, kde vzpomíná na návštěvu v Nezvěsticích, v srpnu téhož roku skladatel zemřel. (Vainfurtová, 2000, s. 27)

Nezvěstice jsou také rodištěm Rudolfa Slánského, který byl generálním tajemníkem ÚV KSČ pocházel z rodiny židovského obchodníka. Za druhé světové války byla téměř celá jeho rodina deportována do Terezína, odkud se bohužel nikdo z nich nevrátil. (Vainfurtová, 2000, s. 33)

Rudolf po Mnichovu 1938 odešel do SSSR, kde se účastnil zahraničního odboje a od roku 1945 zastával funkci generálního tajemníka ÚV KSČ a to až do roku 1951, kdy byl této funkce zbaven a ve vykonstruovaném procesu byl donucen se přiznat ke zločinům, které nikdy nespáchal, ale na jejichž podkladě byl odsouzen k smrti. O několik let později byl v důsledku revize tohoto procesu v plné míře zbaven obžaloby. Ta mu sice vrátila ztracenou čest, ale nikoli život. (Vainfurtová, 2000, s. 35)

1.9 Pověst – O pokladu na louce Pod skokem

Tak jako většina obcí mají i Nezvěstice svou pověst. Tato vypráví o rodu Krákorů, který žil v době napoleonských válek v chalupě č. 3, kde se říkalo „U Tkalců“, podle jejího předešlého majitele. Dva z tohoto rodu v letech 1800–1805 byli místními rychtáři. V této nejisté válečné době lidé své úspory schovávali, kde se dalo. Velmi často to byly úkryty pod zemí nebo je zazdívali.

Tato pověst se odehrává někdy v 19.století, tehdy byli Krákorovi spíše chudšími rolníky. Jednou šel pan Krákora uklízet na půdu své chalupy, kde našel za trámem nějakou starou zažloutlou listinu psanou švabachem. V chalupě nikdo nebyl, vzal si ji tedy do světnice k oknu a četl. Po chvíli, když jí porozuměl, nemohl tomu uvěřit, stálo tam: „Na naší louce Pod skokem, od cesty tak dvacet kroků jsem zakopal peníze v hrnci. Jsou tam zlatáky a stříbrňáky. Nekopej hluboko! Je to tak na dvě lopaty pod drnem.“ (Vainfurtová, 2000, s. 25)

Připadal si jako v pohádce, ale raději o tom, co zjistil z listiny nikomu neřekl, aby mu někdo jiný poklad neodnesl. Nakonec mu to nedalo, a řekl o tom svému synovi, se kterým se smluvili, že půjdou poklad hledat. (Vainfurtová, 2000, s. 25)

Vydali se na louku Pod skokem v době, kdy dlouho přšelo, takže nikde v okolí nebylo na polích ani živáčka. Změřili si vzdálenost dvaceti kroků a začali kopat. Kopali až do večera, ale marně a tak se vrátili domů s nepořízenou.

Doma vyndal starý Krákora listinu z truhly, kde ji schoval a opět četl. V noci téměř nespali a tak se ráno, ještě před rozbřeskem vydali znovu hledat. Po chvíli kopání motyka narazila na něco tvrdého. Sehnuli se a odhrabávali zem, až vyhrabali hrnec, sundali z něj poklici a skutečně v něm

našli poklad. Hrnc s pokladem tedy vyndali, zabalili do pytle a pospíchali domů. Když už večer všichni spali, rozsvítili louč nad krbem v kuchyni, peníze vysypali a počítali. Kolik jich bylo, to nikdo přesně neví, protože to nikomu neřekli, ale prý jich bylo několik set. A protože jejich stáje byly na spadnutí, rozhodli se postavit na jaře nové. (Vainfurtová, 2000, s. 26)

Sousedům bylo divné, kde najednou vzali peníze na stavbu, protože do té doby byli samé dluhy. Někdo vzpomínal, že je na louce viděl, jako by tam něco hledali, a že nejspíš našli poklad. Stopy, které tam nechali po kopání tam byly znát ještě dlouho. Až po letech řekl Krákora sousedovi Šlezingrovi, že na té louce skutečně našli poklad. (Vainfurtová, 2000, s. 26)

Krákorovi měli nyní dost peněz i chalupu, a protože se mladému synovi líbila dcera sousedního statkáře, požádal svého otce, aby pro něj šel požádat o její ruku. Ani to, že se upřímně milovali nepomohlo. Její otec ke sňatku nesvolil, peněz měl dost, takže o ně nestál, ale hlavně nechtěl, aby se jeho dcera, která byla ze statku provdala za chalupníka, považoval to totiž za urážku. Mladý Krákora se chtěl vyhnout posměškům od lidí a proto odjel do Ameriky. Koupil si tam farmu, a když se tam usadil, napsal rodičům, aby za ním přijeli. Ti prodali svou chalupu a jeli za synem. Prý se jim tam vedlo dobře, ale protože zde neměli žádné příbuzné, se kterými by si psali, více se o nich neví. Lidé si je často připomínali, zejména při bohoslužbách, které za ně sloužil farář. Ale dnes není už ani to. Tuto historii připomíná jen zápis v obecní kronice a malá chaloupka č. 3 v Nezvěstících. (Vainfurtová, 2000, s. 26)

2. Teoretická část

Tato část bude věnována objasnění základních pojmů, které se týkají národního jazyka, nářečí a jejich základního rozdělení. Vycházíme zde z několika zdrojů, především ale z díla Ireny Bogozcové a její *Textové opory ke studiu mluvenému českému jazyku a dialektologie*.

2.1 Geografické rozdělení

Český národní jazyk tvoří spisovná čeština společně s nářečími, která se týkají pouze nespisovné češtiny. Dialekty mají v různých částech českého jazykového území různé varianty. Tyto územní odlišnosti běžné mluvy nazýváme nářečí, čili dialekty nebo nářečí zeměpisná. Jak uvádí Bělič ve svém *Nástinu české dialektologie*, je vedle dílčích rozdílů mezi nářečími z různých částí v jejich zvukové stránce, mluvnické stavbě a slovní zásobě také velké množství shod, které převažují

nad rozdíly. Mluvčí různých dialektů spolu tedy mohou bez výrazných problémů komunikovat a spisovná čeština je uznávaným celonárodním útwarem.

2.1.1 Národní jazyk

Jak uvádí Bogozcová (2009), je národní jazyk souborem všech jeho různých „modifikací“. Jednotlivé útvary jsou v jistém smyslu samostatnými „jazyky“, aby však nedocházelo k záměně významů „varieta jazyka“ a „jazyk celonárodní“, doporučuje se používat neutrálního označení (jazykový) kód.“ (Bogozcová, 2009, s. 18)

2.1.2 Spisovný jazyk

„Neomezuje se jen na jedno území nebo na jednu sociální vrstvu, tudíž je srozumitelná všem, je pro daný národ centrální (konsolidujícím) útwarem. Má jednotnou a závaznou podobu, tedy normu, (...) která je zachycena v příslušných jazykových příručkách (je kodifikována) a která se nevyvíjí tak dynamicky, jako jazyk nespisovný. Má podobu psanou, ale i mluvenou.“ (Bogozcová, 2009, s. 19)

2.1.3 Útvary nespisovné češtiny

Nejrozšířenějším útwarem nespisovné češtiny je **obecná čeština**, která je interdialektem českých nářečí. „Obsahuje tedy jevy, které se vyskytují na podstatné části území vlastních Čech (mnohé i na některých místech Moravy).“ (Bogozcová, 2009, s.21) Tento její přesah na Moravu je především díky hospodářsko-politicko-kulturní síle pražského centra. Je blízko hovorové podobě spisovného jazyka, a to díky jejímu sblížení se se spisovným jazykem.

Pojem **interdialekty** (nahnářečí) vysvětluje Bogozcová takto: „je to teritoriálně omezený útvar, který je tvořen prvky společnými všem nářečím, z kterých vznikl.“ (Bogozcová, 2009, s. 21) Jedná se tedy o stírání rozdílů mezi jednotlivými nářečím, mezi které kromě již zmiňované obecné češtiny patří například obecná střední moravština, obecná východní moravština atd.

Další variantou nespisovné češtiny je **městská mluva**, která „je svou podstatou velmi podobná interdialektům – vyrůstá z obecnějších nářečních rysů a slouží k vzájemnému dorozumívání uživatelů různých dialektů či subdialektů.“ (Bogozcová, 2009, s. 22)

Mezi útvary nespisovné češtiny patří také mluva různých skupin lidí, které spojují zájmy nebo profese. Patří sem tedy **slang**, což je mluva, užívaná příslušníky zájmových skupin. Dále to je **profesní mluva**, která jak již název napovídá, je vlastní určitým profesím a „**argot**, tedy jazyk lidí

ze sociálního podsvětí, u kterého je rozhodující funkce zatajit význam sdělení.“ (Bogoczová, 2009, s. 23). Protože jsou tyto útvary sociálního charakteru, nazývají se **sociolekty**. „Jejich uživatelé se mohou lišit místem bydliště, to však není rozhodující, důležité je jejich odlišné společenské postavení.“ (Bogoczová, 2009, s. 23)

Mezi tyto útvary se řadí také **idiolekty**, což jsou individuální jazykové zvyklosti. „O něco obecnější charakter má **tvz. biolekt**. Je to – podle některých pramenů – podoba jazyka typická pro určité pohlaví či věkovou kategorii.“ (Bogoczová, 2009, s. 23)

2.2 Dialektologie

„Dialektologie je odvětví jazykovědy, které se zabývá studiem nářečí, dialektů. Nářečím přitom rozumíme víceméně ustálenou místní obměnu celonárodního jazyka, zeměpisně vymezitelný soubor jazykových prostředků, který slouží jako nástroj dorozumívání pouze části národa, a to jen v oblasti běžného denního styku.“ (Holub, Janečková, 1993, s. 6) Uvedeme zde definici podle Lamprechta: „Nespisovná mluva je na různých částech našeho území různá. Tyto územní varianty se nazývají nářečí (dialekty), a to nářečí místní (zeměpisná, teritoriální).“ (Lamprecht, 1976, s. 11) Dialekt je tedy způsob mluvení na určitém území, který je složen z hranice, jádra a periferií. Hranice mezi dialekty jsou nazývány izoglosami. Jádro je označením oblasti, kde se vyskytují všechny nářeční prvky. Bogoczová definuje dialektologii jako vědu, jejímž předmětem jsou teritoriální dialekty daného národního jazyka všech jeho skupinách, podskupinách a typech, které se liší v celé struktuře od spisovného jazyka. Ve své publikaci definuje nářečí tak, že: „Dialekty jsou tedy mluvené útvary národního jazyka.“ (Bogoczová, 2009, s. 102) Různá nářečí na jednotlivých územích jsou výsledkem vývojových procesů, které zde v minulosti probíhaly. Studiem těchto procesů poznáváme vývoj národního jazyka a jeho složitosti a odkrývá příčiny tohoto vývoje.

2.2.1 Z historie české dialektologie

Jak uvádí Bogoczová (2009, s. 116), počátky dialektologie se datují k polovině 19. století. Tehdy se zkoumání nářečí stalo samostatnou vědou, mající svou vlastní metodiku. První souborná práce týkající se dialektologie bylo dílo A. V. Šembery *Základové dialektologie československé* (1864, Vídeň), kde, jak již název díla napovídá, se autor zabýval nejen nářečím českým, ale i slovenským. Zároveň byl první, kdo použil termín nářečí jihozápadní. V tomto období publikovali i další autoři díla, ve kterých se zaměřovali na různé otázky české dialektologie. Patří mezi ně Josef Jirečka a jeho *Podřečí východních Čech* (1863) či Josef Koube s prací *Podřečí severních Čech*

(1864). Vojtěch Kostmích vydal v roce 1868 *O podřechí douhlebském*. Nejvýznamnější je ale dílo Františka Bartoše *Dialektologie moravská*, která má dva díly, z nichž první vyšel roku 1886, druhý pak 1895. Tato práce obsahuje ale pouze nářečí moravská a nářečí české části Slezka.

Na přelomu 19. a 20. století vychází díla Ignáce Hoška, Bohumila Vydry, V. J. Duška a dalších. Mezi nejvýznamnější patří práce *O českém jazyce* z roku 1924 od Františka Trávníčka a *Nářečí česká* (1934), jejímž autorem je Bohuslav Havránek. Bělič píše, že Havránkova práce je „nejen shrnutím, nýbrž i vyvrcholením všeho, co bylo dotud v české dialektologii vykonáno“.
(Bělič, 1972, s.337b)

Roku 1955 vyšla publikace Jaroslava Voráče *Česká nářečí jihozápadní*, kde autor analyzuje hlavní hláskoslovné a tvaroslovné znaky příznačné pro toto území. Najdeme zde 15 mapových příloh, které obsahují velké množství jevů, které se zde vyskytují a jsou doplněny nářečními ukázkami. Co se týče této nářeční podskupiny, jedná se o dosud nepřekonané dílo. Autor již během studií na FF UK napsal seminární práci zabývající se nářečím okolí Klatov, ze kterých pocházel a kam se také během let rád vracel. Jeho práci zahrnul Bohuslav Havránek do svých *Nářečí českých* (Česká vlastivěda III., 1934). Na Havránkovu výzvu nastoupil roku 1946 Voráč do tehdy nově založeného Ústavu pro jazyk český, do dialektologického oddělení, kde se později stal vedoucím pracovníkem. V letech 1947–1953 zrealizoval jazykový výzkum českého nářečí, který byl jazykově zeměpisného rázu. Byl realizován na základě korespondenčních anket, které připravil předseda dialektologické komise České akademie věd a umění Václav Černý. Jeho Dotazník pro česká nářečí jihozápadní obsahoval dvě speciální ankety, a to Dotazník pro nářečí západočeská a zvláštní dotazník pro okrajové oblasti západočeské. Mezi lety 1949–1954 uveřejnil několik studií pod názvem *K jazykovému zeměpisu Čech*, které se posléze staly základem pro dodnes jediné monografie, zabývající se dialektologickou podkategorií jihozápadočeskou. Jsou to tituly *Česká nářečí jihozápadní*, *Studie jazykově zeměpisná*, první část z roku 1955 a druhá z roku 1976.

Voráčův největší přínos pro českou dialektologii je především v jeho podílu na teoretické části Českého jazykového atlasu, do kterého přispěl nashromážděným materiálem z 52 obcí, z nichž 17 bylo jihozápadočeských. Vydání prvního svazku (1992) se už bohužel nedožil.

Ve druhém svazku *Západočeské vlastivědy* (1992), který se věnuje jazyku, najdeme vlastní zeměpisná jména a jazyk, kterým mluví obyvatelé západočeského kraje. (Klimeš, 1992, s. 15)

V knize *Gramatika česká* od Jana Blahoslava můžeme nalézt první zběžné zmínky o nářečí u nás. Němečtí mladogramatikové a francouzská škola areálové lingvistiky byli první, kdo se zajímal o studium vývoje jazyka. Počátky naší dialektologie lze datovat stejně jako počátky evropské dialektologie. Dalším významným dílem je návod *Jak sbírat zvláštnosti mluvy lidové* od Vavřince

Josefa Duška. Mezi zlomové práce patří *České nářeční texty* od Arnošta Lamprechta a dále pak *Nástin české dialektologie* Jaromíra Běliče, jehož práce je souhrnně vypracovaná i s mapkami.

Při analýze nářečí nelze opomenout *Český jazykový atlas* autorů Jana Balhara a Pavla Jančáka, který je pětidílný s dodatky. Holub o tomto díle říká, že „nejvýznamnějším jazykově zeměpisným činem v naší oblasti je bezesporu vydání Českého jazykového atlasu. Jedná se o završení dlouholetého úsilí širokého týmu, zvláště vyškolených specialistů, které umožnilo zobrazit stav našich nářečí v jejich poslední vývojové fázi. Atlas postihuje základní tendence vývoje běžné mluvy a v komplexní podobě územní rozruznění českých nářečí. ČJA si klade za cíl především podat synchronní obraz dialektů českého jazyka.“ (Holub, 1996, s. 25, 28) V dnešní české dialektologii má přední místo Dialektologické oddělení Ústavu pro jazyk český Akademie věd ČR. Literární stylizaci dialektologických jevů, najdeme v beletristických dílech od Gabriely Preissové nebo Boženy Němcové.

2.2.2 Vývoj nářečí

Jak uvádí Bělič: „Nářeční rozdíly na území českého jazyka jsou převážně poměrně mladé, tj. pocházejí až z doby historického vývoje zhruba od 12. století.“ (Bělič, 1976, s. 3) Podle Běliče jsou tyto rozdíly částečným důsledkem různých jazykových změn v centrálních oblastech. Díky tomu, se lze setkat především v okrajových úsecích se zachovalejšími dialektologickými jevy.

2.2.3 Dělení nářečí

Existuje několik přehledů pro rozdělení nářečí. V předkládané práci se přidržíme výkladu podle Ireny Bogoczové. Na našem území se nacházejí 4 nářeční skupiny, z nichž tři najdeme na Moravě a ve Slezsku a jednu v samotných Čechách. Tyto čtyři skupiny se dále dělí na podskupiny, přičemž některé z těchto podskupin mají okrajové úseky, které se vyznačují svými specifickými rysy. Lamprecht uvádí následující terminologii.

1. Nářeční skupina česká v užším smyslu a) podskupina středočeská (úsek lounsko–litoměřický) b) podskupina jihozápadočeská (tato podskupina se dále dělí na dvě části – západní a východní. Do západní patří úsek manětínský, stříbrský a chodský, do východní patří úseky prachatický, doudlebský, třeštsko-dačický a jemnický) c) podskupina severovýchodočeská (úseky podještědský, podkrkonošský, náchodský, podorlický, východolitomyšlský a svitavsko-lanškrounský) d) jihovýchodočeská (českomoravská) podskupina (žďársko-bystřický, jihlavský)

2. Nářeční skupina středomoravská a) podskupina centrální (vlastní hanácká) b) podskupina jižní (úsek horský, letovisko-boskovický, židlochovický a znojemnský) c) podskupina východní (tato nářeční podskupina se vyděluje na dvě části, a to na severní, kam patří úsek přerovsko-kojetínský a na jižní, čili slavkovsko-bučovický a čuhácký) d) podskupina západní (zábřežský a kunštáto-budějovický)

3. Nářeční skupina východomoravská a) podskupina severní/valašská b) podskupina jižní/slovácká c) západní úseky hranický, kelečský a dolský d) jihovýchodní úsek kopaničářský

4. Nářeční skupina slezská a) podskupina východní/nářečí ostravská (subtyp ostravický, subtyp severohlučínský) b) podskupina západní/nářečí opavská (úsek západoopavský, středoopavský, východoopavský)

5. c) podskupina jižní/nářečí (štrambersko-) frenštátská
d) nářečí slezskopolská, západotěšínská (úsek bohumínský, centrální, jablunkovský a západní okrajový pás)

Podle Bogoczové (2009) jsou ještě nářečí různorodá. Tím jsou míněna území, kde byl velký podíl německého obyvatelstva a dalších nečeskojazyčných imigrantů. Není zde stejný jazykový základ.

2.2.4 Dialekty v rámci jednoho národního jazyka

Dialekty jsou tedy mluvené formy národního Jazyka, které jsou používány na určitém území, určitou skupinou obyvatel. Nářečí jsou pojmenována názvy etnickými, historickými nebo zeměpisnými, které se vyskytují nejčastěji.

2.2.5 Hranice mezi dialekty

Hranice mezi dialekty jsou utvářeny především izoglosami. „Izoglosa ohraničuje území s přítomností daného jazykového jevu a současně jej odděluje od území s jinými jazykovými zvláštnostmi.“ (Bogoczová, 2009, s. 42)

2.3 Česká nářeční skupina, podskupina jihozádočeská

Jak Cuřín (1971, s.177) uvádí, česká skupina se nevztahuje jen na Čechy, ale také na část Moravy, resp. na její západní část. Hranice jihozápadočeské podskupiny se nalézají kolem Loun, Příbrami, až k Jihlavě. Vymezení podle Běliče (1972, s. 13, 14) je jiné. Podle něj sousedí jihozápadočeské nářečí se středočeským a na východě zasahuje až na jihozápad Moravy, konkrétně za Dačice a Telč. U jednotlivých dialektů lze najít kromě určitých společných rysů i rysy, ve kterých se liší. Z tohoto důvodu se někdy v rámci jednotlivých podskupin rozlišují další celky. Bogoczová ve shodě s předchozí dialektologickou tradicí jihozápadočeskou nářeční podskupinu dělí na západní a východní. Úsekově se shoduje s dělením Lamprechtovým (Lamprecht, 1976, s. 40), Bogoczová pouze navíc přidává úsek třeštsko-dačický.

2.3.1 Obecně české rysy

Jak píše Klimeš ve své práci: „Mezi oběma vyhraněnými útvary, tj. mezi jednotným jazykem spisovným a zeměpisně rozrůzněným jazykem lidovým, existuje ještě jako původně přechodný útvar tzv. jazyk obecný neboli obecná čeština. Neutrální, dnes běžně mluvená podoba lidového jazyka bez znaků místních nářečí a také bez místního vymezení. Tento obecný jazyk se vyvinul ze středočeského dialektu a je rozšířen s jistými obměnami na území celých Čech.“ (Klimeš, 1992, s. 67)

Nejčastěji užívanými hláskoslovnými znaky jsou:

dvojhláska *ej* proti *y* (*bejt, umejt*);

vokál *í* proti *é* (*mlíko, polívka*);

protetické *v* ve slovech začínajících vokálem *o* (*vokno, vobilí*);

dvojhláska *ou* místo staršího *ú* (*soud, pouť*);

konsonanty *šť* místo staršího *šč* (*šťastnej*);

konsonanty *sch* (*schořet, schodit*);

konsonanty *mň* před *e, ě* (*mňesto, pro mňe*);

častá zněna sykavek *s, z, š, ž* na *c, dz, č, dž*, především po konsonantech *n, ň* (*žencká, jendže, Hondza*);

sjednocené tvary v plurálu (*ti velký kluci, města*);

vynechání vokálu *l* v l-ových příčestích maskulin (*pomoh*). (Bogoczová, 2012, s. 65)

V tvarosloví jsou to například tyto jevy:

univerzální koncovka *-ma* v instrumentálu plurálu, která jak Klimeš uvádí je užívána od

17.stol. Ve všech skloňovacích typech (*s chlapama, s ženama, se staveníma*). (Klimeš 1992, s. 67)

koncovka *-jc* ve 2. stupni příslovcí (*dolejc*);

na značném území sklon vynechávat sloveso *být* jako pomocné ve tvaru minulého času (*já to viděla*);

rovněž územně rozšířený sklon k užívání konstrukcí s trpným participiem (a v něm se změnou *-eno>íno*) (*mám uklizíno*). (Bogozcová, 2012, s. 65)

2.3.2 Rysy jihozápadočeské

Tato část se bude věnovat charakteristickým rysům jihozápadočeské podskupiny, konkrétně její západočeské části, kde leží i obec Nezvěstice. Mezi větší města, která zde leží, patří Plzeň, Klatovy a Rokycany. „Jihozápadočeská podskupina na severu sousedí se středočeskou podskupinou, na východě přesahuje do jihozápadního cípu Moravy za Třešť, Telč a Dačice, nejjihněji zasahuje Svätý Ján, Ločenice, Soběnov, na západě sem patří oblast Chodska“.(Holub, Janečková, 1993, s. 57) Tato podskupina má některé znaky společné, ale v některých se liší, proto se hovoří zvláště o nářečích jihočeských a nářečích západočeských.

Hláskoslovné změny podle Františka Cuřína

Fonetické jevy:

1. *a* místo *e*, hlavně po měkkých souhláskách v některých slovech (rozšíření u každého slova je jiné), např. *čalo, čap, fčála, jahla, žabro, hřablo*, atd;

Pro západní Čechy jsou charakteristické tyto znaky:

2 tak zvaná anticipace měkkosti, tj výslovnosti *j* před *t', d'*, v zavřených slabikách: *ajt', zaplajt', tejd'* apod. (je blízká jihočeské disimilaci sykavek a zubnic);

Pro jižní Čechy jsou charakteristické tyto znaky:

3 disimilace sykavek a zubnic (první ze dvou sousedních se mění v *j*), např. *přej zimu, učeť se, kojce, hlejte, vrať ce* (vrať se);

4. *bji, pji, mji, vji, fji*, místo *bi, pi* atd., tj. zbytky starých měkkých retnic, např. *bjič, pjivo, mjilej, vjidle, raffička*;

5. výslovnost *mje* v slabice *mě* (a někdy i *mně*), např. *mjesto, mje, mjekej, ke mje*;

6. na Doudlebsku *o-* bez protetického *v-*, např. *orat, oheň, on*. Na Chodsku je třeba připomenout tyto nářeční znaky:

Na Chodsku je třeba připomenout tyto nářeční znaky:

7. *r* místo *d* mezi samohláskami, např. *derek, kuri, pureš, bure, tera, poruška* apod.;

8. *ij* za *ej, ý*, např. *dobrij člověk, nijlepší, netoulij se*;

9. *h* na začátku slova před samohláskami, např. *ha, hale, habi, Hadam, hučit, hucho, houterij, Heva, hiskra, híva*. (Cuřín, 1977, s. 178 – 179)

Některé z těchto znaků se přesunuly také na západ.

Bogoczová dále doplňuje tyto jevy

10. Průvodní samohlásky při slabičném *r, l*. (*serdce, herdlička...*);

11. Redukce samohlásky *i, y* ve spojeních *il, yl, ly, ry*. Slabičné *l, r*;

12. Střídnice za asimilované *g* (*nihdo*) a za cizí *g* (*kranát*). Ve spisovné i obecné češtině a ve většině nářečí v Čechách vyslovuje se *k* v poloze před párovou znělou souhláskou jako *g*. *Kdo > gdo*. V českých nářečích jihozápadních se u starší generace vyslovuje jako *h* nebo *ch*;

13. Nadměrná dvojhláska *ou* za *ú* z původního *ó* ve slovech *roužnout, poučet*;

14. Zachování nediftongizovaného *í* po *c, z, s*. Proti samohláskové změně *í* v *ej*, která se vyvinula v českých nářečích. V jihozápadočeských nářečích se zachovává *í*. Např: *vozík, sýpka*;

15. Disimilace skupin *sč, stř* v *chč, chtř*;

16. Délka v nominativu plurálu maskulina (*chlapci, sedláci*) a u zájmena náš (*náše*). (Voráč, 1955, s. 13–64)

Morfologické jevy:

1. Ustrnulá adjektiva posesivní na *-ovo, -ívo*, které platí pro všechny rody, např. *bratrovo žena, sestřino děti, tatínkovo bratr*;

2. rodová a rodinná jména na *-ojc, -ouc*, např. *Novákojc, sousedouc* a obdobně místní jména na *-ojce, -ouce*, např. *Horažďojce, Horažďouce*;

3. rozdíl ve tvarech 2. p. j. č. a 3. a 6. p. j. č. přídavných jmen a rodových zájmen ženského rodu, např. *vod tí studení vodi, k tej studenej vod'e, f tej studenej vod'e*;

4. Běžné užití *n*-ového participia (ve funkci slovesného přičestí trpného) v pasivním tvaru – v podobě s krátkým vokálem sufixu *-en je vařeno, je pečeno*, (proti obecně českému *je vařino, je pečino*), (Janečková, Holub, 1993, s. 59);

Pro jižní Čechy jsou charakteristické tyto znaky:

5. dativ pl. substantiv mužských, středních a někdy i ženských na *-om*, např. *chlapom, hadom, mužom, kuřatom, kravom* (v jiných částech západních Čech je také koncovka *-am*);

6. V západní části sjednocený akuzativ a dativ typu *i to ťe neřeknu! Nech mi bejt!* (Bogozcová, 2009, s. 62).

Pro jižní Čechy jsou charakteristické tyto znaky:

Morfologizované jevy hláskoslovné povahy:

1. přičestí typu *vzel, začel, zaťel* apod.;

2. měkčení kmenových souhlásek v imperativu typu *prositi*, např. *noš, pušť, haš, vož, neježdí, nebláží, apod.*; Bogozcová zde ještě doplňuje: 3. osobu plurálu v imperativu. Oni *umějí, sázejí, prosejí*. V 1. osobě jednotného čísla sloves *dělám, nosím* se užívá krátkost, stejně jako v infinitivech typu *nest* a *pect*.

2.3.3 Rysy archaické jihozápadočeské

1. opožděný vývoj dvojhlásky *ou* ze starého *ú*. (*jednú, budú*);

2. zavřená výslovnost dvojhlásky *ej* z *y* jako *ij*;

3. zbytek výslovnosti samohlásky *y* ze starého rozdílu *y-i*;

4. zbytek staré výslovnosti dvojího *l*;

5. zbytky archaického slovního přízvuku na předposlední slabice spojené s melodickým vrcholem;

6. archaický tvar akuzativu zájmena středního rodu *je* proti obecně českému *ho* (Voráč, 1976, s.10).

2.3.4. Rysy západočeské

Podle Klimeše (1992) jsou západočeské rysy specifické.

Fonetické jevy:

Dále to je epentetické *j* před měkkými zubnicemi (*bujď*).

Pak také redukce samohlásek *i/y* ve skupině souhlásek (*pjeknə*)

Znatelný rozdíl je v zakončení slovesných přičestí např. (*je vařeno*), místo *je vařino* v ostatních částech Čech.

Morfologizované jevy:

Jak píše Klimeš ve své práci: “Zájmeno *tento* má zde všeobecně podobu *tuten, tuta, tuto*. Při skloňování se často vkládá předložka mezi obě části *tu vot toho, tu k tomu*, nebo dokonce zdvojuje *s tu s tim*“ (Klimeš, 1992, s. 82)

Charakteristickým znakem pro tuto oblast je vynechávání koncovky *k* v příslovcích (*copa, kampa, jakpa, pročpa*).

K dalším typickým rysům řadíme vyrovnávání pádových tendencí typu *nůše a kost* (*v nemocnicech, do práci*)

V okrajových západočeských úsecích (na Manětínsku, Stříbrsku, Domažlicku = Chodsku) se více než v ostatních částech dodržují znaky, které jsou společné pro celé jihozápadočeské nářečí, než aby se tato území vyznačovala nějakými vlastními znaky. Jako nejvýznamější část těchto úseků je považováno Domažlicko, známé také pod názvem Chodsko. Zde jsou totiž nejlépe zachovávány západočeské a jihozápadočeské znaky. Mimo těchto již uvedených znaků, zde najdeme ještě další hláskoslovné znaky, které v ostatních částech této nářeční podskupiny ustoupily nebo zůstaly jen ve zbytcích. (Lamprecht, 1976, s. 41, 42)

Tvaroslovné změny:

1., Nejvýznamnějším znakem v deklinaci substantiv je zde splývání tvarů *i*-kmenů a *ia*-kmenů, které v některých pádech, především v genitivu singuláru, kde nastává vyrovnání ve prospěch *i*-kmenů (*do sencí, do pecí*). Nominativ a akuzativ plurálu u slov *vjec*, tedy *vjece i řece* je zde vyrovnán ve prospěch *ia*-kmenů

2. dosud živé užití formy akuzativu neutra *jej* oproti tvaru *ho*

3. neproniknutí měkkých imperativů (*noš, muší*)“ (Voráč, 1976, s. 49-51)

V nářečí sehrává důležitou roli i to, kde se nachází. Na jihozápadočeské nářečí mělo vliv to, že do roku 1946 sousedila s bavorskými a dolnorakouskými dialekty, je zde proto mnoho germanismů.

2.4 Intonace

V souvislosti s jihozápadočeskou podskupinou nelze opomenout také pro tento úsek typické „plzeňské zpívání“ Jedná se o jiné, výraznější zvukové vyjádření jádra výpovědi, na rozdíl od spisovného jazyka. Klimeš ve své publikaci *Západočeská vlastivěda* (1992) při objasnění

„plzeňského zpívání“ odkazuje na Jinčáka 1966, a říká, že: „Plzeňské zpívání“ definuje autor jakožto svérázné zvukové vymezení jádra výpovědi, které je jiné a daleko výraznější než ve spisovném jazyce nebo v jiných nářečích. Spočívá v tom, že poslední slabika před intonačním centrem (větným přízvukem) je umístěna výše než vlastní jádro výpovědi, které je v nižší tónové oblasti.“ (Klimeš, 1992, s. 83, 84)

3. Metodologie

Jak uvádí Bogoczová (2009), „Dialektologie jako společenskovedná disciplína využívá metod běžných v sociologii i metod speciálních, vyplývajících z jedinečné povahy předmětu, který zkoumá, tedy (mluveného) jazyka.“ (Bogoczová, 2009, s. 126)

Výzkum zde rozděluje na validní, to je prvoplánový a na reliabilní, čili spolehlivý.

Pro výzkum je velmi důležité, aby materiál, který bude zkoumán, byl kvalitní a bylo ho dostatečné množství. Při analýze nářečí se používají dvě metody, kterými jsou sběr a analýza.

3.1 Organizace výzkumné práce

Podle Bogoczové (2009) je výzkum rozdělen minimálně do tří fází.

- I. fáze přípravná
- II. fáze poznávací/empirická
- III. fáze analytická a prezentační

Ve fázi přípravné je na začátku vždy nějaký výzkumný problém, o kterém má výzkumník určitou pracovní hypotézu a vybírá si výzkumné nástroje, které bude při tomto řešení používat (např. metoda dotazování formou dotazníku). Pro dokázání nebo vyvrácení hypotézy se využívá tzv. kvantitativního výzkumu. Kvalitativní výzkum podává více informací o problému a ukazuje další příklady, od kterých lze odvodit teorii. To vše je výzkumným cílem (Bogoczová, 2009, s. 128)

Při jazykovém výzkumu nelze opomenout různé proměnné znaky jako např. pohlaví, vzdělání atd. „Vzhledem k tomu, že nikdy nepracujeme s přirozeným souborem (např. s celou populací), ale popisuje realitu redukovanou, svoji pozornost zaměří na reprezentativní vzorek populace, tj. omezený počet vhodných informátorů nebo respondentů.“ (Bogoczová, 2009, s. 128) Zde by měli být rovnoměrně muži i ženy od nejstarší po nejmladší generaci, s různým stupněm vzdělání, různých oborů a s přihlédnutím na to, zda se jedná o obyvatele z měst nebo venkova.

Samotnému výzkumu předchází předvýzkum, který testuje zvolené výzkumné nástroje a

odhalí nedostatky jako např. nesprávná formulace otázek, časovou náročnost, technické problémy apod.

Na větších jazykových výzkumech se podílí výzkumný tým, který je pro tento účel sestaven. Patří sem zadavatel, který ale nemusí být zároveň dialektologem, dále je zde vlastní řešitel úkolu, odborník zabývající se danou problematikou, dále je zde garant vědecké úrovně výzkumu a často také koordinátor vědeckých prací, který může požádat o pomoc osoby, které jsou pro daný výzkum proškolené a budou provádět výzkum v terénu buď formou dotazníku, nebo nahráváním na diktafon. Dalšími členy jsou lidé, kteří se profesně lingvistikou nezabývají, ale na výzkumu se podílí, jedná se např. profese technika, informatika, kartografa, grafika aj.

3.2 Nahrávání

Nahrávání je již fází realizační, ke které se přistupuje, pokud předvýzkum dobře dopadl. Vlastní výzkum v terénu se nazývá explorací. „k osvědčeným nástrojům v dialektologii patří zvukové záznamy autentických mluvených projevů informátorů. První zvukové nahrávky českých nářečí pocházejí ze 30. let 20. století a vznikly zásluhou České akademie věd a umění a francouzské firmy Pathé (šlo o gramofonové desky).“ (Bogoczová, 2009, s.129)

Tak jako každá metoda, má i tato svá pozitiva a negativa a je jedno, jestli je záznam pořizován na diktafon nebo na videokameru. O pozitivech není třeba hovořit, uvedeme především několik příkladů negativ této metody. Mezi nejčastější patří ostych mluvčích mluvit na diktafon, protože pokud budeme chtít nahrávku zveřejnit, je nutné mluvčího požádat, ať už to je před nahráváním nebo po jeho skončení, o souhlas se zveřejněním daného rozhovoru.

Další nevýhodou je snaha mluvčího o vylepšení projevu, např. tím, že se snaží mluvit spisovně, což má vzhledem k výzkumu kontraproduktivní efekt. Zde Bogoczová doporučuje nechat nejprve informátora rozmluvit a začít nahrávat až později, a ne hned od začátku rozhovoru. Je to proto, že mluvčí v průběhu hovoru zapomene na diktafon a zvykne si také na výzkumníka. Je dobré komunikovat s informátorem v jeho dialektu, popřípadě realizovat rozhovor s dalším mluvčím, kterého informátor zná a který s ním bude komunikovat v jeho nářečí.

Nejčastěji se při nahrávání využívá tzv. řízené interview, což je forma rozhovoru, který má explorátor pod kontrolou, protože není dobré na místě improvizovat. Otázky, které bude explorátor klást mluvčímu nesmí být zjišťovací, na něž se odpovídá ano/ne, měly by pro informátora být zajímavé, aby se o nich mohl rozprávět. Otázky by neměly mít předem určené odpovědi. Měly by být voleny také tak, aby nebyl poznat záměr výzkumníka. Musí být přihlédnuto k intelektovým schopnostem mluvčího, k jeho životním zkušenostem, věku. Otázky by neměly vyvolávat negativní

emoce. Pro nahrávání je důležitá volba prostředí, kde se bude výzkum realizovat, protože pro mluvčího je ideální jeho domácnost nebo místo, které dobře zná a cítí se v něm příjemně a bezpečně. (Bogoczová, 2009, s. 129 – 130)

3.3 Dotazník

„Další metodou používanou v exploračních výzkumech je dotazník, v dialektologii pak speciální dialektologický dotazník, tedy soupis otázek sestavených dialektologem.“ (Bogoczová, 2009, s.131) Dotazník je vyplňován výzkumníkem, protože slouží jako podklad pro přípravu jazykového atlasu, kterého je součástí v podobě samostatné knihy. Ta může obsahovat velké množství obrázků venkovských nebo zemědělských zařízení, krojů apod.

V dotazníku je základním prvkem otázka, na jejíž kvalitě závisí také kvalita odpovědi. Jedná-li se o dotazník v podobě ankety, je vyplňován přímo informátorem.

3.4 Přímé pozorování

Jedná se o časově i psychicky náročnou metodu, která předpokládá dlouhodobou účast výzkumníka v terénu. To se provádí např. v domácnosti mluvčího. Zkoumá se, jaké má jazykové chování při různých komunikačních situacích. „Tato metoda by jistě přinesla velmi hodnověrné výsledky, ale pro její malou efektivitu ji nelze běžně aplikovat.“ (Bogoczová, 2009, s. 135) Tato metoda je realizovatelná např. u příbuzných nebo přátel výzkumníka.

4. Praktická část

4.1 Praktická metodologie

V této praktické části budou předkládány výsledky, k nimž se během dialektologického výzkumu dospělo. Tento výzkum byl realizován v obci Nezvěstice, na třech generacích místních obyvatel. Celkem se jedná o sedm respondentů, z nichž tři jsou zástupci generace nejmladší, tedy lidí ve věku 20–30 let. Dva jsou zástupci střední generace, tedy generace jejich rodičů a nakonec poslední dvě respondentky jsou zástupkyněmi nejstarší generace.

Při výběru mluvčích bylo dbáno, aby zde byli zástupci obou dvou pohlaví, což se krom nejstarší generace také podařilo.

Rozhovory byly nahrávány na diktafon. Při prvních rozhorech byli respondenti o nahrávání nejprve informováni a diktafon byl na stole před mluvčími. Ti měli zpočátku ostych, a příliš jim do povídání nebylo, tedy jsme si povídali, aby se uvolnili a zapomněli na nahrávání, pak až byl mezi řečí zapnut diktafon, aniž by o tom mluvčí věděli, což věci jen prospělo. První rozhovory byly realizovány u paní, kde byl její vnuk se svou přítelkyní a kamarádem. Jak již bylo uvedeno výše, diktafon byl zapnut v průběhu jejich rozhovoru, aniž by si toho všimli, takže byl nahrán autentický rozhovor s řadou dialektologických jevů.

Rozhovory nemají zcela totožné téma, většinou se zde vyskytuje téma vaření a přípravy jídel, ale najdou se zde i další témata, např. sport, rybaření apod. Zvláště u starší generace mluvčích bylo patrné, že jsou rádi, že si mohou popovídat. V některých nahrávkách jsou patrné rušivé zvuky z okolí, které zhoršují porozumění, jen zřídka se jedná o špatnou artikulaci. Všechny nahrávky byly realizovány v domácnostech mluvčích, což bylo jen ku prospěchu věci. Byli tak ve známém prostředí, kde se cítili dobře.

Výjimku tvoří jen dva zástupci nejmladší generace, kteří nebyli nahráváni doma, ale na návštěvě u svého kamaráda a jeho rodičů. Toto prostředí je jim ale dobře známé, takže se zde cítili dobře a nemělo to tak žádný vliv na jejich projev. Do rozhovorů nebylo třeba téměř zasahovat,

protože většinou vedli rozhovory sami mezi sebou. Rozhovory byly nahrávány při společné večeři, tudíž jsou zde bohužel také slyšet rušivé zvuky jako je například zvuk nádobí, smích, rádio. Z tohoto důvodu mohou být některé části prepisů trochu zkreslené. Nicméně většina dialektologických jevů je zde poměrně dobře srozumitelná.

Ještě je nutné podotknout, že u mluvčího z mladší generace (D), se vyskytl jeden jihomoravský nářeční rys (nevypustijou), což může být způsobeno tím, že maminka jeho přítelkyně odtud pochází a ačkoli zde bydlí již několik let, některé tyto dialektologické jihomoravské jevy používá.

4.2 Analýza

Tato část bude věnována hláskoslovnému, tvaroslovnému, lexikálnímu a syntaktickému rozboru nahraných rozhovorů, který bude na následujících stránkách. Bude se zde postupovat od nejstarší k nejmladší generaci. U každé generace bude několik stručných informací ohledně jejich složení, popřípadě upozornění na jevy, ovlivňující mluvu. U jednotlivých výrazů bude uveden řádek, kde jej lze nalézt. V rozhovorech se vyskytují dva a více mluvčích, kteří jsou označeni velkými písmeny.

4.3. Nejstarší generace mluvčích

V této generaci jsme pořídili rozhovory pouze se dvěma mluvčími v pěti nahrávkách. U prvního rozhovoru bylo paní navrženo jako téma vaření, o kterém mi vyprávěla, další rozhovory byly již autentické, protože to byla babička kamaráda mého přítele. Takže si povídali mezi sebou a jeho přítelkyní, což bylo jen ku prospěchu věci, zapomněli, že jsou nahráváni a navíc byli ve známém prostředí. Babička je Věra, 69 let. Druhou mluvčí je babička mého přítele, Zdena, 80 let.

4.3.1 Hláskosloví

Nediftongizace *í/ý* za *ej*: *cítíla* (ř. 597)

Anticipace měkkosti, tedy výslovnosti *j* před *t', d'* byla zjištěna přímým pozorováním (*pojť*)

Nadměrné dloužení v příponách slov bylo zjištěno přímým pozorováním (*dvá klucí*)

Dlouhá koncovka u sloves: *rospíkají* (ř. 688)

Další hláskoslovné jevy:

Dlouhá přípona u neohebných slovních druhů: *nó* (ř. 544), *né* (ř. 784)

Výslovnost s tupou sykavkou např. *mušet* místo *mušet* byla zjištěna přímým pozorováním

Depalatalizace výslovnosti: *neveděl* (ř. 618) (ČJA 4, 2002, s. 528)

4.3.2 Morfologizované jevy hláskoslovné povahy

Krátkost v infinitivem *nest*, *pect* a v 1. osobě jednotného čísla: *přivest* (ř. 185)

Koncovka *-ej* ve 3. p. singuláru podstatných jmen: *o pani Fajerovej* (ř. 625)

4.3.3 Tvarosloví

Substantiva:

Koncovka *-om* používaná ve 3. pádě plurálu ve všech třech rodech substantiv se v nahrávkách sice neobjevila, ale z přímého pozorování mohu potvrdit, že ji tato generace běžně užívá.

Koncovka *-ojc* používaná u příjmení byla zjištěna přímým pozorováním.

Koncovka *-ů*: *asi jako babi Vojířů* (ř. 626) (ČJA 4, 2002, s. 330)

Dlouhá koncovka *í* u maskulin v nominativu plurálu podstatných jmen: *cikáncí* (ř. 690), *klucí* (ř. 754)

Přímým pozorováním byly zjištěny vyrovnávací tendence u skloňování feminin vzoru *kost* a *růže* (*do práci*)

Adjektiva:

rozdíl ve tvarech 2. p. j. č. a 3. a 6. p. j. č. přídavných jmen a rodových zájmen ženského rodu koncovka *ej* : *v tej krupskej* (ř. 729)

z přímého pozorování lze potvrdit, že tato generace běžně používá ustrnulý tvar přivlastňovacích adjektiv s koncovkou *-ovo* (*bratrovo pes*, *sestřino zahrada*)

V nahrávkách se sice u této skupiny nevyskytla morfologizovaná rodinná jména s koncovkou *-ojc*, z

přímého pozorování, ale mohu potvrdit, že se v této generaci tyto tvary běžně používají. (*Novákojc, Petrojc*)

Zájmena:

Zde se vyskytuje typický jev pro tuto oblast, kterým je vzájemná záměna 3. p. a 4. p. osobních bezrodých zájmen – *mi poslala pro kondrhel* (ř. 8), *já bich tě to přinesla* (ř. 17), *se na to nepamatuješ* (ř.37), *diť fčera mi zvonilo* (ř.69), *ud'álo tě to* (ř.588), *bi mi nepozvali* (ř.650), *bilo bi mi to jedno* (ř.650), *ťe říkám* (ř.650), *zabere ťe to* (ř.760) (ČJA,4, str. 346)

Přídavná jména, zájmena rodu ženského: *vo tej* (ř. 618), *v tej krupskej* (ř. 737), *f tej ledňici* (ř. 755)

Číslovky: v nahrávkách se bohužel žádná číslovka v této generaci nevyskytla, z přímého pozorování bylo zjištěno, že v nominativu plurálu u maskulin se vyskytuje koncovka dlouhé *-í* (*tří klucí*)

Přímým pozorováním zjištěno časté prodlužování vokálu *a* v základní číslovce *dva* (*dvá klucí*)

Slovesa: užití n-ového participia (ve funkci slovesného přičestí trpného) v pasivním tvaru: *máš vařeno* (ř. 4)

4.3.4 Obecněčeské jevy

Hláskosloví:

Krácení v zakončení slov: *takovim* (ř. 18), *specifickim* (ř. 18), *kořeňim* (ř. 18), *nevím* (ř. 17, 105, 571, 576, 591, 612, 686, 758, 761, 780, 761), *neňi* (ř. 17, 394, 550, 551, 595, 607, 739), *bramborovi* (ř. 19, 61), *spařim* (ř. 21), *horkim* (ř. 21), *kiselim* (ř. 23), *zelim* (ř. 23, 599), *d'elaji* (ř. 23), *rozstrouhaji* (ř. 24), *nevid'im* (ř. 90, 91, 92), *musim* (ř. 148), *neslišim*, (ř. 71, 72), *mislím* (ř. 393), *Lád'ik* (ř. 546), *Zdeňik* (ř. 568), *šnitlik* (ř. 575, 582), *nemusim* (ř. 591, 598), *nevidržim* (ř. 592), *neďivim* (ř. 608), *pani* (ř. 625), *nevjeřim* (ř. 627), *vůbec ji tam* (ř. 709), *chozeňim* (ř. 720), *a ze fšim* (ř. 720), *procházim* (ř. 746), *pomahat* (ř. 754), *neslad'im* (ř. 774), *ji nemaji* (ř. 779)

Krácení samohlásek uvnitř slov: *mama* (ř. 8), *řikat* (ř. 19, 92), *řikala* (ř. 74, 607, 609, 629, 632, 633, 639), *šahni* (ř. 74), *zmačknu* (ř. 78), *vzal si polifku díl, ohřál si ji* (ř. 563), *říkám* (ř. 575, 626, 639, 649, 757, 758, 759), *ject* (ř. 749), *vim* (ř. 627), *řikali* (ř. 628), *vstahla* (ř. 631), *říkáš* (ř. 674), *ťim* (ř. 719), *řikal* (ř. 742), *vařící* (ř. 773)

Protetické v-: *vokurka* (ř. 4), *vopečení* (ř. 35), *vosmaží* (ř. 40), *vováří* (ř. 41), *vot* (ř. 50, 569, 773), *vono* (ř. 554, 605, 607, 724, 759, 771), *voňi* (ř. 576, 585, 609, 629, 634, 636, 638, 758), *vona* (ř. 576, 591, 624, 626, 629, 630, 631, 632, 642, 654, 609, 716, 719, 723, 725, 748, 755), *vo to* (ř. 607), *vo* (ř. 618), *vo ní* (ř. 626), *von* (ř. 642, 716), *vopravdu* (ř. 654), *vobjed* (ř. 684, 704, 747, 748), *votstát* (ř. 773)

Diftongizace *y > ej*:

a) v základu slov: *brejle* (ř. 89, 178), *bejt* (ř. 551, 762), *stejská* (ř. 622), *mejch* (ř. 638, 642), *vejš* (ř. 686), *zalejvám* (ř. 773)

b) v zakončení slov v tvarotvorných příponách: *blbej* (ř. 597), *druhej* (ř. 597), *hroznej* (ř. 598)

Úženi *é > í*:

a) v základu slova: *mlíkem* (ř. 21), *polífkou* (ř. 568, 605, 607), *díl* (ř. 570)

b) v tvarotvorných příponách: *uzení* (ř. 2), *uzeního* (ř. 6), *vepřovího* (ř. 6), *jiního* (ř. 16, 615), *do ti bramborovi* (ř. 19), *podobní* (ř. 17), *víborní bramboroví* (ř. 23), *vaření* (ř. 25), *takoví* (ř. 25, 592, 646, 632, 693), *slaboučká* (ř. 26), *jiního* (ř. 29), *bramboroví placki* (ř. 32, 61), *rošťouchaní brambori* (ř. 34), *zasipaní* (ř. 34), *bramboroví knedlíci* (ř. 51), *plnění* (ř. 51), *stlumení* (ř. 74, 79), *spisovnímu* (ř. 105), *nároční* (ř. 144), *dobří* (ř. 387, 566, 568, 762, 765), *podruží* (ř. 568), *strašní* (ř. 593), *hrozní* (ř. 599), *jasní* (ř. 656), *rospíkají* (ř. 688), *každímu* (ř. 699), *sladká* (ř. 714), *jiní* (ř. 739), *noví* (ř. 760), *řeščí* (ř. 761), *šumiví* (ř. 763)

Vyskytuje se zde také záměna *š* za *č*: *nejlepčí* (ř. 35), *štiri* (ř. 588)

Zaznamenána byla haplogogie: *žící* (ř. 34), *ste* (ř. 37, 704, 725, 753), *ti si* (ř. 45), *diť* (ř. 58, 69, 73, 568, 584, 639, 647, 650, 656, 722, 757, 768), *sem* (ř. 69, 73, 83, 135, 575, 576, 584, 587, 631, 633, 683, 723, 730, 737, 757, 760, 768, 773, 777), *diš* (místo když) (ř. 89, 91, 550, 591, 607, 757, 760), *diš du* (ř. 117), *ešče* (ř. 546, 570, 607), *sme* (ř. 550, 722, 747, 771), *d'áli* (ř. 550), *ňák* (ř. 551, 633), *ňákej* (ř. 556), *si tam mňela* (ř. 559), *dolki* (ř. 570), *dolků* (ř. 575), *ud'ála* (ř. 575), *dibi* (ř. 575), *ud'álo* (ř. 588), *dibi ste* (ř. 630), *sem ňáká* (ř. 631, 632), *sem si* (ř. 632), *bisme* (ř. 637), *biste* (ř. 640), *kerí* (ř. 684), *čovjek* (ř. 684), *sis si* (ř. 686), *deme* (ř. 739), *pudeme* (ř. 748), *dete* (ř. 753), *d'ála* (ř. 754)

Tvaroslovné jevy: koncovka *-ma* v plurálu instrumentálu: *vejcema* (ř. 755)

Nedbalá výslovnost: *kůli* (ř. 610, 747), *dicki* (ř. 8), *sou* (ř. 23, 32, 39, 61, 568, 576, 695)

Vynechání hlásek na konci slov: *maj* (ř. 639, 699)

Vynechání koncovky *-l* v přičestí minulém činném, které jsou typické pro českou nářeční oblast: *sňed* (ř. 569), *nemoch* (ř. 639), *přives* (ř. 759)

4.3.5 Lexikologický rozbor

Podstatná jména: *kondrhel* (ř. 7) (ESJČ, 2010, s. 274), *škubánki* (ř. 29) (ESJČ, 2010, s. 614), *šlejski* (ř. 39) (ČJA, 3, 1999, s. 534), *z votrop* (ř. 39) doslova „co odrubnuto“ od zrna při mletí (ESJČ, 2010, s. 423), *šumice* (ř. 45, jak uvedla mluvčí, jedná se o vitamínový šumivý prášek v sáčku), *kostmařic* (ř. 551) (ČJA 2, 1997, s. 286), *šoufl* (ř. 708) nevolno, špatně od žaludku (SNČ, 2006, s. 370), *Lád'ik* (ř. 546, domácí forma jména), *Zdeňik* (ř. 568, domácí forma jména), *s Mílou* (ř. 550, domácí forma jména), *Jarka* (ř. 577, domácí forma jména), *Maruš* (ř. 624, domácí forma jména), *blbost'i* (ř. 626), *srandu* (ř. 630), (SNČ, 2006, s. 347), *š'etka* (ř. 631, 632), (SNČ, 2006, s. 379), *s Vlád'ou* (ř. 638, domácí forma jména), *cikáncí* (ř. 690) deminutivum, *sejřiki* (ř. 697), deminutivum, *Lád'a* (ř. 708, domácí forma jména), *Maruška* (ř. 719), deminutivum, *s Lád'ou* (ř. 725, domácí forma jména), *Betinka* (ř. 725, domácí forma jména), *furt* (ř. 91, 615, 614, 634, 650, 724, 725, 761), (SNČ, 2006, s. 133)

Přídavná jména slovotvorně příznaková: *dobřejší* (ř. 598)

Ukazovací zájmena příznaková svým tvarem: *tuto* (ř. 17, 39, 100, 379, 385, 387, 551, 609, 760, 779), *tudleto* (ř. 91), *tudlecto* (ř. 159), *tuten* (ř. 174, 599), *tutomu* (ř. 627), *tudleto* (ř. 633)

Příznaková slova zvláštní svým tvarem a výslovností: *copa* (ř. 7, 117, 379, 397, 631, 632, 633), *pročpa* (ř. 75), *depa* (ř. 661), *pročpa* (ř. 677)

Příslovce slovotvorně příznaková: *fšecko* (ř. 56) (ČJA, 4, 2002, s. 390), *hnedle* (ř. 83), *tadidle* (ř. 139), *tagle* (ř. 91), *tudlecto* (ř. 159), *tag sem mu dala neš jahodi a dva fdolki* (ř. 569), *ale Jarka je lepší neš ta Maruška* (ř. 577), *ted'ko* (ř. 634), *takovejdle* (ř. 708)

Částice: *mám recept nó* (ř. 551), *no přece Maruš né* (ř. 784)

Ustálené obraty: *mně bi z ní raňila mrtvice* (ř. 761), *nemohla bich s ní bejt* (ř. 762)

4.3.6 Syntax

V syntaktické rovině je jasně patrné, že nahrávky byly autentické a tudíž mluvčí neměli své promluvy předem připravené. Vzhledem k častému opakování syntaktických jevů, zde nejsou všechny uvedeny, pouze jejich příklady.

Opakované výrazy, formulace: *a náďifku, náďifku* (ř. 5), *no no* (ř. 60, 63, 616), *a dolki taki d'eláme na sucho, ti mňel rád d'eda dolki, na sucho* (ř. 65), *že uš jí že uš jí* (ř. 394), *dej, dej jim to nahoru* (ř. 609), *copa sem ňáká š'etka* (ř. 632), *voňi ji nepozvali* (ř. 635), *no bila našťvaná* (ř. 645), *no tag mňe bi nepozvali, tag bi mi nepozvali* (ř. 650), *jo vűbec bich se nevracela* (ř. 684), *furt ležela jenom ležela* (ř. 724), *dala do ťich vona to zabere celou při, celou přihrátku v lednici s platem z vejcema a přitom to může dát do ťich* (ř. 755, 756), *furt s ňí no nemohla bejt, nemohla bich s ňí bejt* (ř. 762), *já sem si schod'ila jak sem mňela takovou tu červenou s ťim sítkem a to sem si schod'ila* (ř. 778)

Vybočení z větné vazby: *no a tuto je má takoví aroma* (ř. 17), *ťri baráki aňi na zahradu nešla* (ř. 585), *voňi sou, tag vona je já nevím, pohodlná* (ř. 576), *a tag sem to. Si to namažu a rozmasíruju.*(ř. 587)

Postupné upřesňování: *z takovejch patnácti rohlíků* (ř. 5), *to máš patnáct vajec na každej rohlík máš jedno vajíčko, no a tak půl kila, třičtvťe kila uzeního* (ř. 6), *no copa náďivku, copa tam* (ř. 7), *ale ta daleko neňi jako tag dobrá, jako diš sme to d'áli mi s Mílou. Tam se nedává tag málo kostmařic, tam se jí dává víc. Já mám recept nó. Víc citronů, tam musí bejt* (ř. 551), *hrnce, pánef a hrnec* (ř. 757), *vona tam má plato, plata z vejcema* (ř. 755), *jak sem mňela takovou tu červenou s ťim sítkem* (ř. 778)

Spojky podřadící *diš – tag*: *diš nemám brejle tag na to nevidim* (ř. 89), *a diš budu chřít dobít kartu, tag to budu dobíjet jako tuto na pošťe* (ř. 100), *tag dobrá, jako diš sme to d'áli mi s Mílou* (ř. 550), *tag gdiš se tam přisťehovala* (ř. 627), *tag že chod'ila do cvičeňi a gdiš šla prvňe tag že paňi říkal* (ř. 629), *tag si noví kup, diš jich máš* (ř. 760)

Úvody promluv: *no, no, no* (ř. 15), *no* (ř. 2, 6, 17, 19, 25, 32, 35, 48, 50, 86, 104, 117, 174, 394, 566, 612, 645, 649, 650, 656, 687, 751, 782, 784), *nebo gdiš* (ř. 22), *no a* (ř. 34, 50, 642), *no jo* (ř. 46, 701, 753), *no diť jo* (ř. 58), *no no* (ř. 60, 67, 615, 681), *no sem* (ř. 69), *no to* (ř. 71, 112, 389, 595, 597, 695), *no pak* (ř. 133), *no ale* (ř. 135), *no a* (ř. 174, 683), *jo, to jo* (ř. 558), *tag vono* (ř.

605), *a že jí* (ř. 627), *no tag* (ř. 630), *voňi ji* (ř. 636, 638), *no ne* (ř. 644), *no aňi* (ř. 649), *a* (ř. 758, 759), *ne no* (ř. 761)

Konce promluv: *no* (ř. 13, 18, 20, 22, 56, 67, 605, 656, 765), *jo* (ř. 58, 122, 133, 559), *ne* (ř. 591, 690), *né* (ř. 784)

Neukončená výpověď: *no, no, no tak se tam...* (ř. 15), *a vosmaží sestrouhanka a ftom se to vováli a ...* (ř. 41), *sme na to mňeli ti...* (ř. 554), *bilo jenom ňákej den a...* (ř. 556), *a tag sem to...* (ř. 587), *šestnáct sem jich ...* (ř. 571), *...to bilo a...* (ř. 620), *no to nejsou cikáňi to sou ti...* (ř. 695), *gdiš nejde aňi ven no to mi po...* (ř. 720)

Postupné upřesňování sdělení s opravami a přerušením: *zabere celou při, celou přihrátku* (ř. 755, 756)

Kontaktové prostředky: *hele* (ř. 549, 789), *viť* (ř. 178, 385, 566, 612)

4.3.7 Shrnutí

Jak již bylo zmíněno, při nahrávání rozhovorů s nejstarší generací, bylo znát, že jsou rádi, že si mohou popovídat. V nahrávkách není zaznamenána tzv. anticipace měkkosti, tedy výslovnosti *j* před *t', d'*, z přímého pozorování, lze ale potvrdit, že se tento jev v mluvě této generace užívá. Totéž platí i o výslovnosti s tupou sykavkou *mušet* místo *mušet*. V rovině hláskoslovné bylo v jednom případě zaznamenáno, že chybí obvyklá diftongizace *í, ý* za *ej* po sykavkách (*cířila*). Ve dvou případech se vyskytla dlouhá přípona u neohebných slovních druhů (*nó, né*). Na nahrávkách nademe také depalatalizaci výslovnosti (*neveděl*) nebo dlouhou koncovku u sloves (*rospíkají*). Z hlediska morfologického bylo přímým pozorováním zjištěno časté užívání koncovky *-om* ve 3. p. plurálu podstatných jmen ve všech třech rodech. V rozhovorech s touto generací byla ve dvou případech zaznamenána dlouhá koncovka *í* u substantiv mužského rodu v nominativu plurálu (*klucí*), tento jev se v běžné komunikaci vyskytuje často. Z přímého pozorování můžeme potvrdit i vyrovnávací tendence u skloňování feminin vzoru *kost* a *růže*, stejně jako běžné používání ustrnulého tvaru adjektiv s koncovkou *-ovo*. V nahrávkách u této generace se bohužel nevyskytla koncovka *-ojc* u rodinných jmen, její používání při běžné komunikaci však bylo zaznamenáno přímým pozorováním. V nahrávce se vyskytl rozdíl ve tvarech 2.p.j.č. a 3. a 6. p. j. č. přídavných jmen a rodových zájmen ženského rodu (*v tej krupskej*). Mezi typické jevy pro tuto oblast patří záměna 3. pádu osobních bezrodých zájmen za 4. pád (*já bych tě to přinesla*). U číslovek byla

zjištěna v nominatu plurálu rodu mužského dlouhá koncovka *í* na základě přímého pozorování. Na základě nahraných rozhovorů můžeme doložit značný výskyt obecněčeských jevů. Z hláskoslovné roviny to byl častý výskyt krácení v zakončení slov (*nemusim*), méně časté bylo krácení uvnitř slov (*řikala*). Mezi nejpoužívanější jevy dále patří protetické *v*, úžení *é>í*, dále diftongizace *y>ej*, objevila se také změna *š* za *č*, koncovka *-ma* v instrumentálu plurálu a objevila se rovněž haplogogie. Z hlediska syntaktického jasně vyplývá, že rozhovory nebyly předem připravené a ve všech případech se jedná o autentické náhrávky. To můžeme doložit tím, že v rozhovorech najdeme vybočení z větné vazby, poměrně častým opakováním výrazů a formulací, stejně jako postupným upřesňováním. Dále se zde objevily kontaktní prostředky, neukončená výpověď nebo postupné upřesňování sdělení s opravami a přerušením.

V lexikologické rovině najdeme dialektologická rysy u téměř všech slovních druhů. Mezi charakteristické jevy pro oblast Plzeňska patří zvláštní tvar ukazovacích zájmen (*tuto, tuten, tudleto, tutomu*) a příznaková zájmenná příslovce svým tvarem *copa, pročpa, depa*. Z dalších lexikalizovaných slov jsou to např. *kondrhel, tadidle*, spojky podřadící *diš – tag* nebo ustálené obraty *mňe bi z ňí raňila mrtvice*.

4.4 Střední generace

Se zástupci této věkové kategorie byly realizovány celkem čtyři rozhovory. Mluvčími byli jedna žena a jeden muž, kteří se do Nezvěstic přistěhovali před více než 30 lety, předtím žili oba v Plzni, což je cca 14 km od Nezvěstic. Jak již bylo uvedeno v praktické části, tři z těchto rozhovorů byly realizovány během rodinné večeře. Jsou zde tudíž slyšet také rušivé zvuky jako je cinkání nádobí, rádio, smích a podobně. Může se tedy stát, že jsou některé části prepisů poněkud zkreslené, jen vyjíměčně se jedná o špatnou artikulaci. Rozhovory nemají jednotné téma, mluví se zde například o sportu, myslivosti, práci atd. Všechny čtyři náhrávky jsou autentické a byly realizovány v domácnosti mluvčích. Mluvčí byli tedy ve známém prostředí a diktafon byl zapnut až uprostřed rozhovorů, aniž by si toho mluvčí všimli.

4.4.1 Hláskosloví

Nadměrné dloužení vokálů v základech slov: *v Nagánu* (ř. 182), *knédl* (ř. 258), *slívovici* (ř. 411)

Nadměrné dloužení koncovky substantiv v různých pádech: *taťí* (ř. 463), *máá* (ř. 501)

Anticipace měkkosti, tj výslovnosti *j* před *t', d'* v zavřených slabikách: *pojť* (ř. 675)

Krátkost v infinitivech odvozených od slovesa nést: *odnest* (ř. 705), *přivest* (ř. 185), *převest* (ř. 497)

Zachování nediftongizovaného *í* po *c*, *z*, *s*. Proti samohláskové změně *í* v *ej*, která se vyvinula v českých nářečích: *cítit* (ř. 429)

Další hláskoslovné jevy:

Dlouhá přípona u neohebných slovních druhů: *né* (ř. 232), *né, né* (ř. 288), *jó* (ř. 501)

Depalatalizace výslovnosti: *ti zající* (ř. 286), *Betiku* (ř. 586)

4.4.2 Morfologizované jevy hláskoslovné povahy

Z přímého pozorování lze potvrdit běžné užívání dlouhého vokálu *á* v číslovce dva (*dvá klucí*)

Dlouhá koncovka u sloves: *nechtí* (ř. 189)

Morfologizované podoby rodinných jmen na *-ojc* a *.ouc*: *Humlojc* (ř. 198)

Koncovka *-ej* ve 3.p.singuláru podstatných jmen: *Horáčkovéj* (ř. 202)

Dlouhá koncovka *í* u maskulin v nominativu plurálu podstatných jmen: *thajcí* (ř. 233), *bažantí* (ř. 269), *zající* (ř. 269, 271, 286), *starí vodáci* (ř. 367), *bezdomovcí* (ř. 399), *kamarádí* (ř. 415), *Hrabalofcí* (ř. 488), *klucí* (ř. 529), *cejní* (ř. 530), *fšichní* (ř. 643), *indiání* (ř. 731), *vlcí* (ř. 734)

4.4.3 Tvaroslovný rozbor

Tvarosloví se zabývá analýzou příznakových koncovek.

Substantiva

Koncovka *-om* v dativu plurálu všech tří rodů podstatných jmen: *Hrabalom* (ř. 187, 194, 206)

Přímým pozorováním byly zjištěny vyrovnávací tendence u skloňování feminin vzoru *kost* a *růže* (*do nemocnici*)

Adjektiva

Ustrnulý tvar koncovky *-ovo-* se sice v nahrávkách u této generace neobjevil, ale lze potvrdit, že tato tento jev je užíván v běžné mluvě. (*Petrovo kniha, Alešovo auto*) *naplánováno akcí* (ř. 727)

Rozdíl ve tvarech 2. p. j. č. a 3. a 6. p. j. č. přídavných jmen a rodových zájmen ženského rodu tvrdého skloňování: *f tej tmně* (ř. 237), *f tej, f tej jedne* (ř. 418), *f Jakej* (ř. 447), *f tej* (ř. 494), *f tej krupskej* (ř. 729 731)

Zájmena

Vzájemná záměna 3. pádu osobních bezrodých zájmen a 4. pádu: *mi to nekvasilo* (ř. 764)

Z přímého pozorování lze potvrdit hojné užívání n-ového participia (ve funkci slovesného přičestí trpného) v pasivním tvaru – v podobě s krátkým vokálem sufixu -en (*je vařeno*)

4.4.4 Obecněčeské jevy

Hláskosloví

Krácení vokálů uvnitř slova: *přivest* (ř. 185), *řikala* (ř. 203), *řikal* (ř. 238), *řikám* (ř. 286,696), *limonada* (ř. 549), *řikali* (ř. 702), *vim* (ř. 769)

Krácení vokálů v zakončení slov: *nevím* (ř. 240, 257, 258, 694, 712, 750), *střílím* (ř. 240), *přinest* (ř. 319), *mislim* (ř. 399), *višmoulim* (ř. 408), *prosim tě* (ř. 423), *neři* (ř. 464, 466), *vidíš* (ř. 497), *převest* (ř. 497), *Ládík* (ř. 547), *stočím* (ř. 562), *chutnaji* (ř. 567), *něčím* (ř. 594), *s někým* (ř. 637), *odnest* (ř. 705), *nemusím* (ř. 713), *nejřni* (ř. 743)

Protetické v: *vot* (ř. 185, 211, 266, 411, 419, 489, 502, 543, 646), *vono* (ř. 211, 232, 251, 429, 691), *vobviřit* (ř. 229), *vohnutí* (ř. 237), *voři* (ř. 239, 604, 635, 648), *vopravdu* (ř. 255), *vobjevujou* (ř. 269) *votchovávat* (ř. 290), *vodjedou* (ř. 399), *vočkování* (ř. 436), *vopřenej* (ř. 460), *von* (ř. 461, 462, 467, 672, 736), *voči* (ř. 453), *vodnářela* (ř. 572), *vodvez* (ř. 590), *vona* (ř. 606, 613, 615, 621, 672, 680, 717, 783), *voblíbila* (ř. 615), *votáčel* (ř. 736), *voškliví* (ř. 741), *vobsazení* (ř. 743)

Česká změna šč na šř: *ešře miř cukru neř je tam napsáno* (ř. 766)

Diftongizace *y>ej*:

a) v základu slov: *tejden* (ř. 187, 206), *bejvala* (ř. 212), *bejt* (ř. 269, 303, 567), *nenalejvej* (ř. 407)

b) v zakončení slov: *prej* (ř. 212, 241, 481), *plnej* (ř. 265), *ňákejch* (ř. 247), *zapadlejch* (ř. 399), *žhulenej* (ř. 455), *vopřenej* (ř. 460), *veselej* (ř. 468), *zelenej* (ř. 516), *takovej* (ř. 604, 689, 691, 696), *bílej* (ř. 604), *hodnej* (ř. 623), *starej* (ř. 657), *tmavej* (ř. 696), *barevnej* (ř. 736), *převařenej* (ř. 769), *ktorej* (ř. 259)

Úženi é>í:

a) v základu slova : *políčku* (ř. 604, 606), *míň* (ř. 767)

b) v zakončení slov: *špatní* (ř. 189), *nemocní* (ř. 189), *kořeňení* (ř. 211) *takoví* (ř. 211, 238, 252, 687), *nakořeňení* (ř. 211), *vohnutí* (ř. 237), *dvacetíkiloví* (ř. 238), *richlí* (ř. 240), *nadupaní* (ř. 247), *z tí vodi* (ř. 332), *novomlýnský* (ř. 354), *starí* (ř. 367), *špinaví* (ř. 453), *na tí* (ř. 463), *bílí* (ř. 485), *ledoví* (ř. 488), *slámoví* (ř. 488), *veboví* (ř. 497), *ud'elání* (ř. 501), *kteří* (ř. 501), *páliví* (ř. 533), *zeleňinové* (ř. 533), *novího* (ř. 555, 740), *celí* (ř. 565), *suchí* (ř. 567), *dobří* (ř. 578, 600, 698), *d'ivní* (ř. 581), *oteklí* (ř. 583), *koupeního* (ř. 604), *malí* (ř. 623), *blbí* (ř. 646), *příbuzní* (ř. 658), *jiní* (ř. 668), *sladkí* (ř. 711, 766), *druhí* (ř. 712), *trojrozměrní* (ř. 732, 738), *voškliví* (ř. 741), *vobsazení* (ř. 743), *zavření* (ř. 743), *vlažního* (ř. 770)

Záměna š za č: *štiri* (ř. 242), *štirišíce* (ř. 258)

Haptologické jevy: *ňákou* (ř. 187, 501, 672, 700), *sem* (ř. 198, 237, 238, 239, 241, 250, 306, 423, 560, 572, 596, 675, 682), *ste* (ř. 206, 553, 555), *ňákí* (ř. 207, 280, 562, 712, 717, 731), *sou* (ř. 215, 288, 341, 604, 698, 731, 743), *veme* (ř. 241), *žes* (ř. 241), *ňákejch* (ř. 247), *méno* (ř. 307), *čoveče* (ř. 407), *si* (místo jsi), (ř. 192, 436, 676), *ňákej* (ř. 437, 455, 712), *diť* (místo vždyť), (ř. 456, 606, 641, 655, 696, 705, 707, 781), *sňet* (ř. 456, 462), *sme* (ř. 497, 530, 533, 534, 692, 698, 700, 702, 705, 727, 729, 745), *tis* (ř. 534), *eš'ťe* (ř. 547, 563, 590, 703, 766), *ud'áli* (ř. 553, 750), *dicki* (ř. 619), *k tí večěři* (ř. 652), *menovala* (ř. 672), *ud'ála* (ř. 715, 717), *míň* (ř. 767), *tak se de* (místo jde), (ř. 790)

Tvaroslovné jevy:

Koncovka *-ma* v plurálu instrumentálu: *zádama* (ř.460), *klukama* (ř.529), *chlebíčkama* (ř.594)

Vynechání hlásek na konci slov: *zeptaj* (ř.319), *d'elaj* (ř.399), *chutnaj* (ř.567), *neposlouchaj* (ř.458)

Vynechání koncovky *-l* v přičestí minulém činném: *set* (místo sedl), (ř.458, 459), *nečet* (ř.467), *pek* (ř.689), *přines* (ř.717), *moch* (ř.185, 648, 711) (tento jev se na Moravě nevyskytuje)
dávaj (ř. 769)

4.4.5 Lexikologický rozbor

Podstatná jména: *Frantovi* (ř. 186 domácí forma jména), *Lád'a* (ř. 190, 612, 657, 682 domácí forma jména), *Jarouši* (ř. 206 domácí forma jména), kořalku (ř. 207) z pol. *Gorzalka* t/v, gorzec hořet, což je podle něm. *Branntwein* pálenka (SNČ, 2006, s. 192), *sranda* (ř. 210) legrace, zábava (SNČ, 2006,

s. 347), *debilové* (ř. 215) nadávka, duševně méněcenný nebo i jen hloupý člověk (SNČ, 2006, s. 96), *komoru* (ř. 239, 259) odborně dutina srdeční (SČS, 1994, s. 111), *barva* (ř. 239) odborně krev, (SČS, 1994, s. 20), *knédli* (ř. 243, 258) plnou rychlostí, někdy také užíváno pro rychlostní stupeň (SNČ, 2006, s. 186), *sedmiranka baldemo* (ř. 245) typ střelné zbraně, *sedmička* (ř. 247) typ střelné zbraně, *devítka* (ř. 250, 257) typ střelné zbraně, *prda* (ř. 250) silná rána, spíše úder, někdy též ve smyslu zvukovém (SNČ, 2006, s. 301), *bomba* (ř.251) prudká rána (SNČ, 2006, s. 66), *džaulů* (ř. 258), (SSČ, 2001, s. 124), *tašek je vagón* (ř. 266) velké množství (SNČ, 2006, s. 408), *Jaňiňe* (ř.423 domácí forma jména), *mařena* (ř. 429, 456) drog. marihuana (SNČ, 2006, s. 225), *džojnta* (ř. 455), marihuanová cigareta (SNČ, 2006, s. 169), *vošouchi* (ř. 456, 457, 458, 462, 463) dial. bramborová placka, též bramborák nebo cmunda (Sommerová, 2011, s. 54), *debil* (ř. 459) nadávka, duševně méněcenný nebo i jen hloupý člověk (SNČ, 2006, s. 96), *blbec* (ř. 460) (SSČ, 2001, s. 32), *tráva* (ř. 461) drog. marihuana, konopí (SNČ, 2006, s. 397), *marjánka* (ř. 465, 466) marihuana (SNČ, 2006, s. 225), *mařenu* (ř. 471, 511) drog. marihuana (SNČ, 2006, s. 225), *Betinko* (ř. 578, 611 domácí forma jména), *Betiku* (ř. 586 domácí forma jména), *Maruški* (ř. 606 domácí forma jména), *Betík* (ř. 611, 612 domácí forma jména), *gdiš tam, mňeli Kimla* (ř. 619 domácí forma jména psa Kiml), *randálu* (ř.619) hluk, kravál (SNČ, 2006, s. 319), *sejříki* (ř. 687) deminutivum, cikánek (ř.689, 691) deminutivum, *krámi* (ř. 743) prodejna (SNČ, 2006, s. 196), *petki* (ř. 562, .775), *Maruš* (ř. 787, domácí forma jména)

Přídavná jména: *nadupaní* (ř. 247), *takovídle* (ř. 738)

Ukazovací zájmena příznaková svým tvarem: *tuto* (ř. 240, 243, 251, 257, 403, 436, 769), *tudleto* (ř. 242), *tuten* (ř. 516, 696), *tudlenc* (ř. 535)

Příznaková slova zvláštní svým tvarem a výslovností: *pročpa* (ř. 505), *copa* (ř. 522, 611), *kampa* (ř. 526), *jakpa* (ř. 553)

Slovesa: *naparuješ* (ř.214), *přerval* (ř. 242), *houpnou* (ř. 400), *sežral* (ř. 467, 468), *pomlářil* (ř. 534), *višmoulim* (ř. 408), *zhulenej* (ř. 455) opít se, zdrogovat se (SNČ, 2006. s. 446)

Příslovce slovotvorně příznaková: *pomalejš* (ř. 259), *blbje* (ř. 290, 292), *takovoudle* (ř. 242), *ted'ka* (ř. 572), *taghle* (ř. 721, 736), *fšeckí* (ř. 727), *fšecko* (ř. 729)

Německé výpůjčky: *no že holt babka bude koukat* (ř. 678) (z něm. *halt*), *halt* to musí kvasit no (ř.

764)

Předložky: *f těch vošouchách nebo f tem bramboráku* (ř. 463), *těch prodejců* (ř. 691), *ti sladkí* (ř. 711)

Spojky : *gdiš to znáš, tag je to sranda* (ř. 210), *tag nás za trest vikradli no, gdiš se tu naparuješ* (ř. 214), *gdiš sem chodila na krasák, tag tam* (ř. 306)

Částice: *né, né* (ř.288), *fakt* (ř. 422), opravdu, jedna z nejčatějších částic s významem ujistění (SNČ, 2006, s. 116)

Citoslovce: *řach* (ř. 239), *žacha* (ř. 243), *fík* (ř. 243), *buch* (ř. 259)

Frazologismy:, *tularemie* toto slovo později upřesnil mluvčí D (ř. 280) infekční onemocnění hlodavců (zvláště zajíců, králíků, křečků a ondatr) (NAS CS A – Ž, 2005, s.827) *diť je to put* (ř. 655) je to jedno

Ustálené obraty: *gdo umí, umí, no* (ř. 213), *mňe to je jedno* (ř. 512), *diť je to put* (ř. 655), *to je jedno* (ř.764)

4.4.6 Syntax

I u této generace mluvčích je z pořízených nahrávek evidentní, že rozhovory nebyly předem připravené, a jedná se tedy o zcela autentické záznamy.

Opakované výrazy, formulace: *k Hrabalom* (ř. 187, 206), *tag je to richlí, hrozne richlí* (ř. 240), *stéblo prej to veme, stéblo* (ř. 241), *no nejsou ne, diť říkám že nejsou* (ř. 286), *zajíc se dá, zajíc se dá* (ř. 290), *novomlínský hráze, novomlínské hráze* (ř. 354), *ne, mi ne* (ř. 367), *vrčák, vrčák, vrčák* (ř. 396), *f tej, f tej jednej* (ř. 418), *na tuto vočkováňi, na tuto vočkováňi, na tuto* (ř. 436), *dva vošouchi* (ř. 457, 458), *von to nevjed'el* (ř. 461, 462), *neňi, neňi* (ř. 464), *marjánka, ale marjánka* (ř. 465), *budeš zase pít* (ř. 472, 481), *ehm, ehm* (ř. 490, 491, 492), *převest, převest* (ř. 497), *tam bili, tam bili* (ř. 530), *sme to naložili* (ř. 534), *Lád'ik* (ř. 547, 548), *no jo, no jo* (ř. 613), *jo voňi, voňi* (ř. 635), *já mislela* (ř. 637, 643), *aňi to, aňi to* (ř. 652), *na chvilku sedla, ale jenom na chvilku* (ř. 657), *ti ti ti uzení sejríki takoví ti* (ř. 687), *těch těch* (ř. 691), *tag sme, tag sme* (ř.702), *sme říkali, že se to nemůže zmocť, sme říkali* (ř.702), *ti sladkí, to sladkí* (ř. 711), *tag si, tag si* (ř. 711), *ud'ála vajíčka* (ř. 715, 717), *f tej krupskej* (ř. 729, 731), *to je jedno* (ř. 764), *tam dala ešte míň* (ř. 766)

Vybočení z větné vazby: *já bich jim moch zavolat Frantovi,viť (ř. 186), přímo sem tam přišel a tam bili dva kořeni vohnutí nahoru, to nevidíš jako f tej tmě a to sem střílel selata tam bili takoví dvaceřikiloví (ř. 238), tag tam chořil, teť uš si nevspomenu na to méno, ale bidleli v baráku u nábreží (ř. 307), tadi má skleňičku, prosimťe já sem přendala Jaňiňe přibor jo (ř. 423), von to nečet, je sežral (ř. 467), mi sme dneska vidíš to potřebovali převest (ř. 497), jo vi ste to dávali do řech, novího láku, že jo (ř. 555), takovej bílej bil, tag polířku taki mňela (ř. 604), no k ňemu taki, vona si je tam voblíbila (ř. 615), no ale že to voňi bi tam spolu a ten moch (ř. 648), prohlížel přibuzní, uš sem našla dalšího přibuzního (ř. 658), já sem si ho pak dala, Eva pojť dáme (ř. 675), no ti sou dobrí, mňeli sme medovinu a (ř. 698), a to se se mi, gdibi to bilo kam dát, tag bich si to, vlcí (ř. 734), jak je to to trojrozmňerní, dvjestě padesát korun, takovídle (ř. 738), tu sem to viděla (ř. 777)*

Postupné upřesňování: *no a ráno sem volala, nebo ráno, f poledne sem volala (ř. 198), no, vono bilo zvláštňe kořeňení, takoví vot Hrabalů neňi, aš hodňe nakořeňení (ř. 211), né te teplo, vono je tam hnušňe, ale teť tam bilo pjekňe, protože tam bilo asi dvaadvacet, třiadvacet (ř. 232), no vedle Pavlova, tam co bil ten velt, tam co bil ten veltlín (ř. 353), novomlínští hráze, novomlínské hráze (ř. 354), ne, mi ne, mi sme se neviklopili, viklopili se starí vodáci a mi ne (ř. 367), u nás to normálňe nekoupíš jo, maximálňe v lékárnách, hele co mi vozí kamarádi s Polska (ř. 414), to je smíchaná slivovice s devadesátkou alkoholem, to je normálňí slivovice (ř. 432), dva vošouchi (ř. 457, 458), f řech vošouchách nebo f řem bramboráku (ř. 463), marjánka, ale marjánka (ř. 465), majoránka, ale je tam marjánka (ř. 466), tu ne, alpu ne, tu (ř. 476), do které prostě, která má otvor, kam strčíš prostě jenom tu tu pistoli vot nařtí (ř. 502), já tam bil jednou s klukama, to bili klucí malí (ř. 529), na černo spali na břehu ne, ve stanu sme spali (ř. 530), já to stočim do flaški do ňákí petki (ř. 562), no asi s koupeního, takovej bílej bil (ř. 604), nechťela sednout k tí večeři, že uš jedla a že tam nebude koukat do talíře (ř. 652), starej Láďa tam sedel, poslouchal, bavit se, prohlížel kňišku, prohlížel přibuzní (ř. 657), Pavel a jeho otec taki Pavel (ř. 664) no a vzal si ňákou Skoupalovou, ale von uš si ji vzal jako vdovu, tagže vona se menovala jinak (ř. 672), jen dva chlebíčky coš zase Aleš jí vičet, ti si si vzala jenom dva chlebíčky (ř. 676), mňeli sme medovinu ňákou dobrou teplou, pak ještě studenou (ř. 700), mňela dva plechi, jeden margot ňákej, ňákí řezi, to druhí nevím aňi (ř. 712), rohlík namazala, rohlíki namazala, k tomu kafe a čaj (ř. 718), hlavu vlka, barevnej a taghle gdiš koukáš von jako bi se votácel (ř. 736), teplá jo, ale ne horká (ř. 772), jenom to scedim dám to do petki, dám to do ledňički (ř. 775)*

Úvody promluv: *no (ř. 198, 203, 211, 255, 257, 286, 353, 418, 438, 507, 534, 535, 543, 562, 567,*

596, 604, 611, 615, 641, 648, 668, 670, 672, 678, 680, 682, 687, 698, 707, 715, 740, 743, 769, 781), *hele* (ř. 206, 229, 306, 396, 403, 456, 549), *to sou* (ř. 215), *ne* (ř. 245, 367, 729), *no jo* (ř. 265, 501, 613), *to gdiš* (ř. 282), *né né* (ř. 288), *jo* (ř. 310, 555, 606, 635, 785), *to je* (ř. 410, 420, 432, 489, 494, 581), *von to* (ř. 462, 467), *no ne* (ř. 516), *no to* (ř. 643, 646, 655), *ne vono* (ř. 691), *ne vona* (ř. 717)

Konce promluv: *no* (ř. 198, 213, 252, 468, 790), *ne* (ř. 190), *jo no* (ř. 192), *to* (ř. 687)

Neukončená výpověď: *budete chtít nákou zá tu...* (ř. 187), *zajíců začíná bejt docela jakobi, fakt vidíš...*(ř. 269), *to gdiš dostaneš tak...* (ř. 282),*řeba fšude se vjetšinou zeptaj, chcete to namíchat nebo přinest, tagže ti to přinesou a na statku v Mirošovje...* (ř. 320), *no prafda je, že tu...* (ř. 438), *je zhulenej nákej, ještě džojnta a...*(ř. 455), *smál se jako blbec dvje hoděni a pak...* (ř. 460), *kteou, tu alpu nebo...* (ř. 475), *jenže pořád tě něčim krmí, chlebíčkama a...* (ř. 594), *no ale že to voňi bi tam spolu a ten moch...* (ř. 648), *no mñeli ti ti ti uzení sejríki takoví ti na tom grilu to...* (ř. 687), *no ti sou dobrí, mñeli sme medovinu a...* (ř. 698), *že se bude upíjet ešče a...* (ř. 703), *nadávala, že je to voškiví ta...* (ř. 741)

Postupné upřesňování sdělení s opravami a přerušením: *né te teplo* (ř. 232), *zaj, králíků je škoda* (ř. 276), *tam co bil ten velt, tam co bil ten veltlín* (ř. 353), *novomlínský hráze, novomlínské hráze* (ř. 354), *ti sladkí, to sladkí* (ř. 711), *jeden margot nákej, náki řezi* (ř. 712), *rohlík namazala, rohlíki namazala* (ř. 717)

Kontaktové prostředky: *viť* (ř. 186, 202, 410, 578, 611, 615, 617), *víš* (ř. 192), *to víš no* (ř. 213), *hele* (ř. 206, 229, 306, 396, 403, 414, 456, 549), *že jo* (ř.555)

4.4.7 Shrnutí:

Jak je již uvedeno výše, jsou nahrávky se střední generací mluvčích zcela autentické. Z hlediska fonetického se zde vyskytlo např. nadměrné dlužení vokálů v základech slov (*knédl*) nebo v zakončení slov různých slovních druhů (*tatí, né, né*). přímým pozorováním bylo prokáno nadměrné dlužení vokálu *á* ve spojení např. *dvá kluci*.. Byla prokázána anticipace měkkosti (*pojť*), což je výslovnost *j* před *ť, d'* v uzavřených slabikách. Typickým rysem pro Plzeňsko je také délka přípony u slovesa *nechtí*, které vzniklo úžením z původního staročeského tvaru *nechtie*, nebo zachování nediftongizovaného *í* po *s, z, c*, oproti ostatním českým nářečím, kdy *í* přešlo v *ej* (*cítit*). V rovině tvaroslovné jsou pro tuto oblast charakteristické morfologizované podoby rodinných jmen na *-ojc, -ouc* (*Humlojc*), koncovka *-om* v dativu plurálu všech tří rodů u substantiv (*Hrabalom*) nebo

koncovka *-ej* ve 3. p. j. č. substantiv (*Horáčkovéj*). Dalšími dialektologickými jevy jsou dlouhá koncovka *í* u maskulin v nominativu plurálu podstatných jmen (*zající*), rozdíl ve tvarech 2. p. j. č. a 3. a 6. p. j. č. přídavných jmen a rodových zájmen ženského rodu tvrdého skloňování (*f tej jednej*), ustrnulý tvar koncovky *-ovo* přivlastňovacích adjektiv se sice v nahrávkách neobjevil, ale i touto generací je běžně užíván, stejně tak je to i v případě užívání n-ového participia (ve funkci slovesného přičestí trpného) v pasivním tvaru – v podobě s krátkým vokálem sufixu *-en* (*je pečeno*). Z nahrávek byla také potvrzena záměna 3. pádu osobních bezrodých zájmen za 4. pád (*mi to nekvasilo*). Nejčastěji se ovšem objevovaly obecněčeské jevy, zde v rovině hláskoslovné to bylo např. krácení vokálů uvnitř nebo v příponách slov (*řikala, nevím*), dále protetické *v-* (*vodnášela*), diftongizace *y>ej* (*tejden*), úženi *é>í* (*kořeňení*). Časté byly také haptologické jevy (*sem*).

Ze syntaktického rozboru je evidentní autenticita pořázených rozhovorů.

V lexikologii jsme v mluvě této generace zaznamenali nejen dialektologické jevy typické pro tuto oblast (*vošouch*), příznaková slova zvláštní svým tvarem a výslovností (*copa, kampa*), mezi které patří také tvary ukazovacích zájmen (*tuto, tuten, tudlenc*). Našly se zde také výpůjčky z němčiny (*krámi, halt*) nebo frazeologismy (*to je jedno*).

4.5 Nejmladší generace

S touto generací mluvčích bylo pořázeno nejvíce rozhovorů, protože její zástupci se účastnili téměř všech nahrávek s nejstarší i střední generací. Jejich promluvy jsou tedy zachyceny celkem na sedmi nahrávkách. Tak jako u předešlých dvou i u této generace mluvčích se jedná o předem nepřipravené rozhovory. Mluvčími jsou dva muži a jedna žena, kteří jsou narozeni mezi lety 1984–1989. Všichni tři žijí v Nezvěsticích od narození. V případě jednoho z mluvčích (E), se vyskytl západostředomoravský nářeční jev (*nevipustijou*). Tento muž bydlí u rodičů své přítelkyně, mluvčí (F), jejíž maminka z této oblasti pochází, v její promluvě se tyto jevy někdy vyskytují, ačkoli zde bydlí již přes třicet let.

4.5.1 Hláskosloví

Dloužení vokálů v základech slov: *tímhlenc* (ř. 304)

Dloužení v příponách slov: *f chlumcí* (ř. 325)

Krácení slov: *pect* (ř. 345, 346)

Přímým pozorováním byla prokázána anticipace měkkosti, tj výslovnosti *j* před *t'*, *d'* v zavřených slabikách (*pojíte*)

Přímé pozorování dále prokázalo depalatalizaci výslovnosti (*ved'el*)

4.5.2 Morfologizované jevy hláskoslovné povahy

Dlouhá koncovka *í* u maskulin v nominativu plurálu podstatných jmen: *zající* (ř. 270, 272, 274), *králíci* (ř. 270), *vrstevníci* (ř. 296), *kluci* (ř. 298), *hráči* (ř. 300), *žraloci* (ř. 335), *hubníci* (ř. 335), *halibuí* (ř. 335), *bubáci* (ř. 382), *jelci* (ř. 538)

Morfologizované podoby rodinných jmen na *-ojc* a *.ouc* byly prokázány na základě přímého pozorování (*Vojířojc*)

Dloužení vokálu *á* v číslovce *dva*: *vobá* (ř. 356)

4.5.3 Tvaroslovný rozbor

Substantiva

Stejně jako koncovka *-om* v dativu plurálu všech tří rodů podstatných jmen, můžeme potvrdit z přímého pozorování (*klukom*, *hasičom*, *kuřatom*)

Pádové vyrovnávací tendence při skloňování ženských substantiv vzoru *růže* a *kost* byly zjištěny z přímého pozorování (*do Plzňi*)

Adjektiva

Ačkoli je ustrnulý tvar koncovky *-ovo* hojně užíván, v nahrávkách nebyl zaznamenán, jeho užívání můžeme potvrdit přímým pozorováním (*Lukášovo kamarátka*) nebo užití genitivu j. č. substantiv místo adjektiva přivlastňovacího (*Petri auto*, *Petri počítač*, *Petri kniha*).

Rozdíl ve tvarech 2. p. j. č. a 3. a 6. p. j. č. přídavných jmen a rodových zájmen ženského rodu tvrdého skloňování: *uš je v losinej* (ř. 343), *na tej Berounce* (ř. 359), *f tej kánoji* (ř. 359)

Zájmena

Vzájemná záměna 3. pádu osobních bezrodých zájmen a 4. pádu: *ten kdo tě to bude chřít* (ř. 262)

Skloňování zájmena *ten* se v množném čísle přiklání k měkkému typu *náš*: *jako tím dole* (ř. 161), *je tam těch tresek* (ř. 334)

Přímým pozorováním můžeme potvrdit užívání n-ového participia (ve funkci slovesného přičestí trpného) v pasivním tvaru – v podobě s krátkým vokálem sufixu -en (*máš uklizeno, je pečeno*)

4.5.4 Obecněčeské jevy

Hláskosloví

Krácení vokálů uvnitř slova: *řikal* (ř. 30, 220, 374), *nezmačkla* (ř. 86), *řikám* (ř. 86, 219, 304), *mate* (ř. 128), *zmačklej* (ř. 128), *pect* (ř. 345, 346)

Krácení vokálů v zakončení slov: *nevím* (ř. 30, 155, 228, 281, 283, 345, 406), *bramborovi* (ř. 62, 66), *slabounki* (ř. 66), *předtím* (ř. 70), *skusím* (ř. 92), *tím* (ř. 120, 130, 161, 162, 164, 183, 228), *spodním* (ř. 120), *dolu* (ř. 120, 121, 140, 141), *samím* (ř. 130), *mislím* (ř. 134, 263), *takle ji* (ř. 155), *vidíš* (ř. 160), *virusím* (ř. 164), *druhim* (ř. 166), *jinač* (ř. 173), *jiním* (ř. 183), *pučím* (ř. 227), *neňi* (ř. 263), *vim* (ř. 274), *domu* (ř. 279), *file* (ř. 333, 334), *za ním* (ř. 373)

Protetické v: *vopečení* (ř. 31), *vono* (ř. 125, 127, 128, 183, 295), *vot* (ř. 130, 219, 355), *votevři* (ř. 152), *von* (ř. 163, 223, 228, 329, 373, 374), *vodstavit* (ř. 223), *vibodovanej* (ř. 224), *vobjevila* (ř. 275), *vo* (ř. 278, 430, 519), *vopravdu* (ř. 302), *vona* (ř. 343, 443), *nevodletěli* (ř. 356), *vovíňenej* (ř. 362), *voči* (ř. 454), *voproti* (ř. 539)

Diftongizace *y>ej*:

a) v základu slov: *bejt* (ř. 57, 140, 451), *brejle* (ř. 90), *příbejvá* (ř. 116), *zejtra* (ř. 345), *mlejnech* (ř. 352)

b) v zakončení slov: *ňákej* (ř. 92, 103), *jinej* (ř. 103), *zmačklej* (ř. 128), *zelenej* (ř. 143, 150, 163), *zmeškanej* (ř. 158, 162, 163), *prej* (ř. 220, 370, 372, 374), *pohřbenej* (ř. 305), *ňákejch* (ř. 311), *novejch* (ř. 352), *takovej* (ř. 355, 362), *hroznej* (ř. 361), *vovíňenej* (ř. 362), *zhulenej* (ř. 454), *tučnej* (ř. 473, 474), *dobrej* (ř. 480)

Úženi *é>í*:

a) v základu slova *svího* (ř. 311)

b) v zakončení slov: *slabí* (ř. 31), *slabounkí* (ř. 31, 66), *vopečení* (ř. 31), *bramborovi* (ř. 62, 66), *tí* (ř. 86, 538, 450, 451), *stejní* (ř. 101), *dobří* (ř. 130), *zmeškaní* (ř. 158), *druhí* (ř. 167), *jiní* (ř. 216), *slušní* (ř. 256), *složítí* (ř. 295), *druhího* (ř. 299), *levní* (ř. 328), *treskovití* (ř. 333), *takoví* (ř. 335, 431, 539, 540), *visokí* (ř. 363), *dvanáctí* (ř. 370, 374, 375), *poprví* (ř. 373), *silní* (ř. 430), *takovímu* (ř. 431), *podobní* (ř. 431), *špinaví* (ř. 454), *jakí* (ř. 506), *vizkoušení* (ř. 538), *bílí* (ř. 538), *pevní* (ř. 539), *mňekí* (ř. 540)

Záměna š za č: *štiri* (ř. 361)

Haplologické jevy: *sem* (ř. 30, 46, 70, 219, 278, 295, 311, 325, 359, 361, 362, 374, 427, 431, 477), *sou* (ř. 33, 62, 158, 333, 339, 340), *dicki* (ř. 57), *sme* (ř. 64, 70, 227, 352, 356, 366), *dišbi* (ř. 78), *ňákej* (ř. 92, 103), *de* (místo jde) (ř. 126), *diš* (místo když) (ř. 162, 166, 172), *slišelas* (ř. 162), *dištag* (ř. 163), *si* (místo jsi), (ř. 164), *ešře* (ř. 222, 315), *pučim* (ř. 227), *ňákou* (ř. 279), *ňákejch* (ř. 311), *rači* (ř. 345), *dem* (místo jdem) (ř. 345), *dete* (ř. 346), *nebils* (ř. 357), *čuchl* (ř. 427)

Nedbalá výslovnost: *kůli* (ř. 299)

Tvaroslovné jevy:

Vynechání hlásek na konci slov: *d'elaj* (ř. 44), *nechutnaj* (ř. 46), *nedaj* (ř. 375, 376)

Vynechání koncovky *-l* v příčestí minulém činném: *viles* (ř. 219)

4.5.5 Lexikologický rozbor

Podstatná jména: *škubánki* název pokrmu z brambor (ř. 28), *Lída* (ř. 31, domácí forma jména), *furt* (ř. 101) (SNČ, 2006, s. 133), *Mekl* (ř. 102, 473, přezdívka), *ranec* (ř. 132) (SNČ, 2006, s. 319), *Jarča* (ř. 136, domácí forma jména), *mamča* (ř. 155, domácí oslovení matky), *alkatel* (ř. 155) typ mobilního telefonu, *normálka* (ř. 173) (SNČ, 2006, s. 256), *ti vole* (ř. 219) vulgarismus, *sebrali papíri* (ř. 219) řidičský průkaz a jiné (SNČ, 2006, s. 275), *na padesátce* (ř. 221) silnice s nejvyšší povolenou rychlostí 50 km/h, *gdo hraje za tu škodofku* (ř. 296) hokejový klub HC Škoda Plzeň, *zimáku* (ř. 311) zimní stadión (SNČ, 2006, s. 446), *iks druhů* (ř. 335) mnoho, víc (SNČ, 2006, s. 164), *hubnňící* (ř. 335) druh ryby, *halibuťí* (ř. 335) druh ryby, *platízové* (ř. 336) druh ryby, *za Losinou* (ř. 340) název obce, *s krámu* (ř. 342) prodejna (SNČ, 2006, s. 196), *buřti* (ř. 345, 346, 347,

349) druh uzeniny, *svařáku* (ř. 349) svažené víno (SNČ, 2006, s. 352), *pofírun* (ř. 355, 362) velmi silný vítr, *kánoji* (ř. 359) (SSČ, 2005, s. 128), *iglú* (ř. 363) (NA SCS A-Ž, 2005, s. 336), *šef* (ř. 370) (SNČ, 2006, s. 357), *to je f prdeli* (ř. 372), *fakt* (ř. 296, 406) (SNČ, 2006, s. 116), *brutus* (ř. 430) (SNČ, 2006, s. 72), *Ladřisko* (ř. 442, 444, 446, domácí forma jména), *f Hokejce* (ř. 446) název restaurace, *do dvojki* (ř. 448) dva decilitry, obv. se užívá pro víno (SNČ, 2006, s. 109), *trávovice* (ř. 450) kořalka; odvozeno: tráva – trávový – koncovka *-ice*, *ranec* (ř. 451) (SNČ, 2006, s. 319)

Přídavná jména: *vibodovanej* (ř. 224) zde ve významu ztráty bodů na řidičském průkazu, *vovíňenej* (ř. 362)

Ukazovací zájmena: *tuto* (ř. 27, 140, 167, 216, 227, 374, 388, 406, 519), *tudle* (ř. 76, 158), *tudlenc* (ř. 149), *tuřim* (ř. 169), *tudlecto* (ř. 382), *tudlec* (ř. 540)

Slovesa: *kope to* (ř. 249), *nevipustijou* (ř. 287) západostředomoravský nářeční rys, jak bylo řečeno výše, maminka tohoto mluvčího pochází z této oblasti a nejspíš jej slyšel o ní, *dotovali* (ř. 301) (SSČ, 2005, s. 68), *chrápal* (ř. 359) (SSČ, 2005, s. 108), *cmrndat* (ř. 409), *čuchl* (ř. 427), *zhulenej* (ř. 454) opít se, zdrogovat se (SNČ, 2006, s. 446)

Příslovce: *tedka* (ř. 30), *zrovna* (ř. 31), *jinač* (ř. 173), *támdle* (ř. 298), *tímhlenc tím* (ř. 304), *teprva* (ř. 343), *todleto* (ř. 372, 406), *todleco* (ř. 409)

Příznaková slova zvláštní svým tvarem a výslovností: *jakpa* (ř. 68), *copa* (ř. 219, 313), *kolikpa* (ř. 311), *gdepa* (ř. 339), *kampa* (ř. 346)

Spojky: *gdiš to chcete zase vot toho vot doktora tag to zase* (ř. 129, 130), *diš budeš mít třeba hovor zmeškanej a slišelas to tag ti to* (ř. 162)

U této generace se objevilo také několik floskulí a parazitních slov, která mluvčí (E) používal pro vyplnění času, kdy si rozmýšlel, jak dále pokračovat v promluvě. Mluvčí těchto prostředků používá zcela běžně, protože si ani nevšiml, že je nahráván. Ačkoliv o nahrávání byl předem informován, diktafon byl zapnut až během rozhovorů, aniž by si toho všiml.

Parazitní slova: *normálhe* (ř. 274, 275, 358, 361, 362, 363, 372, 427), *třeba* (ř. 275, 287, 295, 305), *že jako* (ř. 283), *prostě* (ř. 279, 296, 300, 301, 305, 333, 334, 371, 406, 539, 540), *f podstaře* (ř. 333)

Floskule: *svího času* (ř. 311)

Ustálené obraty: *to jo* (ř. 66), *furt stejní* (ř. 101), *ti vole* (ř. 219), *to je slušní* (ř. 256), *no já nevim* (ř. 281, 345, 406), *nevim no* (ř. 283), *vono je to složití* (ř. 295), *nebo něco* (ř. 295), *copa to tam d'elá* (ř. 313), *bich se k tomu rači nevijadřoval* (ř. 345), *na účet podniku* (ř. 371), *to prej v živoře nevid'el* (ř. 372, 374), *to je f prdeli* (ř. 372, 374), *s toho bila docela na vjetvi ne* (ř. 443)

4.5.6 Syntax

Tak jako u předešlých dvou generací mluvčích, i zde je z nahrávek zcela jasné, že se jedná o autentické rozmluvy.

Opakované výrazy, formulace: *no no* (ř. 60), *to jo to jo* (ř. 66), *na to to že* (ř. 72), *ten ten ten* (ř. 92), *furt stejní*, *to to je prostě stejní* (ř. 101), *jenom vrní uš to nebude jo, že uš to bude jenom* (ř. 129), *zase vot toho vot* (ř.130), *asi to to* (ř.131), *gdiš chceš* (ř.143), *ne ne* (ř.145), *bi mňelo* (ř.147), *tag to* (ř. 152), *jo diš diš* (ř. 162), *hovor zmeškanej* (ř. 162, 163), *začne blikat* (ř. 166, 167), *von, von* (ř. 223), *tuto sme řešili, to sme řešili* (ř. 227), *mňeli možnost* (ř. 296, 297), *a hlavně, hlavně* (ř. 300), *bili, bili* (ř. 301), *bil* (ř. 304), *bes, bes kůže* (ř. 329), *ale je tam, je tam t'ich* (ř. 334), *že uš, že uš* (ř. 343), *tiče, tiče* (ř. 358), *ne, nebil, nebil, ne* (ř. 360), *normálně ten stan takhle ležel, normálně bil* (ř. 362, 363), *tak tak bil* (ř. 370), *a a zadarmo* (ř. 371), *nedaj nedaj* (ř. 376), *to, že to* (ř. 406), *to normálně, to sem si čuchl, to normálně* (ř. 427), *ne vo, vo to nejde* (ř. 430), *to je, to je* (ř. 480), *neš neš* (ř. 538), *mňekí mňekí* (ř. 540)

Vybočení z větné vazby: *d'eda mňel tuto, jak si se, jak sme řešili u vás ti* (ř. 27), *Lída jak se tam zrovna o tom bavili* (ř. 31), *počkej, já ti si tam skusim nákej ten ten ten zvuk* (ř. 92), *nejde to jo, no tag to musí se potom to tag to musíme nastavit* (ř. 126), *nabíjet si ještě nenabíjela vid'* (ř. 164), *to sme řešili, jak to pak dokazujou, gdiš já pak pučim někomu auto a von s t'ím prostě jede* (ř. 227), *ale já tam nič nemám, ale to mňe nezajímá, ten gdo t'e to bude ch'ít ukrást, tag nevjed'í, že tam nič neňi* (ř. 262), *nebo jim to ten klub prostě nepovolili* (ř. 297), *to bili i ve fotbale* (ř. 301), *svího času, gdiš sem bil na tom zimáku, to je kolikpa* (ř. 311), *k Makulákovi, zimní opékání buřtů* (ř. 347), *no a takovej pofírung najednou, to to sme museli držet stan vobá, abi sme nevodlet'eli* (ř. 356), *no já bil jednou, nebils s náma* (ř. 357), *na tej Berounce, jak bil ten, sem chrápal f tej kánoji, nebil* (ř. 359), *normálně se skamarád'ili, že von přijel sem za ním a von potom zase za ním tam* (ř. 373), *Lad'isko přišel do em, řekni to ti, ti to víš přesně, jak to bilo* (ř. 444), *no tí tam musí bejt jako ranec, ti jo, to je náprstek* (ř. 451)

Postupné upřesňování: *ti slabí slabounkí na tom plátu vopečení* (ř. 31), *a ne na mouku s cukrem a ten, no mák s cukrem* (ř. 49), *ale to bili pak ještě babi ti slabounki ne ti to bili ti placki bramborovi ne* (ř. 66), *dolu, tím spodním, úplně dolu* (ř. 120), *je tu ještě jeden ta jedna čárka* (ř. 125), *jenom vrní uš to nebude jo, že uš to bude jenom vibrovat, že uš to nebude řvát* (ř. 129), *zase vot toho vot doktora* (ř. 130), *najedeš normálně na šipkou dolu nebo nahoru, ne nahoře vlastně sjedeš dolu* (ř. 140, 141), *asi to je zmeškanej hovor, víš hele jo to sou zmeškaní hovori* (ř. 158), *to je osumdesát, to je třicet nula osum* (ř. 244), *tag zající normálně bjehali po sídlišti i srnka se tam vobjevila* (ř. 274), *bes, bes kůže ještě, von bil f akci* (ř. 329), *je to file. Jako se tadi prodává file* (ř. 334), *je tam těch tresek zase iks druhů, chitaj se tam malí žralocí, hubnňící, tři halibuťí, ti placki takoví nebo ti platízové* (ř. 335), *uš jedou, uš sou za Losinou* (ř. 340), *ne, uš bilo slišet auto, že hučí auto* (ř. 343), *no na břehu defakto, dvjestě metrů vot břehu* (ř. 355), *že to je hrozně silní, to je brutus no* (ř. 430), *slivovice má padesát ne? Nebo kolem těch padesáti* (ř. 433), *mňel špinaví voči, bil zhulenej* (ř. 454), *tak z tí bílí ribi, z těch cejnů nebo plořic, jelcí* (ř. 538)

Úvody promluv: *ne* (ř. 30, 343, 360, 430), *no jo* (ř. 46, 223), *to jo* (ř. 53, 66), *no* (ř. 55, 57, 70, 72, 86, 90, 96, 128, 134, 140, 170, 224, 262, 274, 281, 321, 333, 357, 433, 448, 451, 519), *no no* (ř. 60, 62, 355), *to* (ř. 64, 98, 161, 222, 427), *jako* (ř. 84), *to je* (ř. 99, 160, 244, 256, 388, 478, 480, 539), *no to jo* (ř. 136), *ne* (ř. 145, 153, 155)

Konce promluv: *ne* (ř. 42, 57, 66, 176, 263, 360, 443, 508), *no* (ř. 47, 49, 143, 164, 256, 283, 328, 409), *jo* (ř. 84, 272, 344)

Neukončená výpověď: *d'eda mňel tuto, jak si se, jak sme řešili u vás ti...* (ř. 27), *ale nám d'elaj třeba ve škole no to d'elaj ...* (ř. 44), *no no f tom jakobi...* (ř. 60), *no a nebo nejsi zviklá na to to že...* (ř. 72), *gdiš dotelefonuješ to zaklopit jenom to mělo bi se to...* (ř. 147), *to prostě postavíš tagle na to, že to...* (ř. 169), *...a viles vot spolujezdce a říkám copa?* (ř. 219), *se prosadil vopravdu jako že to...* (ř. 302), *ale prostě táta nedotoval, tag prostě...* (ř. 305), *no gdiš zbide losos, tak se může...* (ř. 321)

Postupné upřesňování sdělení s opravami a přerušením: *d'eda mňel tuto, jak si se, jak sme řešili u vás ti* (ř. 27), *vono je tu ještě jeden ta jedna čárka* (ř. 125), *že se tagle f Plzňi, ta ta tag zající* (ř. 274)

Kontaktové prostředky: *ne* (ř. 42, 66), *víš* (ř. 70), *jo* (ř. 84), *viť* (ř. 152, 164, 216, 421, 473), *jo* (ř. 344), *řekni to ti* (ř. 444)

4.5.7 Shrnutí

V mluvě zástupců nejmladší generace mluvčích bylo v rovině hláskoslovné z přímého pozorování prokázáno, že i tato generace používá anticipaci měkkosti (*pojíte*) a depalatalizaci (*ved'el*), ale podstatně méně, než generace střední a nejstarší. Běžně užívány jsou morfologizované jevy hláskoslovné povahy (*pect, ject*). V tvaroslovném rozboru jsme zaznamenali běžné užití dlouhé koncovky *í* u maskulin v nominativu plurálu podstatných jmen (*vrstevníci, kluci*). Ačkoli na nahrávkách nejsou zaznamenány morfologizované podoby rodinných jmen na *-ojc* a *.ouc*, jsou touto generací mluvčích běžně používány (*Vojířojc*). Z přímého pozorování můžeme také potvrdit užívání koncovky *-om* v dativu plurálu všech tří rodů podstatných jmen (*hasičom*) nebo vyrovnávání pádových tendencí při skloňování ženských substantiv vzoru růže a kost (*do Plzňi*). Z přímého pozorování můžeme taktéž potvrdit využití ustrnulého tvaru koncovky *-ovo* (*Petrovo žena*). V nahrávkách byl zaznamenán rozdíl ve tvarech 2. p. j. č. a 3. a 6. p. j. č. přídavných jmen a rodových zájmen ženského rodu tvrdého skloňování (*na tej Berounce*). Vyskytla se zde i záměna 3. pádu a 4. pádu osobních bezrodých zájmen (*ten gdo ťe to bude*) nebo skloňování zajmena *ten*, které se v množném čísle přiklání k měkkému typu (*tam ťich tresek*). V případě číslovky *vobá* jsme zaznamenali prodloužení vokálu *á* číslovce dva. Z přímého pozorování bylo zjištěno užívání n-ového participia (ve funkci slovesného příděje trpného) v pasivním tvaru – v podobě s krátkým vokálem sufixu *-en* (*máš uklizeno, je pečeno*).

Tak jako u předešlých dvou generací, tak u těchto nejmladších respondentů jsme našli značné množství obecněčeských jevů. Mezi ty nejčastější z fonetiky patří krácení v základech nebo v koncích slov (*nevim, říkám*), protetické *v* (*vibodovanej*), diftongizace *y>ej* (*bejt, zelenej*), haplologie jevy (*ňákejch*) nebo nedbalá výslovnost (*kůli*). Z obecněčeských tvaroslovných jevů bylo například vynechávání hlásek na konci slov (*d'elaj*), oproti starší generaci v jihozápadočeské nářeční podskupině nepoužívají *t* var (*d'elají*) nebo vynechání koncovky *-l* v příději minulém činném (*viles*).

Z hlediska syntaxe je patrné, že i v případě těchto respondentů se jedná o zcela autentické nahrávky. V lexikologickém plánu najdeme mnoho hovorových výrazů, ale také poměrně časté užití příznakových slov, která jsou zvláštní svým tvarem a výslovností (*copa, gdepa, kampa*) nebo pro tuto oblast typické ukazovací zájmeno *tuto* a jeho varianty (*tuřim, tudlecto*). V lexikálním plánu, jak již bylo zmíněno výše, se objevil jeden jihomoravský dialektologický výraz (*nevipust'ijou*), který zřejmě mluvší slyšel od maminky své přítelkyně, jež z této oblasti pochází. Dále se zde vyskytly některé ustálené obraty, parazitní slova a floskule.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zabývala běžnou mluvou obyvatel obce Nezvěstice okr. Plzeň jih, kde leží také Nepomucko. Tato oblast spadá do českých nářečí, jihozápadočeské nářeční podskupiny, přesněji do její západní části.

Cílem této práce, bylo zjistit míru zachovalosti nářečních rysů a jaký vliv má obecná čeština, respektive zda nad těmito rysy převládá. To bylo zjišťováno buď nahrávkami na diktafon nebo metodou přímého pozorování. Nahrávky byly realizovány se třemi generacemi místních mluvčích. Bylo zde přihlédnuto také k tomu, zda se jedná o rodilé mluvčí, popřípadě, odkud mluvčí pochází a jak dlouho zde žijí. První mluvčí byli zástupkyně nejstarší generace, jedná se o dvě ženy narozené mezi lety 1934–1945. Následující skupinou respondentů jsou zástupci střední věkové kategorie, tedy mluvčí narození kolem roku 1956–1960. Jedná se o jednu ženu a jednoho muže. Nejmladšími komunikanty byli dva muži a jedna žena, narození mezi lety 1984–1989, kteří v Nezvěsticích žijí od narození. V případě jednoho muže z nejmladší generace se vyskytl jihomoravský nářeční jev. Domníváme se, že tento náhodný výskyt může být způsoben vlivem jiné osoby. Takový jev totiž mohl zaslechnout od maminky své přítelkyně, která z této oblasti pochází, jak již bylo uvedeno výše. Všechny nahrané rozhovory byly nahrány na diktafon a poté přepsány fonetickým pravopisem. Následně byly tyto nahrávky analyzovány s ohledem na rovinu hláskoslovnou, tvaroslovnou, syntaktickou a lexikologickou. Zdůrazněno je také rozlišení na jevy nadnářeční, tedy obecněčeské, a jevy typické pro jihozápadočeskou nářeční podskupinu, resp. pro její západní část.

Na základě námi získaného materiálu, můžeme říci, že vedle obecněčeských jevů, se v mluvě všech tří generací komunikantů objevilo poměrně značné množství dialektologických jevů charakteristických pro tuto oblast. I nejmladší generace, u níž lze předpokládat výskyt těchto jevů nižší, jich užívá poměrně často ve své běžné komunikaci. Svou roli zde mohl sehrát také fakt, že Nezvěstice nejsou velké město, nýbrž obec. Všechny rozhovory byly autentické, a i když o nich byli respondenti předem informováni, diktafon byl ve všech případech nahrávek zapnut až uprostřed rozhovorů. Mluvčí se tak mohli rozpovídat, zapomněli, že jsou nahráváni, a nesnažili se své promluvy vylepšovat. O autenticitě rozhovorů svědčí charakter syntaktického plánu promluv. Témata rozhovorů nejsou vždy jednotná, objevuje se zde sport, vaření nebo vzpomínky týkající se různých témat.

Z hlediska fonetického se v nahrávkách vyskytlo nadměrné dloužení v základech slov nebo v příponách (*kluci*). Zde je ale důležité podotknout, že s věkem se tento jev mění a čím mladší mluvčí, tím je dloužení méně. U všech tří generací byla zaznamenána anticipace měkkosti, ačkoli u nejmladší jen z přímého pozorování (*pojť*), stejně jako zachování nediftongizovaného *í* po *c*, *z*, *s* (*cířít*). Všechny tři generace používají také dlouhou koncovku u sloves (*nechtí*) nebo se v jejich

mluvě objevila depalatalizace výslovnosti (*nevedel*). Namísto toho můžeme na základě přímého pozorování potvrdit, že v mluvě nejstarší generace mluvších se vyskytuje výslovnost s tupou sykavkou (*mušet*). Všechny tři generace respondentů používají zkrácené infinivní tvary (*pect, ject*). V kontextu české nářeční skupiny typické pro jihozápadočeskou oblast se vyskytla dlouhá přípona u neohebných slovních druhů (*nó, né*). Na nahrávkách nademe také depalatalizaci výslovnosti (*neveděl*) nebo dlouhou koncovku u sloves (*rospíkají*)

V tvaroslovné rovině patří mezi nejvýraznější morfologizované jevy hláskoslovné podoby rodinných jmen na *-ojc* (*Humlojc*), či dlouhá koncovka *í* u maskulin v nominativu plurálu podstatných jmen (*klucí*). Z čistě morfologických nářečních jevů lze jmenovat koncovku *-om* používanou ve 3. pádě plurálu ve všech třech rodech substantiv (*k Hrabalom*). Přímé pozorování prokázalo jak užívání pádových vyrovnávacích tendencí při skloňování ženských substantiv (*do práci*), tak i ustrnulého tvaru přivlastňovacích adjektiv s koncovkou *-ovo* (*bratrovo žena*). Běžně se také užívá rozdílu ve tvarech 2. p. j. č. a 3. a 6. p. j. č. přídavných jmen a rodových zájmen ženského rodu tvrdého skloňování (*v tí krupskí x v tej krupskej*). U zájmen byla zaznamenána záměna 3. pádu osobních bezrodých zájmen za 4. pád (*se na to nepamatuješ, bi mi nepozvali*), která je pro tuto oblast typická. Častým jevem je dlouhá koncovka *á* základní číslovce *dvá* u maskupin životných nebo užití *n*-ového participia (ve funkci slovesného příděje trpného) v pasivním tvaru (*máš vařeno*).

Obecná čeština má největší vliv zejména na nejmladší generaci mluvčích. Nejčastějšími jevy obecné češtiny, které se na nahrávkách vyskytly, byly např. protetické *v-* (*vokno*), krácení uvnitř nebo na konci slov (*řikat, se zelim*), diftongizace *y>ej* (*bejt*), úžení *é>í* (*polífkou*), záměna *š* za *č* (*štiri*) a haptologické jevy (*ňákej*).

Ze syntaktického plánu je jasně patrné, že rozhovory nebyly předem připravené a jedná se tak o zcela autentické nahrávky. Svědčí o tom častý výskyt opakovaných výrazů a formulací, vybočení z větné stavby, neukončené výpovědi nebo začátky a konce promluv.

Lexikologický rozbor byl asi nejzajímavějším. Jak se dalo předpokládat, v mluvě nejstarší generace jsme at' už z nahrávek nebo z přímého pozorování zaznamenali největší množství dialektologických jevů. Na základě toho můžeme říci, že čím mladší respondent, tím méně se u něj vyskytují nářeční prvky. Ačkoli oproti předpokladu jsou některé jevy i nejmladší generací poměrně hojně používány. Svůj vliv na to může mít také fakt, že všichni respondenti žijí ve vesnickém prostředí, kde bývají nářeční prvky lépe zachované. V mluvě nejstarší generace jsme zaznamenali slova vztahující se k vaření nebo hospodářství (*kondrhel, z votrop, šlejski, vošouchi*). V mluvě střední a nejmladší generace byla zaznamenána slova týkající se sportu, myslivosti, rybaření, ale

také vulgarismy nebo slova parazitní (*na komoru, prostě*). Všechny tři generace mluvčích používají ve své mluvě příslovce bez koncovky *-k* (*copa, kampa, pročpa, jakpa*) nebo pro západní část jihozápadočeské podskupiny rovněž typické tvz. „tutání“ (*tuto, tuten, tuřím, tudle*).

Obyvatelé obce Nezvěstice stále používají rysy charakteristické pro jihozápadočeskou nářeční podskupinu, přesněji pro její západní část. Ačkoli je zde patrný silný vliv obecné češtiny, zmíněné rysy se poměrně často objevují i v mluvě nejmladších mluvčích, a lze předpokládat, že některé z jevů tohoto nářečí se udrží i do budoucna. Nebyly zde nalezeny výrazné mezigenerační rozdíly.

Mluvčí:

A – p. Věra, 69 let, žije zde od narození

B – p. Zdena, 80 let, žije zde přes 30 let, předtím žila v Plzni

C – p. Zdena, 55 let, žije zde přes 30 let, pochází z Plzně

D – p. Ladislav, 55 let, žije zde také přes 30 let, předtím žil v Plzni

E – p. Lukáš, 26 let, žije v Nezvěsticích od narození

F – sl. Lucie, 24 let, rodilá mluvčí

G – p. Zdeněk, 30 let, rodilý mluvčí

H – realizátorka výzkumu, její promluvy nejsou psány kurzívou a její promluvy nejsou předmětem analýzy

ZDROJE

BALHAR, Jan. Český jazykový atlas 5 vyd. 1. Praha: Academia, 2005, 579 s. ISBN 8020013393

BALHAR, Jan. Český jazykový atlas Dodatky, vyd. 1. Praha: Academia, 2011, 680 s. ISBN 978-80-200-1967-7

BALHAR, Jan. Český jazykový atlas 4 vyd. 1. Praha: Academia 2002, 626 s. ISBN 80-200-0921-3

BALHAR, Jan. Český jazykový atlas 3 vyd. 1. Praha: Academia 1999, 577 s. ISN 80-200-0654-0

BALHAR, Jan. Český jazykový atlas 2 vyd. 1. Praha: Academia 1997, 507 s. ISBN 80-200-0574-9

BALHAR, Jan. Český jazykový atlas 1 vyd. 1. Praha: Academia 1993, 428 s. ISBN 80-200-0014-3

BĚLIČ, Jaromír. Nástin české dialektologie. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1972, 463 s.

BĚLIČ, Jaromír. Přehled nářečí českého jazyka (s mapkou), 1. vyd. Praha, Státní pedagogické nakladatelství 1971, 98 s.

BĚLIČ, Jaromír. Přehled nářečí českého jazyka (s mapkou), 2. vyd. Praha, Státní pedagogické nakladatelství 1976, 98 s.

BOGOCZOVÁ, Irena. Textová opora ke studiu mluveného českého jazyka a dialektologie. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita, 2009, 184 s. ISBN 9788073686499.

BOGOCZOVÁ, Irena. Textová opora ke studiu mluveného českého jazyka a dialektologie. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita, 2012, 192 s. ISBN 978-80-7464-033-09

CUŘÍN, František. Vývoj českého jazyka a dialektologie, učebnice pro pedagogické fakulty, 4. vyd. Státní pedagogické nakladatelství Praha 1977, 213 s.

HOLUB, Zbyněk. Dialektologická praktika: (Úvod do praktické dialektologie). 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 1996, 75 s. ISBN 807040163x.

HOLUB, Zbyněk, JANEČKOVÁ, Marie, Úvod do české dialektologie (s texty)1. vyd. České Budějovice, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 1993, 122 s.

KLIMEŠ, Lumír. Západočeská vlastivěda : jazyk. Vyd. 1. Plzeň : Západočeské nakladatelství, 1992. 269 s. ISBN 80-7088-059-7.

LAMPRECHT, Arnošt. České nářeční texty. Vyd. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1976, 425 s.

MACHEK Václav, Etymologický slovník jazyka českého nakladatelství Lidové noviny, 2010, 866 s. ISBN 978-80-7422-048-7

NOVÝ AKADEMICKÝ SLOVNÍK CIZÍCH SLOV, vydala Academia, nakladatelství Akademie věd České republiky, Praha 2005, 1.vydání, autorský kolektiv, ISBN 80-200-1351-2

PALA Karel, VŠIANSKÝ Jan, Slovník českých synonym, nakladatelství Lidové noviny, Praha 1994

Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost, nakl. Academia, Praha, 2001, zpracoval lexikografický kolektiv AV ČR, hl redakce: Josef Filipec, František Daneš, Jaroslav Machač (1.vydání), Vladimír Mejstřík, prom.ped. (2.vydání)

Slovník nespisovné češtiny, nakl. Maxdorf, Praha 2006, autorský kolektiv, 2. rozšířené vydání, 460 s., ISBN 80-7345-098-4

VAINFURTOVÁ, Alena, 2000, Nezvěstice 1350 – 2000: Pohled do historie a současnosti obce. Nezvěstice: Obecní úřad Nezvěstice 2000, 40 s.

VORÁČ, Jaroslav. Česká nářečí jihozápadní: *studie jazykově zeměpisná*. Část první. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Československé akademie věd, 1976. 188 s., 20 příloh

VORÁČ, Jaroslav. Česká nářečí jihozápadní : *studie jazykově zeměpisná*. Část druhá. 1. vyd. Praha :

Nakladatelství Československé akademie věd, 1955. 147 s. +. Česká nářečí

Internetové zdroje:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Nezv%C4%9Bstice#mediaviewer/File:Nezv%C4%9Bstice_CoA_CZ.svg

http://cs.wikipedia.org/wiki/Nezv%C4%9Bstice#mediaviewer/File:Flag_of_Nezv%C4%9Bstice_CZ.svg

Bakalářské práce:

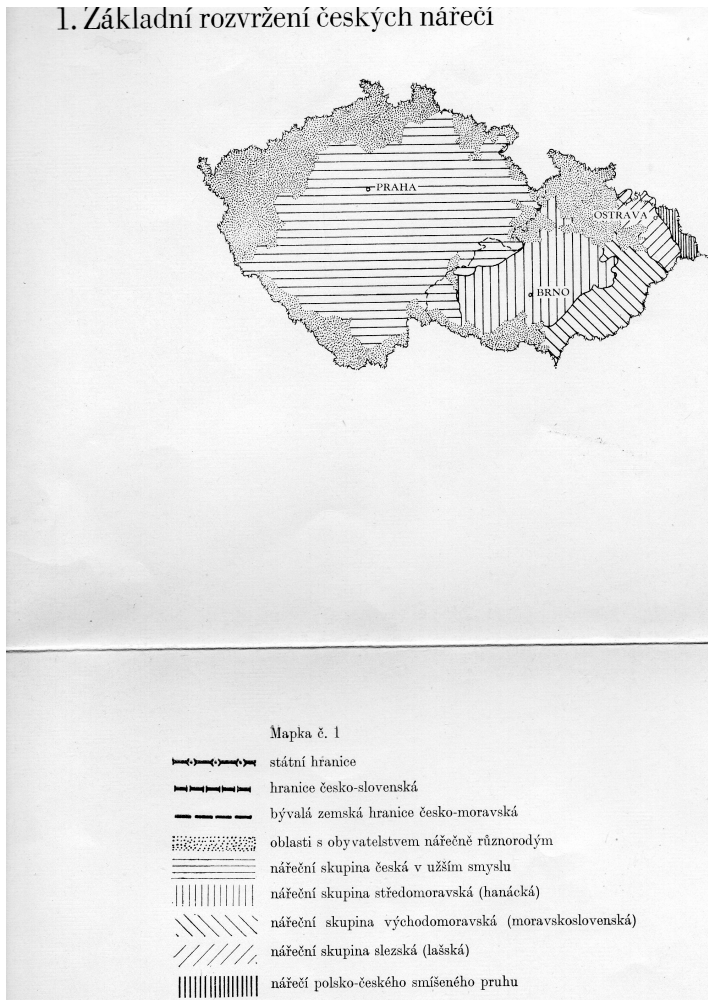
SOMMEROVÁ, Eva. 2011. *Běžná mluva v obci Bolešiny*. České Budějovice. Bakalářská práce. Jihočeská universita, Filosofická fakulta, Katedra bohemistiky.

JINDROVÁ, Jana. 2013 *Chodské nářečí ve třech generacích*. České Budějovice. Bakalářská práce Jihočeská univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra českého jazyka a literatury

PŘÍLOHY

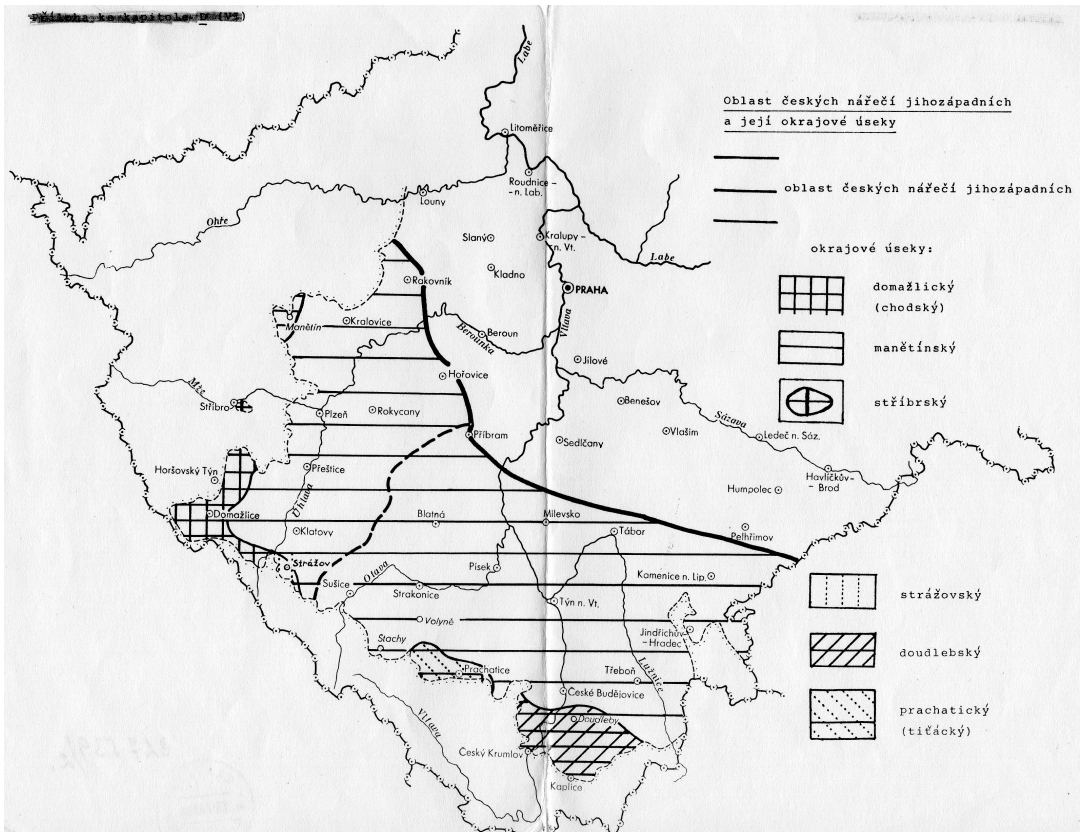
Příloha 1 - mapa nářečí

1. Základní rozvržení českých nářečí

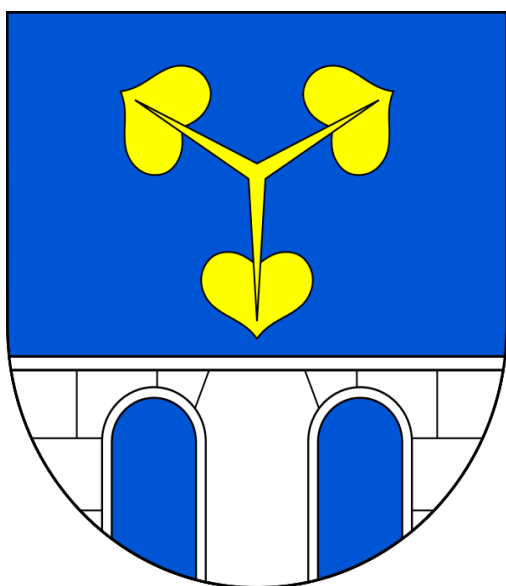
Bělič, (1972)

Příloha 2 - mapa jihozápadočeského nářečí

Voráč, (1955)

Příloha 3 – znak Nezvěstic

Příloha 4 – vlajka Nezvěstic

1 TEXTY

- 2 A) Víhradně z domácích nudlí. No a pje kní uzení se do toho nakrájí a gdiš uš se to zapéká tak se do
3 toho rozklepne osum vajec drobet smetani no a zapeče se to s tím a pak se k tomu dá kiselá vokurka
4 a pulitr piva a máš vařeno.
5 A nád'ivku, nád'ivku tak tu mi děláme vječinou z takovejch patnácti rohlíků, to máš patnáct vajec na
6 každej rohlík máš jedno vajíčko, no a tak půl kila, třičtvrtě kila uzeního zrovna tak vepřovího. No
7 copa nád'ivku, copa tam ještě dáváme kondrhel. Víš co je to kondrhel? To je takovej specijelní u nás
8 kořeň, tadi někdo nezná, jenom dicki naše mama mi poslala pro kondrhel. Kvete to modře a tleje to
9 pod broskví.
10 E) Taková místní bilina.
11 A) Bilina no, pažitka, kopřivi se do toho dávají, všechno co z jara je no, ta zeleňina.
12 H) Jo tak mi tam tomu říkáme hlavička asi.
13 A) Ano, tak je to hladí hlavička u nás je to nád'ifka no.
14 H) Protože to jako mi mamina zase visílá pro kopřivi
15 A) No, no, no tak se tam...
16 H) A nič jiního to asi nebude no jestli tam něco je
17 A) No a tuto je má taková aroma, nevím podobní jako majoránka, ale neňi to majoránka. Já bich ťe
18 to přinesla, tadi ze zesпода, to voňí takovim specifickim kořeňim prostě no.
19 No a do ti bramborovi buchtí to taki no, to někdo nechce říkat babi udělej mi prostě bramborovou
20 buchtu no, já tam mám ráda škvarki, gdiš se škvarki tak drobet rozpustí ftom no a sádlo a
21 nastrouhat brambori, vižd'ímat brambori, někdo je nežd'ímá, já je vižd'ímám, spařim horkim mlíkem
22 a no a kvasnice, sůl a vajíčka no. Vajíčka tadi u nás vládnou no. Nebo gdiš d'elám bramborovou
23 kaši a zbide mi, tak sou víborní bramboroví placki s kiselim zelim k tomu. Taki je tam d'eláte?
24 H) To ne.
25 A) Ne? No normálně se d'elaji jako s jako rostrouhaji se vaření brambori, ale z tí kaše sou taková
26 jemnější. A musí bejt slaboučká, pamatuješ d'eda?
27 E) Děda mňel tuto, jak si se, jak sme řešili u vás ti...
28 G) Mi škubánki, ale dáváme tam mouku
29 A) Škubánki je něco jiního.
30 E) Ne škubánki, ne to bilo jako něco o ťech plackách ted'ka já sem říkal že nevím co to je, že to je ti
31 slabí slaboučká na tom plátu vopečení. Lída jak se tam zrovna o tom bavili.
32 A) No bramboroví placki a škubánki sou
33 G) Ti sou nasladko
34 A) Zase rošťouchaní brambori, no zasipaní hrubou moukou no a pak se vikrajou sádlem se žící a
35 nejlepčí sou vopečení. No a šlejski taki znáš?
36 H) To vůbec netuším.
37 A) Vi ste nešlejskovali husi? Se na to nepamatuješ
38 H) To si nepamatuju no.
39 A) To sou normální šlejski, jenže pro husi se to d'elalo z votrop a tuto sou taki vaření brambori je to
40 jako prakticki bramborovej knedlík. A ud'elaj se s toho taková válečki, ti se dají uvařit a vosmaží
41 sestrouhanka a ftom se to vováí a...
42 E) Nám to d'eláš z mákem ne.
43 A) No
44 E) Ale nám d'elaj třeba ve škole no to d'elaj...
45 A) Ti si mňel strašně rád gdiš si bil malej škubánki s mákem a šumicí k tomu.
46 E) No jo, ale potom uš mi ti šiški zase nechutnaj, protože sem bil zviklej na ti od tebe na ti s tou
47 strouhankou, tag mi nechutnali, no
48 A) No právje a co je
49 E) A ne na mouku s cukrem a ten, no mák s cukrem, no

- 50 A) *Mák s cukrem. No a co je tadi u nás jako bila specijalita, co já sem se naučila sama vot sebe,*
51 *bramboroví knedlíki plnění s cibulkou. To sem koupila normálně visočinu a najemno ji rostrouhala*
52 *a s tím sem plnila knedlíki a to bi tadi bejvali mohli mňe stát, gdiš sem je vindavala.*
- 53 E) *To jo.*
- 54 A) *Co? Pamatuješ to?*
- 55 E) *No*
- 56 A) *Jako co u nás vot brambor je tak se dá jako jíst fšecker no.*
- 57 E) *No dicki tam musí bejt trošku taki toho masa ne.*
- 58 A) *No diť jo.*
- 59
- 60 E) *No no f tom jakobi....*
- 61 A) *To sou bramborovi placki.*
- 62 E) *No to sou bramborovi placki.*
- 63 A) *No no.*
- 64 E) *To mi sme se tam právjje bavili*
- 65 A) *A dolki taki d'eláme na sucho, ti mňel rád d'eda dolki, na sucho.*
- 66 E) *To jo to jo, ale to bili pak ještě babi ti slabounki ne ti to bili ti placki bramborovi ne.*
- 67 A) *No no, lívance a placki no*
- 68 E) *Jakpa telefon, telefonuješ?*
- 69 A) *No sem s tebou volala ti bláho diť fčera mi zvonilo, že sem nevjed'ela ted' kadi sem.*
- 70 E) *No já sem volal předtím už jednou neš sme spolu mluvili víc*
- 71 A) *No to já to vůbec neslišim tag, tag se mi to stlumilo?*
- 72 E) *No a nebo nejsi zviklá na to to že...*
- 73 A) *Diť fčera to řinčelo, že sem si říkala, co to, to je televize, že to nevipnou. Lucinko šahni si pro*
74 *židli vedle. Jakou máš toto hlasitost. Jo to máš stlumení.*
- 75 A) *A pročpa jako se to stlumuje?*
- 76 E) *Tudle po straňe.*
- 77 A) *Aha tag to víš to já snadno zmačknu*
- 78 E) *Nahoru plus mínus, tag dišbi to tag jenom prost'e tagle nebo si to stlumíš.*
- 79 A) *Tagle je to stlumení?*
- 80 E) *Tagle je to nadoraz úplně.*
- 81 A) *Naplno.*
- 82 E) *Já ti zavolám.*
- 83 A) *No právjje, fčera to řinčelo, dneska sem to hnedle neslišela.*
- 84 E) *Jako že fčera to bilo nahlas a dneska ne jo.*
- 85 A) *No.*
- 86 E) *No tag jestli sis to po tí sraňe nezmačkla víc no to ne jak říkám tadi máš plus mínus, plus tam*
87 *přidáš, mínusem ubereš to vizváňení jako hlasitost. Bi to tam mělo řinčet o sto šest.*
- 88
- 89 A) *Diš nemám brejle tag na to nevidím.*
- 90 E) *No tag si musíš vzít brejle*
- 91 A) *Mi můžeš furt říkat tudleto tagle diš já tam nič nevidím.*
- 92 E) *Počkej, já ti si tam skusim nákej ten ten ten zvuk.*
- 93 A) *A to ten tam nemáš, co sem mňela já?*
- 94 E) *Co vizváňení?*
- 95 A) *No.*
- 96 E) *No to asi ne.*
- 97 A) *Ne.*
- 98 E) *To ne.*

- 99 F) *To je jiní.*
- 100 A) *A diš budu chít dobít kartu, tag to budu dobíjet jako tuto na pošće?*
- 101 E) *Furt stejní, to to je prostě stejní. akorát.*
- 102 G) *Co hledáš mekl?*
- 103 E) *Ňákej jinej zvuk.*
- 104 A) *Nevim. No ja ja Jaňi a to budeš rozlišovat to co já ti řeknu že to říkám blbje jako proti*
105 *spisovnímu*
- 106 H) *Ne, ne, ne to vůbec neňí o tom že to říkáte blbje, to v žádnim případě ne, ale vlastně máte prostě*
107 *spisovnou češtinu jako jo a pak máte vlastně jako obecnou češtinu, která je vlastně no prostě*
108 *mluvenou podobu, tag jak mluvíme normálně a pak sou vlastně ti nářečí jo, že třeba na olomoucku*
109 *řeknu třeba já nevím holomóc nebo na pardubicku maj místo pravda pauvda a tihle ti vjeci jo, tag*
110 *třeba tadi máte na plzeňsku jako místo tohleto tuto nebo jo a tihlecti odlišnost'i prostě a todleto f*
111 *tom budu jakobi hledat.*
- 112 A) *No to víš ...*
- 113 E) *No vi tadi třeba neříkáte klukům, ale klukom, ne jestli sem to dobře jako chitla a tagle jo a prostě*
114 *jako tidle ti drobní nijance já f tom budu jakobi vrtat.*
- 115
- 116 F) *Jak to chcete ubrat, to tagle přibejvá to hlasitost do maximum a tagle zase níš.*
- 117 A) *No. Hele Lucinko a copa diš bich to potřebovala vipnout diš du k doktoru, copa s tím mám*
118 *d'elat?*
- 119 E) *Tag to stačí dát úplně na nejmň.*
- 120 F) *Dolu, tím spodňim, úplně dolu.*
- 121 E) *A máš to tichí a mňelo bi ťi to jenom vrňet.*
- 122 A) *Vrňet jo jo.*
- 123 F) *Ještě?*
- 124 E) *Jo.*
- 125 F) *Vono je tu ještě jeden ta jedna čárka.*
- 126 E) *Ne to úplně de. Nejde to jo, no tag to musí se potom to tag to musíme nastavit.*
- 127 F) *Tadi, tagle to si pamatujete, tadi ten křížek, vono to i řekne křížek, tagle dlouze to podržíte jo,*
128 *skuste si to vono to i zavrňí pag uš to bude mluvit. No ten křížek dlouze. Mate ho zmačklej? A uš to*
129 *jenom vrňí uš to nebude jo, že uš to bude jenom vibrovat, že uš to nebude řvát jo a gdiš to chcete*
130 *zase vot toho vot doktora tag to zase spátki tím samim dlouze a uš to bude všechno dobrí.*
- 131 E) *A ted' si tam zase musíš přidat protože to máš dole, dej si to teda na třičtvrťe asi to to na plno to*
132 *bude docela ranec.*
- 133 A) *No pak tagle jo.*
- 134 E) *No to si mislim, že musí bohaře stačit.*
- 135 A) *No ale za zase sem ho našla ten telefon.*
- 136 E) *No to jo a ti kontakti to víš jag na ňe ukazovala ťi to Jarča?*
- 137 A) *Ne.*
- 138 E) *Ne.*
- 139 A) *To tadidle.*
- 140 E) *No tuto bi to mňelo bejt no, no tu bude a najedeš normálně na šipkou dolu nebo nahoru, ne*
141 *nahoře vlastně sjedeš dolu.*
- 142 A) *No.*
- 143 E) *A gdiš chceš co vlastně zmákneš zelenej gdiš chceš volat no.*
- 144 A) *Tagže to neňí zase tag nároční.*
- 145 E) *Ne ne.*
- 146 A) *A stačí to, musim to vipínat takle?*
- 147 E) *Podle mňe bi mňelo stačit, gdiš dotelefonuješ to zaklopit jenom to mělo bi se to...*
- 148 A) *To zhasne.*

- 149 E) *A asi bi se to mñelo i samo zvednou ne tudlenc to gdiš to rosklopíš, že nemusíš zvedat, mačkat*
150 *ten zelenej*
- 151 A) *A proč mi to bliká?*
- 152 E) *Tag to vtevři, jo tag to ne, tag probíhá hovor vid'.*
- 153 F) *Ne.*
- 154 E) *Neprobíhá?*
- 155 F) *Ne,možná, že tagle bliká normálne, to je asi normální. Nevim mamča mñela taki alkatel a takle ji*
156 *to taki blikalo.*
- 157 A) *Tadi to neblikalo ted'ko.*
- 158 E) *Jo víš proč to má tudle asi to je zmeškanej hovor, víš hele jo to sou zmeškaní hovori.*
- 159 A) *Co to je tudlecto.*
- 160 E) *To je fólije ta tam bila kricí tu si můžeš nechat nebo sundat.jo vidiš ted' to tam neñí.*
- 161 F) *To d'elá jako tím dole.*
- 162 E) *Jo diš diš budeš mít třeba hovor zmeškanej a slišelas to tag ti to bude blikat a zjistíš ho tím, že*
163 *zmačkneš normálne ten zelenej a von tam dojde tag jako ten zmeškanej hovor a no to ti dištag*
164 *virušim nebo Lukáš bi ti mñel s tím poradit no. Nabíjet si ještě nenabíjela vid'.*
- 165 A) *Ne.*
- 166 F) *A ta baterka se tadi rosvítí tím druhim. Tadi je nakreslená baterka malá, tagže diš začne blikat*
167 *tadito druhí neš tuto, tag to znamená, že uš to máte dát nabít, aš to začne blikat.*
- 168 A) *A to na to jak si mi dal ten stojan na to to dám do elektriki?*
- 169 E) *Na to to dáš do elektriki, ale můžeš to dát vlastně jen tuším to prostě postavíš tagle na to, že to...*
- 170 F) *No tag aš to začne blikat, no to uvidíte*
- 171 A) *A nedrnčí nevibruje tagle ten telefon.*
- 172 F) *Jenom diš ho vipnete u toho doktora na to pořichu.*
- 173 E) *Jak jinač to je úplne normálka*
- 174 A) *No a ale mñe tamten tuten ne, .ale tamten druhej mi vibroval, tagže sem ho vječne hledala po*
175 *zemi.*
- 176 E) *Jo tagle ne, vibrovat ne.*
- 177 F) *Tamto bude vibrovat jenom gdiš to budete mít pořichu u doktora.*
- 178 A) *Jo, ti brejle necheš viť.*
- 179 F) *Za tím ne.*
- 180
- 181
- 182 23:31 D: *...A nebili tam takoví srcaří, jako bili v Nagánu.*
- 183 23:20 E: *Vono se to nedá srovnávat jako s tím hokejem, ten hokej se prostě vidal trošku jinim*
184 *smñerem.*
- 185 21:13 D: *Sepište si teda, co chcete přivest vot těch Hrabalů. Já bich jim moch zavolat*
186 21:09 *Frantovi, viť.*
- 187 16:35 D: *To je jedno, ale příští tejden jedu k Hrabalom, budete chtít nákou zá tu...? Vi ñic*
188 *nehcete?*
- 189 C: *Ñic nechťí? To je špatní teda. To budou nemocní no.*
- 190 D: *To je jedno. Lád'a může pít, ne?*
- 191 C: *Abi mñeli sebou do Třeboňe taki.*
- 192 D: *Dištak abi si mñela ñeco do Třeboňe sebou víš, jo no.*
- 193 D: *Co budou zapíjet?*
- 194 C: *Uš tam ñigdo nepojede k Hrabalom.*
- 195 16:06 D: *Jo*
- 196
- 197
- 198 14:04 C: *No a ráno sem volala, nebo ráno, f poledne sem volala Petrovi Humlojc, jak sem*

199 13:59 *ukazovala tu malou.*
200
201
202 12:08 D: *Horáčkovéj volat nemůžu, viť.*
203 12:06 C: *No Horáčková říkala, že zavolá sama.*
204
205
206 11:21 D: *To se mnou už aňi po telefonu. Hele Jarouši, příští tejden jedu k Hrabalom, gdibi ste*
207 11:10 *chtěli náki víno nebo kořalku.*
208
209
210 10:08 D: *Gdiš to znáš, tag je to sranda.*
211 C: *No, vono bilo zvláštne kořeňeni, takoví vot Hrabalů neňi, aš hodně nakořeňeni, aňi*
212 *bich bejvala neřekla, že je to veltlín. Prej s Pavlova.*
213 D: *To víš no, gdo umí, umí, no.*
214 C: *Tag nás za trest vikradli no, gdiš se tu naparuješ.*
215 D: *To sou debilové*
216 9:45 E: *To je jiní viť tuto.*
217
218
219 9:27 E: *...A viles vot spolujezdce a říkám copa? Ti vole, fčera mi sebrali papíri, sem dojezdil,*
220 *musim dát vípovjed', protože d'elá řid'iče dodáfki a říkal prej, normálne ho zastavili,*
221 *namňeřili mu teda osumdesát tři na padesátce.*
222 G: *To eš'ťe bi šlo uhádat.*
223 E: *No jo, ale von, von mu říká, no pane vodstavit vozidlo, vi už dva mňesíce nesmíte řídit.*
224 9:01 E: *Jakto? No vibodovanej.*
225
226
227 7:47 E: *Tuto sme řešili, to sme řešili, jak to pak dokazujou, gdiš já pak pučim někomu auto a*
228 *von s tím prost'e jede, já nevim stotřicet místo stodeset*
229 7:33 D: *Hele musí t'e chitnout a musí to s tebou sepsat nebo prost'e t'e musí vobviňit.*
230
231
232 6:32 C: *Né te teplo, vono je tam hnusně, ale teť tam bilo pjekně, protože tam bilo asi*
233 *dvaadvacet, třiadvacet, taková normální teplota pro nás, a thajcí chod'ili v zimních*
234 6:20 *bundách, protože jim bilo zima.*
235
236
237 4:13 D: *Přímo sem tam přišel a tam bili dva kořeni vohnutí nahoru, to nevidíš jako f tej tmě*
238 *a to sem střílel selata tam bili takoví dvacetíkiloví. Sem říkal, tebe nebudu střílet na*
239 *hlavu, vemu t'e na komoru, sem vzal a řach a voňi utekli a nič aňi barva nič.*
240 *Podle mňe se jako ta střela, já nevim tuto co střílím, tag je to richlí, hrozně richlí, to*
241 *stačí pak i stéblo prej to veme, stéblo trávi veme tu střelu, ale jak je to co sem*
242 *mňel předřim devjet tři sedumdesát štiri takovoudle vjetef žes přerval, tudleto je to, to*
243 *bil knedl a lítalo to po málo a tuto ud'elá „fík“ to je prost'e žacha.*
244 G: *To je osumdesát, to je třicet nula osum, co to je?*
245 D: *Ne sedmiranka baldemo.*
246 G: *Jo*
247 D: *Sedmička, no a je to nadupaní jak blázen, to má nákejch tisíc kilodžaulů a úst'ovou*
248 *richlost přes tisíc.*

249 G: *Kope to?*
250 D: *Trochu, malinko, to ta devítka kopala víc, to bila prda, s tou sem, gdiš sem v léte střílel*
251 *f triku, ti jo, to bila bomba, to je přes ti kabáti se to tlumí, vono tuto taki je to rána, ale*
252 3:00 D: *Ale neňi to takoví no.*
253
254
255 1:11 D: *No vopravdu.*
256 E: *To je slušní no.*
257 D: *No to je taki richlí tuto no, tak prostě ta devítka lítala já nevim, ta mňela osmi ústovou*
258 *richlost, mňelo to já nevim, štirišísíce šestset džaulů, jenže to bil takovejdle knédl,*
259 *ktorej leřel pomalejš. To bilo buch do toho no a to prase dostalo ji na komoru se svalilo*
260 00:49 *na míste a hotovo.*
261
262 96:55 E: *No ale já tam nič nemám, ale to mňe nezajímá, ten gdo ře to bude chřít ukrást, tag*
263 *nevjedř, že tam nič neňi, ne. Tag do kufru no a nebo sebou, no to co si aspoň mislím*
264 *já*
265 C: *No jo, jenže gdiš se jede na Moravu, tak máme kufr plnej vína, gdiš jedeme naspátky*
266 96:40 *a tašek je vagón, tagže vot toho taki nemůžeš jít.*
267
268
269 94:42 D: *Bažantř nejsou, ale zající se vobjevujou, zajíců začíná bejt docela jakobi, fakt vidíš*
270 E: *A zající nebo králící dřivokí?*
271 D: *Zající.*
272 E: *Zající jo.*
273 D: *Hm*
274 E: *No já vim, že se tagle f Plzňi, ta ta tag zající normálňe bjehali po sídlišři i srnka se tam*
275 *vobjevila normálňe třeba.*
276 D: *Zaj, králíků je škoda, ofšem to bila dobrá zvjeř, jenže mezi ñe to jag bila ta populace,*
277 *tag mezi to vlítli nemoce.*
278 E: *Ale to sem slišel i vo řech zajících, že vřbec nedoporučujou, jako gdiš ho třeba*
279 *přejedou ñegdo, tag abi to lidři nebrali domu, že prostě, že to má ñákou nemoc.*
280 D: *Ñákí tularemie to má*
281 E: *No já nevim.*
282 D: *To gdiš dostaneš tak...*
283 94:05 E: *Nevim no, že jako to nedoporučujou, no.*
284
285
286 93:33 D: *No nejsou ne, dřř rikám že nejsou ti zající.*
287 E: *A to nevipustřjou třeba jako ti bažanti?*
288 D: *Né, né, to sou přřirodňř*
289 E: *Jo.*
290 D: *Zajíc se dá, zajíc se dá blbje votchovávat.*
291 E: *Jo.*
292 93:11 D: *Hm, blbje.*
293
294
295 91:25 E: *Ale tag vono je to složitř. Já co sem třeba trošku se no koukal do hokeje nebo ñeco,*
296 *tag se řř vrstevňřící, jako fakt mňeli možnosť, gdo hraje za tu škodofku prostě, tag*
297 *mňeli možnosť se dostat ñekam dál a nebo jim to ten klub prostě nepovolili a*
298 *a poslali je třeba támdle do Klatof nebo do Rokican a bili to klucř, kterř mňeli*

299 *nabítka třeba i do Německa, kůli peňezům, aspoň můj názor. A nebo i s druhého týmu*
300 *tag je prostě nepustili. A hlavně, hlavně se prosadili f tom á týmu pouze hráčí, kteří*
301 *prostě rodičové dotovali ten kluk, to bili i ve fotbale. Bili, bili hodně vijimki, gdiš*
302 *se prosadil vopravdu jako že to...*
303 D: *Musel bejt talent.*
304 E: *Ale hodně vijimka říkám, jako vjetšinou tímhlenc tím bil bohužel ten talent bil*
305 *pohřbenej, že prostě i třeba bil lepší, ale prostě táta nedotoval, tag prostě...*
306 C: *Hele, já gdiš sem choďila na krasák, tag tam choďil, teť už si nevspomenu na to*
307 *méno, ale bidleli v baráku u nábřeží a ti prostě ho taki tak dotovali a ten kluk neumňel*
308 *vůbec nič.*
309 E: *Hm.*
310 C: *Jo, ten bi se ňikam nedostal.*
311 90:18 E: *Svího času, gdiš sem bil na tom zimáku, to je kolikpa? Ňákejch devjet let.*
312
313 88:04 G: *Copa to tam d'elá?*
314 C: *Bublá.*
315 G: *Ešťe ne.*
316 87:59 C: *Ne?*
317
318
319 86:30 D: *Třeba fšude se vjetšinou zeptaj, chcete to namíchat nebo přinest, tagže ti to přinesou*
320 *a na statku v Mirošovje...*
321 86:21 G: *No gdiš zbide losos, tak se může...*
322
323
324 86:06 D: *Gdepa kupuješ lososa?*
325 G: *F tom, f chlumcí, sem ho koupil za třista.*
326 C: *F tesku?*
327 G: *Třistadeset kilo.*
328 E: *To je levní no.*
329 85:57 G: *Bes, bes kůže ješťe, von bil f akci.*
330
331
332 84:23 D: *Co se tam z tí vodi tahá, co to je?*
333 E: *No devadesát procent treskovití ribi. Jo jako sou prostě f podstaťe je to file. Jako se*
334 *tadi prodává file,...tag vjetšinou je to treska prostě, ale je tam, je tam těch tresek zase*
335 *iks druhů, chitaj se tam malí žralocí, hubnňící, ti halibuťi, ti placki takoví nebo ti*
336 83:58 *platízové.*
337
338
339 82:55 E: *Gdepa sou?*
340 G: *Uš jedou, uš sou za Losinou.*
341 C: *Uš sou f Plzňi.*
342 E: *Nebo vilezli s krámu.*
343 G: *Ne, uš bilo slišet auto, že hučí auto. Vona ti volá, že uš, že uš je v losinej jo a teprva*
344 *leze do auta, jo?*
345 E: *Já nevím, bich se k tomu rači nevijadřoval. Zejtra dem pect buřti.*
346 G: *Kampa dete pect buřti?*
347 E: *K Makulákovi, zimňi opékáňi buřtů.*
348 G: *Jo.*

349 82:22 E: *Na hlavu dva buřti a litr svařáku.*
350
351
352 81:35 G: *Na novejš mlejnech sme bili.*
353 C: *No vedle Pavlova, tam co bil ten velt, tam co bil ten veltlín.*
354 D: *Novomlýnský hráze, novomlýnské hráze.*
355 G: *No, no na břehu defakto, dvjestě metrů vot břehu, no a takovej pofřrung najednou, to*
356 *to sme museli držet stan vobá, abi sme nevodleřeli.*
357 E: *No já bil jednou, nebils s náma?*
358 G: *Se normálne ti tiče, tiče se taghle krouřili*
359 E: *Na tej Berounce, jak bil ten, sem chrápal f tej kánoji, nebil?*
360 G: *Ne, nebil, nebil, ne.*
361 E: *Nebil.To sem normálne ve štiri ráno, úplne hroznej smích, mne to hrozne pobavilo,*
362 *ješě vovířenej, přiřel takovej pofřrung, já sem se vzbudřil, normálne ten stan takhle*
363 80:58 *ležel, normálne bil úplne, úplne takhle, takhle visokí, normálne iglů.*
364
365
366 80:31 G: *A viklopili sme se nebo ne?*
367 80:25 C: *Ne, mi ne, mi sme se neviklopili, viklopili se starí vodáci a mi ne.*
368
369
370 76:35 E: *Šěf, tak tak bil f Americe. Gdiř prej uř si objednával asi dvanáctí pivo, tak*
371 *prostě tam přijel majitel prostě restaurace a a zadarmo, že na účet podniku*
372 *že to prej v živoře neviděl todleto. To je f prdeli, normálne se skamarádřili, že*
373 *von přijel sem za ním a von potom zase za ním tam, ale jako gdiř viděl poprví,*
374 *řikal, na účet podniku, tuto prej sem v živoře neviděl. Dvanáctí pivo a von seřel a*
375 *povídal si, ne. To víř f Americe, abi si dal dvanáctí pivo, tag ho uř v živoře nedaj*
376 76:07 *nedaj dohromadi.*
377
378
379 71:28 B: *Copa je tuto?*
380
381
382 70:00 – 69:58 E: *To sou bubáci řech s průmyslů a tudlecto Maroko.*
383
384
385 69:18 B: *A tuto je ta řunka viř.*
386 G: *Jo, chutná?*
387 B: *Jo, je to dobrí, tuto je co?*
388 G: *Tuto? To je k tomu lososu.*
389 B: *Ale co je to?*
390 G: *Zeleřina.*
391 69:08 B: *Jaká?*
392
393
394 63:22 B: *No to nemůže přece gdiř bere antibijotika pít víno, to nemůže, ale mislim si, že uř jí*
395 *že uř jí nezabíraj. To neři dobre.*
396 C: *Hele, vrčák, vrčák, vrčák se probral.*
397 63:04 B: *Copa se jí nelíbí?*
398

399 49:23 D: *Já si myslím, že to dělaj bezdomovci s Prahi. Vodjedou tadi do těch zapadlejch*
400 49:18 *vesnic, něco tam vivedou, houpnou na ten vlak a jedou spátki*
401
402
403 43:18 – 43:15 D: *Hele to víš tuto je první materiál.*
404
405
406 42:20 E: *Ale dát tam prosťe to, že to je fakt málo todleto, tuto je docela no já nevim.*
407 C: *Ale bojí se čoveče, nenalejvej mu.*
408 D: *Já ho višmoulim.*
409 E: *Todlecto, ale cmrndat tam jako, no.*
410 D: *To je chudák, že jo, to potřebuješ viť.*
411 C: *Počkej, to je f tí slivovici vot Kalisti?*
412 42:02 D: *Jo.*
413
414 41:36 D: *Tadi, hele u nás to normálně nekoupíš jo, maximálně v lékárnách, hele co mi vozí*
415 41:29 D: *kamarádí s Polska.*
416
417
418 40:57 D: *No f tej, f tej jednej je nalitá.*
419 C: *Počkej, ta je vot Láďi, ne.*
420 D: *Jo to je fakt.*
421 G: *Tag máš víno? Nemáš viť.*
422 H: *Nemám.*
423 C: *Tadi má skleňičku, prosimťe já sem přendala Jaňiňe příbor jo.*
424 40:42 G: *Jo*
425
426
427 39:28 E: *To normálně, to sem si čuchl, to normálně pálí v nose.*
428 C: *To budeš pít jo?*
429 D: *Vono je tam hrozňe cítit ta mařena no.*
430 E: *Ne vo, vo to nejde, že se to jako to, ale že to je hrozňe silní, to je brutus no to, to je*
431 *takoví, asi k něčemu takovímu sem nemňel nebo je to podobní k slivovici?*
432 D: *To je smíchaná slivovice s devadesátkou alkoholem, to je normální slivovice.*
433 39:03 E: *No dobře, slivovice má padesát ne? Nebo kolem těch padesáťi*
434
435
436 32:35 D: *Jako dříf bilo fšecho, že jo, musel si na tuto vočkování, na tuto vočkování, na tuto*
437 *bil nákej social, za socialismu, komunismu systém preventivní péče.*
438 C: *No prafda je, že tu...*
439 32:24 D: *To dneska neeksistuje.*
440
441
442 13:17 G: *Ladisko*
443 E: *Vona s toho bila docela na vjetvi ne?*
444 G: *Ladisko přišel do em, řekňi to ti, ti to víš přesňe, jak to bilo?*
445 E: *Co?*
446 G: *Jak bil Ladisko f Hokejce.*
447 D: *F jakej Hokejce?*
448 13:06 E: *No chťel rum do dvojki.*

449
450 6:42 G: *Tí trávovíce?*
451 E: *No tí tam musí bejt jako ranec, ti jo, to je náprstek.*
452 D: *Ne.*
453 C: *Mňel špinaví voči.*
454 G: *Mňel špinaví voči, bil zhulenej.*
455 C: *Je zhulenej ňákej, ještě džojnta a...*
456 D: *Hele, diť bich bil jako ten Pitlík, ten sňet vošouch s mařenou.*
457 C: *Dva vošouchi*
458 D: *Nebo dva vošouchi, set do auta a jel, pak najednou zjistil, že ho nohi neposlouchaj,*
459 *ňic, že se smňeje jako debil, tak zastavil, vistoupil, set si na, na kraj lesa, ke stromu*
460 *vopřenej žádama, plácal se do kolen, smál se jako blbec dvje hodini a pak*
461 C: *A von to nevjed'el, že tam bila tráva, ne.*
462 D: *Von to nevjed'el no, přišel domu a tam bili vošouchi, tag dva sňed a pak zjistil, že*
463 *že tam je cedulka a na tí bilo napsáno, tať pozor, f' tech vošouchách nebo f' tem*
464 *bramboráku neňi, neňi.*
465 C: *Marjánka, ale marjánka*
466 D: *Neňi majoránka, ale je tam marjánka.*
467 C: *Von to nečet, je sežral.*
468 5:33 D: *Napřet je sežral no a a bil veselej no.*
469
470
471 1:40 D: *Tag podej mi tu mařenu.*
472 C: *Ti to budeš zase pít?*
473 G: *Je dost tučnej, viť Mekl.*
474 E: *Je tučnej.*
475 C: *Kterou, tu alpu nebo...*
476 D: *Tu ne, alpu ne, tu.*
477 G: *Úplně na sucho sem ho d'elal.*
478 E: *To je z mrazáku.*
479 D: *Tadi.*
480 G: *To je, to je dobrej materiját.*
481 1:16 C: *Prej budeš to pít? Ne, nepíto.*
482
483 26:05 D: *Ti nemáš Hrabalů?*
484 C: *Má tam Hrabali, ale.*
485 26:02 D: *Ti nemáš bílí?*
486
487
488 25:35 D: *Hrabalofcí ned'elají ledoví a slámoví.*
489 C: *To je vot Hrabalů, se tam d'i pod'ívat.*
490 D: *Ehm, ehm.*
491 C: *Em, ehm, je to tam.*
492 D: *Ehm, ehm.*
493 C: *Fsad'íš se? A vid'íš.*
494 25:23 D: *To je to šardoné f tej štvrtlitrofce.*
495
496
497 24:24 – 24:19 C: *mi sme dneska vid'íš to potrebovali převest, převest dokument z veboví prezentace*
498 *do pédeéfka.*

499
500
501 23:34 – 23:18 C: *No jó, jenomže ona to má udělaní na náskou vichitáfku, že to máá nádrž , do které*
502 *prostě, která má otvor, kam strčíš prosťe jenom tu tu pistoli vot naftí.*
503
504
505 21:31 C: *A pročpa?*
506 G: *Z jakí krabički?*
507 C: *No kakao je v krabici.*
508 21:27 G *Ne, kakao je v pitlíčku.*
509
510
511 21:09 D: *Napí se mařeni a bude tí to jedno.*
512 21:05 C: *Mňe? Mňe to je jedno.*
513
514
515 20:13 E: *Co bi s toho mňelo vzniknout jako?*
516 20:08 D: *No ne, tuten zelenej drak, že bich ho trochu vičistíl ne.*
517
518
519 16:18 – 16:15 E: *No nejhorší je tuto, gdiš to ňegdo sňí nebo pozře a neví vo tom.*
520
521
522 13:13 C: *Copa tu d'eláte?*
523 13:10 G: *Čistíme.*
524
525
526 12:52 D: *Kampa chodíte na ti ribi? Na řeku?*
527
528
529 12:27 – 12:15 D: *Já tam bil jednou s klukama, to bili klucí malí. Tak nás tam vzal kamarád, na*
530 *černo spali na břehu ne, ve stanu sme spali. Teť sme tam chitali hele tam bili, tam bili cejňí.*
531
532
533 11:00 D: *Do toho sme to naložili. Kunovjanka, moravanka, ti páliví, ti zeleňinová.*
534 C: *No sme to naložili? Tis to akorát pomlátíl, sme to naložili.*
535 10:50 D: *No ta to svařilas tudlenc toho ten lák.*
536
537
538 8:05 E: *Ale já co mám vizkoušení, tak z tí bílí ribi, z těch cejnů nebo plotic, jelcí sou lepší než než*
539 *s těch kaprů. To je kapr, má taková prostě pevňejší maso, jo taková pevná ,voproťi tomuto*
540 7:57 *ta tudlec ta bílá riba taková mňekí mňekí prostě.*
541
542
543 5:25 - 5.21 C: *No, jestli tam má veltlín vot Hrabalů, ročňík dvaťisícedva, tag ho sem naval teda.*
544
545
546 B: *Ládík ešťe nepřišel?*
547 C: *Ládík ešťe nepřišel..*
548 C: *Ládík je ješťe doma, éhm teda f práci.*

549 C: *Hele tadi je ta limonada.*

550 B: *Já vim, ale ta daleko neňi jako tag dobrá, jako diš sme to d'áli mi s Mílou. Tam se nedává*

551 *tag málo kostmařic, tam se jí dává víc. Já mám recept nó. Víc citronů, tam musí bejt, tuto je ňák to*

552 *neňi úplňě vono. A mňeli sme to jako šampus.*

553 C: *Jakpa ste to ud'áli abi to kvasilo?*

554 B: *Sme na to mňeli ti...*

555 C: *Jo vi ste to dávali do řech, novího láku, že jo.*

556 B: *Hm. Ale nenechá se to tag dlouho, bilo jenom ňákej den a...*

557 C: *Ale dá se to pít.*

558 B: *Jo, to jo.*

559 B: *A cukr a kostmařic bilo daleko víc, si tam mňela dát, já sem to řetla je málo jo.*

560 C: *Já sem jich tam dala víc, ale málo.*

561 B: *Víc jich tam nedávali.*

562 C: *No co nejsou zdraví, já to stořim do flaški do ňákí petki jestli je tam nandám do ledňički.*

563 *Hele si vem ud'elat ešře z mojí půlki, tag si vem ešře jednu.*

564 B: *Tag si to vem.*

565 C: *Já to nechci celí. Na.*

566 B: *No dobrí fdolečki viř?*

567 C: *No fdolečki mi chutnaj i suchí aňi tam bejt nemusí ti jahodi.*

568 B: *Jakto, diř sou dobrí. Zdeňik uš tam bil podruhí na tom, ten nechřel polířku, že mu je horko,*

569 *vot někut přiřel, tag sem mu dala neš jahodi a dva fdolki chřel, tag to sňed, pak přiřel, vzal si*

570 *polířku díř, ohřál si ji, vzal si, zase si nandal jahodi a, a ešře si vzal asi dva dolki nebo ři já to*

571 *nevím. Šestnář sem jich...*

572 C: *Tam mňel dvje míski no, sem mu to tam tedřka vodnářela.*

573 B: *Šestnář!*

574 C: *Šestnář?*

575 B: *Dolků sem ud'ála. Sem mislela, dibi přiřla Jarka, že bich jí dala dole, ta je hrozná, ta je*

576 *nechce sázet, sem blázen, voňi sou, tag vona je já nevím, pohodlná. To je jag ta Maruška f*

577 *Teplicích, ale Jarka je lepší neš ta Maruška.*

578 C: *Betinko, to je to dobrí viř.*

579 B: *Ta jede do Plzňe a tam nešla se mnou aňi do mňesta aňi s Betinkou. Řři baráki aňi na*

580 *zahradu, nešla za ti dňi aňi na zahradu.*

581 C: *To je d'ivní, že nejde aňi na zahradu.*

582 B: *Poslala tam pro šnitlik Láďu, řři řikám, jenom ležři na gauři, ten pes bude za chvíři choďřit.*

583 C: *Ješře má ti nohi oteklí?*

584 B: *Má diř s řřim ňic neďelá, že mi bolí záda, tag si je mažu, bolelo mi za krkem, zřejmě sem*

585 *nafoukala f auře, anebo u mňe voňi tam mňeli furt průvan a zimu.*

586 C: *Já uš nemám Betiku.*

587 B: *A tag sem to. Si to namažu a rozmasřuju. Já řikám, proč furt, proč nechodřš do řech lázňři,*

588 *diř je tam má. Řřikám, ud'alo ře to doře. Řřikám to viř za řřtiri dňi jí to doře neud'elá. Co jí*

589 *zaplařřili, to mi řřekňi proč si nenechá napsat s léčbou a nespři doma a jí doma.*

590 C: *Bi tam bila a ešře bi jí tam vodvez.*

591 B: *No, diř nemůže Láďu nechat doma, ne. Vona nechodřři, za chvíři nebude choďřit vřbec, nevím*

592 *co bude řřikat doktor mamí. Musí se choďřit. Já takoví hoďřini tam seďřet nevidřřim u ňich to je*

593 *strašňi.*

594 C: *Jenže pořád ře ňeřim krmí, chleběčkama a...*

595 B: *No to bilo k veřeři, to neňi pořád.*

596 C: *No já sem mňela chuřř na langoše a ne na chleběčki.*

597 B: *No to já taki a to já zase na ten jejich blbej guláš, já ho cířila a druhej den mi ho dala zas, ten*

598 *bil hroznej, prosimře, já si ud'elám dořejšři, viř, že já guláš nemusim vřbec. A s chlebem ješře ke*

599 všemu. *To bilo hrozní. A tuten co mňela nahoře, to kuře se zelím .*
600 C: *Dobří to bilo.*
601 B: *To mňela s knedlíkem?*
602 C: *Jo.*
603 B: *Koupili.*
604 C: *No asi s koupeního, takovej bílej bil, tag polífkou taki mňela, voňi sou polífkoví.*
605 B: *Tag vono polífkou mňela dobrou no.*
606 C: *Jo vona vlastně mňela Eva tu, to bila Maruški polífkou, diť vona ji tam přinesla nahoru.*
607 B: *To mňela dobrou polífkou vo to neňi, ale to ten guláš eš'ě to dát dva dňi. Říkala vono Lád'ovi*
608 *nechutná, já sem si tag mислеla, já se mu neďivim, diš má tohle jíst furt. Furt ch'ela ti jahodi, já, jim*
609 *dej, dej jim to nahoru, já sem říkala voňi dostali a tuto rozďel, ud'elej palačinky a ud'elej to Lád'ovi,*
610 *ať má taki něco jiního k jídlu. Koukám, že budu kůli tobje muset d'elat víc fdolků.*
611 C: *No copa Beťík, ten sní fšechno, viť Betinko.*
612 B: *No nevim, no jo Beťík neňi mlsoun, viť. Lad'a si ji hlad'íl furt.*
613 C: *No jo, no jo, vona se mu líbila taki.*
614 B: *A chod'ila furt k Marušce ale.*
615 C: *No k němu taki, vona si je tam voblíbila viť.*
616 B: *No, no.*
617 C: *A hodná bila viť.*
618 B: *Vo tej ňikdo neved'el.*
619 C: *Gdiš tam, mňeli Kimla to bilo dicki randálu.*
620 B: *To bilo a...*
621 C: *Vona neš'ekala, ale zase bi te porazila, gdiš bježela.*
622 B: *Stejňe se jim po ňí stejská.*
623 C: *Hm. To bil taki hodnej pejsek, jag tam mňeli ti dva malí pejski.*
624 B: *Vona je hlídala, byla pjekně našťvaná, vona je vstahovačná hrozňě jo Maruš, vona si vstahuje*
625 *na sebe, vikládala mi vo pani Fujarovej, pani Fujarová ta bila milijónová hodná ženská asi jako*
626 *babi Vojířů taková ňikomu bi neublížila ňic a vona mi tam vikládala takoví blbost'í vo ňí. Já říkám*
627 *Maruško tomu nevjěřim vůbec tutomu, protože vim, jaká paňí bila. A že jí řekla, Lád'a, že ňekde bil*
628 *a vona že šla do cvičeňí, že jí říkali, jestli že tam nemňela žádní známí tag gdiš se tam přisťehovala,*
629 *tag že chod'ila do cvičeňí a gdiš šla prvňe tag že paňí říkala, vemte voňi si, vona jí vikala furt paňí*
630 *Fujarová, vemte si klíč, dibi ste náhodou přišla aš ráno. No tag já bich to vzala jako srandu no,*
631 *vona to jistě nemислеla ňijak zle jo a vid'í je tam musíš mít klíč furt. A vona si to vstahla, copa sem*
632 *ňáká š'etka zas vikládala a takoví sem si říkala, copa sem ňáká š'etka abich chod'ila za tmi vona mi*
633 *tudleto řekla. Já sem říkala no a copa na tom bilo? Já bich to přešla aňi bich si toho nefšimla ňák.*
634 *Vona furt a teďko zase je našťvaná. Ploc slaví padesát'ini, no ale voňi ji nepozvali.*
635 C: *Jo voňi, voňi tam jedou jenom Eva s Alešem?*
636 B: *Voňi ji nepozvali.*
637 C: *A jo, tag já mислеla, že jedou s ňekim.*
638 B: *Voňi ji nepozvali s Vlád'ou. A ona řekla na mejch nar narozeňinách tadi bil. Mi bisme tam*
639 *museli přespat, protože Lád'a bi nemoch ject abi jel tam a hnet zase spátki, já říkám no diť maj*
640 *penzijón ne, tag biste se tam ňěkam vešli.*
641 C: *No diť tam Aleš taki jistě bude ňegde spát.*
642 B: *No a vona říkala, na mejch narozeňinách bil a von nás nepozval.*
643 C: *No to já mислеla, že tam jedou fšichňí.*
644 B: *No ne.*
645 B: *No bila našťvaná.*
646 C: *No to je blbí teda vot ňej.*
647 B: *Diť bila našťvaná, no ale já bich nebila našťvaná, mňe bi to bilo jedno.*
648 C: *No ale že to voňi bi tam spolu a ten moch.*

649 B: *No aňi nás nepozvali, já říkám, třeba ťe ještě pozvou. Ale že si to zase na sebe taghle vstahuje.*
650 *No tag mňe bi nepozvali, tag bi mi nepozvali a bilo bi mi to jedno. Ťe říkám, furt spí a diť tam s*
651 *vámi vůbec neseďela.*

652 C: *Aňi to, aňi to si tam nechťela sednout k tí večeri, že uš jedla a že tam nebude koukat do talíře*
653 *povídala.*

654 B: *Vona ne, von uš vopravdu asi jedla.*

655 C: *No to je jedno, ale sednout si tam mohla ne, diť je to put.*

656 B: *No jasní no. Diť je to číslo.*

657 C: *Nakonec si tam na chvilku sedla, ale jenom na chvilku no, starej Lád'a tam seďel, poslouchal,*
658 *bavil se, prohlížel kníšku, prohlížel příbuzní, uš sem našla dalšího příbuzního.*

659 B: *Zase?*

660 C: *Jo.*

661 B: *Prosimťe depa?*

662 C: *Pavel Vojíř.*

663 B: *Pavel?*

664 C: *Pavel a jeho otec taki Pavel.*

665 B: *A gde?*

666 C: *Já to nemohla přečíst.*

667 B: *Taki na tom hořovicku?*

668 C: *No, ale zase je v jiní vesnici.*

669 B: *Kolik je tam Vojířů?*

670 C: *No Vojířů je tam hrozňe.*

671 B: *Já mислеla, že je jich málo.*

672 C: *No a vzal si ňákou Skoupalovou, ale von uš si ji vzal jako vdovu, tagže vona se menovala*
673 *jinak, ale rozená bila Skoupalová.*

674 B: *Já přesňe jag ti říkáš, dala bich si langoše, ale já sem pak zase mňela chuť na bramborák.*

675 C: *Já uš ho pak nemohla aňi dojíst, já sem si ho pak dala, Eva pojť dáme. Eva totiš mňela jen*
676 *dva chlebički coš zase Aleš jí vičet, ti si si vzala jenom dva chlebički.*

677 B: *A pročpa?*

678 C: *No že holt babka bude koukat, že si vzala jenom dva chlebički.*

679 B: *Proč bi babka koukala.*

680 C: *No vona si je vzala schválňe, že si chťela koupit toho langoše.*

681 B: *No, no tag si koupila langoše.*

682 C: *No já jich sňedla šest a pak sem nemohla sňíst langoše. To Lád'a musel dojíst.*

683 B: *No a já zase, já sem mňela chuť na bramborák, tag sem si dala bramborák, toho langoše bich*
684 *si dala, a jiní vjeci tam bili ne, kerí bi si čovjek dal, vůbec bich se nevracela na vobjed, jo vůbec*
685 *bich se nevracela, sedla bich si tam na lavičku, tam bili koncerti tam se hrálo normálňe no tag co*
686 *co a přitom giros sis si tam mohla koupit vejš a cokoliť jo, já nevím.*

687 C: *No mňeli ti ti uzení sejříki takoví ti na tom grilu to...*

688 B: *No, jak to rospíkají.*

689 C: *Pek to tam takovej cikánek.*

690 B: *To nejsou cikáncí ne?*

691 C: *Ne vono jich je tam víc ťech ťech prodejců, ale to bil takovej cikánek, ale tag dobrí to mňel, že*
692 *sme si dali ještě jednu.*

693 B: *Jó? A to bili ti ošťepki takoví?*

694 C: *Já nevím jestli to je ošťepek, nebo co to je.*

695 B: *No to nejsou cikáňi to sou ti...*

696 C: *Ale diť ťi říkám, že tam ťech stáneků bilo víc a tuten bil takovej hodňe tmavej.*

697 B: *Jo. Oňi si to hodňe dávali ti rospíkaní sejříki.*

698 C: *No ti sou dobrí, mňeli sme medovinu a...*

699 B: *Já sem koupila na ti prováski, každému štiri, ti prováski, co tam mňeli, to lid'i maj rád'i.*
700 C: *Mňeli sme medovinu nákou dobrou teplou, pak ještě studenou.*
701 B: *No jo, ti si dojedla.*
702 C: *Tag sme, tag sme na ni dostali chuť, tag sme říkali, že se to nemůže zmocť, sme říkali, že se*
703 *bude upíjet ešte a...*
704 B: *Tag ste nemňeli chod'it na vobjet a bilo to.*
705 C: *Diť sme tam stejne museli odnest ti taški ne.*
706 B: *No tag jí to chce mňeli říct ne, no tag ať nevaří ne nemusí vařit.*
707 C: *No diť.*
708 B: *Chudák Lád'a, gdiš musí jíst takovejdle guláš, to mňe to úplně šlo ze žaludku, bilo mi šoufl,*
709 *fuj ještě s chlebem. Já guláš s chlebem. Vona už nechce d'elat nič. Bábofku upekla, vůbec ji tam*
710 *nedala.*
711 C: *Hm. To tam mohla dát, Aleš to jí k snídaňi ti sladkí, to sladkí, tag si, tag si moch vzít, Eva tam*
712 *mňela dva plechi, jeden margot nákej, náki řezi, to druhí nevím aňi co to bilo.*
713 C: *Já taghle, já tohle nebrala, já to po ránu nemusim.*
714 B: *Já to po ránu vůbec nechci to sladkí.*
715 C: *No ud'ala vajíčka k snídaňi*
716 B: *Von dostal vejce, vona ráno nemňela vejce.*
717 C: *Ne vona je nemňela, tag jí je něgdo přines, náki domácí, ud'ala vajíčka, rohlík namazala,*
718 *rohlíki namazala, k tomu kafe a čaj.*
719 B: *A vona nechťela babce aňi jít ukázat ti šati. Vona je čím dál tím horší ta Maruška i s tím*
720 *chozeňim a ze fšim. Gdiš nejde aňi ven no to mi po...*
721 C: *Taghle heski, gdibi bilo ošklivje.*
722 B: *No diť bilo nádherne, mi tam sed'eli s Lád'ou na houpačce nahoře a povídali sme si ne,*
723 *Betinka tam bjehalo po zahradě a já sem s ní nechťela jít to, tag sem si tam sedla g Lád'ovi a vona*
724 *tam vůbec nejde, vona si lehne zase na gauč, furt ležela, jenom ležela. Já si taki srovnám záda, vono*
725 *to chce chvíli, ale vona leží furt a vůbec nechce chod'it a mislí si, že bude chod'it, gdiš nebude*
726 *chod'it nebude chod'it vůbec.*
727 C: *Aňi sme ti trhi fšecky nevid'eli, no co sme mňeli naplánováno akcí.*
728 B: *Jakto, že ste neprošli?*
729 C: *Ne, sme neprošli fšecker, bili sme f tej krupskej.*
730 B: *Já to prošla jenom taghle sem koukala.*
731 C: *F tej krupskej, tam sou ti indiáňi, ale moc toho tam taki nemňeli, sou náki. Mňeli tam fotky*
732 *jako trojrozmňerní.*
733 B: *Jo.*
734 C: *A to se se mi, gdibi to bilo kam dát, tag bich si to, vlcí.*
735 B: *Jo.*
736 C: *Hlavu vlka, barevnej a taghle gdiš koukáš von jako bi se votácel.*
737 B: *Jo, no to sem si nefšimla a třeba sem tam bila f tej krupskej.*
738 C: *Jak je to to trojrozmňerní, dvjest'e padesát korun, takovídle.*
739 B: *A už zase deme do obchodu, už to tam zas neňi, je to jiní.*
740 C: *No protože to přest'ehovali do toho novího prijoru nebo co to tam je, jak tam postavili, Eva*
741 *nadávala, že je to voškliví ta...*
742 B: *Lád'a taki to říkal.*
743 C: *No a že to stejne tam nejňi jako vobsazení ti krámi že sou tam zavření.*
744 B: *Dříf se tam procházelo, ted' se to nedá procházet už.*
745 C: *Tag, tag sme tam aňi mi nebili.*
746 B: *Já se ráda procházim po Teplicích a po parcích víš a taghle, aňi sem tam dozadu nedošla, ale*
747 *to je kůli tomu, že se musíš vracet na vobjet na co? Já si jídlo dám nebo pro mňe něgdo vařit nemusí*
748 *a vona taki nemusí vařit. gdibi se šla projít a řekla pudeme na vobjet. Ne mohli sme si někam*

749 *sednout a Láďa bi šel. vona jela do bili a musela ject autem.*
750 C: *A na co tam jezďila nevim, no abi uďáli chlebičky, to d'elat nemuseli.*
751 B: *No vona mňela asi jednu veku.*
752 C: *Mi se řešili na langoše a na klobásu.*
753 B: *No jo tak ste to mňeli říct, že nebudete večerět, že se dete na to, to máte říct abi to ned'elala,*
754 *sem jí ještě musela pomahat... Gdiš tam bili i klucí ne, tak abi se taki najedli, no tag d'ála jídlo. A f*
755 *tej ledňici, vona tam má plato, plata z vejce, ne abi je dala do řech, vona to zabere celou při,*
756 *celou přihrátku v lednici s platem z vejce a přitom to může dát do řich ne a zbitek bich dala si*
757 *někam do sklepa, rozumíš, hrnce, pánef a hrnec. Já říkám a gde máš krabičky, diť sem ři je koupila.*
758 *No já nevim a to. A já říkám, no tag gdiš nevíš, voňi diš do toho dám klukům jídlo tag mi to nevrátí.*
759 *A von jí to zrovna přives ten Luki no. A já říkám hele ti krabičky dáš na sebe, ale na hrnec řic*
760 *nedáš, zabere ře to řšechnno místo v lednici, diť tuto máš hrozní, tag si noví kup, diš jich máš málo,*
761 *sem řekla, to je tag řeží si je koupit? Ne no já nevim, mňe bi z ři raňila mrtvice ji mít doma. Já*
762 *bich jí furt s ři no nemohla bejt, nemohla bich s ři bejt, já mám radši klit. Je to dobrí, ale mi to*
763 *mňeli řumiví.*
764 C: *Hm, to je jedno, halt to musí kvasit no, mi to nekvasilo, to je jedno, to vipijem taki tagle.*
765 B: *Je to dobrí no.*
766 C: *Máš to, to sem tam dala ešře mňř cukru neš je tam napsáno a ešře je to dost slatkí, ešře bich*
767 *tam dala mňř.*
768 B: *Já to piju, diť sem ři dala ten řaj.*
769 C: *No já vim, ale ten je přeřařenej, tuto se nedá, tohle se nepřeřařuje ti kvjeti, ti se dáváj do*
770 *vlažního.*
771 B: *Tak to nevim, to sme asi ned'elali, vono se to tak nevilouhuje gdiš to nezaleješ teplou vodou.*
772 C: *Teplá jo, ale ne horká.*
773 B: *Hm, gdiš já ji zalejvám vařicí abi se to mohlo vodstát, teť sem se tam napila vot řčerejška tam*
774 *mám ješře lahvičku a je, je dobrá vřbec nesladřim, piju to tak.*
775 C: *Jenom to scedřim dám to do petki, dám to do ledňički.*
776 B: *Eva koupila takovou konvičku, to je na řic.*
777 C: *Tu sem to vidřla.*
778 B: *Diť to je na řic, to neňi sítko řic, já sem si schoďila, jak sem mňela takovou tu řervenou s řim*
779 *sítkem a to sem si schoďila, se mi rozbila a teť ji nemřžu dostat, řikde ji nemaji, tuto je na řic.*
780 B: *Nevim proč mi to kupuje.*
781 C: *No diť tam nebila, tag gde to koupila?*
782 B: *No na trhu.*
783 C: *Vona bila na trhu?*
784 B: *No přeře Maruř né?*
785 C: *Jo Eva ři to koupila.*
786 B: *No.*
787 C: *Já mislela Maruř.*
788 B: *Eva.*
789 B: *Hele asi máš Láďu doma.*
790 C: *Tag se de no.*